

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KENTSEL YEŞİL ALANLARDA VANDALİZM VE OLASI TASARIM
ÇÖZÜMLERİNİN ANTALYA ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ**

Rifat OLGUN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

2013

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KENTSEL YEŞİL ALANLARDA VANDALİZM VE OLASI TASARIM
ÇÖZÜMLERİNİN ANTALYA ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ**

Rifat OLGUN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**Bu tez 2013.02.0121.002 proje numarasıyla, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel
Araştırma Projeleri Yönetim Birimi tarafından desteklenmiştir.**

2013

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KENTSEL YEŞİL ALANLARDA VANDALİZM VE OLASI TASARIM
ÇÖZÜMLERİNİN ANTALYA ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ**

Rifat OLGUN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

Bu tez .../.../... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği/Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Tahsin YILMAZ (Danışman)
Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Nilüfer KART AKTAŞ

ÖZET

KENTSEL YEŞİL ALANLARDA VANDALİZM VE OLASI TASARIM ÇÖZÜMLERİNİN ANTALYA ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ

Rifat OLGUN

Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

Aralık 2013, 114 sayfa

Bu çalışmada, Antalya kenti örneğinde kentsel yeşil alanlarda vandalizmin varlığına dikkat çekilerek, nedensellik ilişkileri kurulmaktadır. Çalışma kapsamında uygulama sonrasında ortaya çıkan aksaklıkları tasarım aşamasında alınacak olası tasarım çözümleri ile önlemenin veya malzeme, zaman, işgücü ve maddi kayıpları en aza indirmenin olanaklı olup olmadığı araştırılmıştır.

Çalışma alanlarını, Antalya kent merkezi sınırları içerisinde yer alan Muratpaşa Belediyesi, Konyaaltı Belediyesi ve Kepez Belediyesinin sorumluluğunda bulunan Nayla Atay Parkı, Aydın Kanza Parkı, Konyaaltı Sahil Parkı, Çamlıbel Mahalle Parkı, Gazi Bulvarı Parkı oluşturmaktadır. Beş farklı bölgeden seçilen beş park içerisinde yer alan donatı elemanları (banklar, aydınlatma elemanları, piknik masaları ve çöp kutuları) 12 ay boyunca aylık gözlemlenmiştir. Elde edilen verilerden vandalizm eylemleri tespit edilmiştir. Bu veriler üzerinde ki-kare ve doğrusal olmayan kanonik korelasyon testleri uygulanarak, park ögesi türü, donatı elemanı türü, malzeme, renk ve mevsimlerin vandalizm eylemlerinin meydana gelmesindeki etkileri belirlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre, parkların farklı bölgelerde bulunmasının vandalizm eylemlerinde herhangi bir etkisinin olmadığı ve tamamında vandalizm eylemlerinin meydana geldiği, bununla beraber vandalizm eylemlerinin meydana gelmesinde, donatı elemanlarının malzemesi, rengi, donatı elemanı türü ve daha önceden vandalizme uğramış olma faktörlerine göre bazı anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Vandalizm, kentsel yeşil alan, park, kentsel donatı elemanı, Antalya

JÜRİ: Yrd. Doç. Dr. Tahsin YILMAZ (Danışman)

Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN

Yrd. Doç. Dr. Nilüfer KART AKTAŞ

ABSTRACT

VANDALISM IN URBAN GREEN AREAS: POSSIBLE DESIGN SOLUTIONS IN THE CASE OF ANTALYA

Rifat OLGUN

MSc Thesis in Landscape Architecture
Supervisor: Asst. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ
December 2013, 114 pages

In this study, it was tried to set a casual relation by calling attention to the existence of vandalism in urban green area in the case of Antalya. It was examined to prevent the possible solution or it was possible or not to minimize the financial losses, time, material and labor force for the Breakdowns that emerged after the application.

Work field is consist from Muratpaşa Municipality that was in the border of Antalya city center, Konyaaltı Municipality and Kepez Municipality that under the responsibility of Nayla Atay Park, Aydın Kanza Park, Konyaaltı Beach Park, Çamlıbel District Park and Gazi Boulevard Park. Urban equipment elements that were in the chosen five park from five different district (benches, lighting elements, picnic tables and dust bins) were observed through twelve months. Vandalism actions that were occurred were identified. In Spss-20 programme by applying ki-square and canonical correlation tests which were nonlinear, effects of the place of park, reinforcement type, material, colour and seasons in vandalism actions were determined .

According to results different places of the parks didn't affect the vandalism actions and in entire it was understood that vandalism actions occurred. And also in occurring the vandalism actions material, colour, and type of reinforcement elements of reinforcement elements and it was understood that according to factors exposed to vandalism there were some significant differences.

KEYWORDS: Vandalism, urban green spaces, park, urban equipment element, Antalya

COMMITTEE: Asst. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ (Supervisor)
Assoc. Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN
Asst. Prof. Dr. Nilüfer KART AKTAŞ

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze kadar sosyal, psikolojik ve ekonomik yönden birçok zarara yol açan vandalizm, kentsel yeşil alanlar içerisinde yer alan parklarda da büyük oranda meydana gelmektedir. Vandalizm, parklarda yer alan donatı elemanları üzerinde hem estetik hem de işlevsellik açısından büyük kayıplara yol açmaktadır.

Bu kapsamda çalışma, Antalya kenti içerisinde farklı bölgelerde yer alan parklarda bulunan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerini tespit etmek ve vandalizm eylemlerine karşı olası tasarım çözümleri sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçların, başta tasarımcılar olmak üzere ilgili kişi ve kurumlara, estetik ve işlevselliğini kaybetmemiş çevrelerin tasarlanmasında faydalı olmasını dilerim.

Bana bu konu hakkında çalışma imkânı veren, desteğini ve yardımlarını esirgemeyen danışmam hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Tahsin YILMAZ'a, teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek Lisans eğitimim süresince değerli bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME'ye, Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyeleri Sayın Prof. Dr. Osman KARAGÜZEL, Prof. Dr. Sibel MANSUROĞLU, Doç. Dr. Meryem ATİK, Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN, Yrd. Doç. Dr. Selçuk SAYAN, Yrd. Doç. Dr. Songül SEVER MUTLU, Yrd. Doç. Dr. Ahmet BENLİYAY'a; Lisans eğitimim süresince bilgi ve tecrübelerini paylaşan İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Öğretim Elemanlarına, Yrd. Doç. Dr. Nilüfer KART AKTAŞ'a (İ.Ü.), istatistiksel analiz aşamalarında yardımlarını esirgemeyen Dr. Osman Orkan ÖZER'e ve Araş. Gör. Faik ŞAVKLI'ya teşekkür ederim.

Ayrıca, zor zamanlarımda her zaman yanımda olan ve her konuda aldığım kararlarımda desteğini hiçbir zaman benden esirgemeyen sevgili eşim Hafize OLGUN'a ve kızım Tusem OLGUN'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL BİLGİLER ve KAYNAK TARAMALARI.....	3
2.1. Kuramsal Bilgiler.....	3
2.1.1. Kent ve açık alan.....	3
2.1.2. Vandalizm.....	7
2.1.3. Vandalizmin tarihi.....	8
2.1.4. Vandalizm'in nedenleri.....	8
2.1.4.1. Sosyo-psikolojik nedenler.....	11
2.1.4.2. Sosyal etmenler.....	12
2.1.4.3. Mekânsal özellikler.....	13
2.1.5. Vandalizm türleri.....	13
2.1.5.1. Maddi zararları açısından vandalizm.....	14
2.1.5.2. Sosyal maliyetli vandalizm.....	17
2.1.5.3. Grafiti.....	18
2.1.6. Vandalizm görülen alanlar.....	21
2.1.6.1. Parklar ve oyun alanları.....	21
2.1.6.2. Eğitim tesisleri.....	23
2.1.6.3. Toplu taşıma araçları.....	24
2.1.6.4. Yurtlar ve kütüphaneler.....	25
2.1.6.5. Resmi kurum ve kuruluşlar.....	26
2.1.7. Vandalizmin sonuçları.....	26
2.1.7.1. Kamu mallarının tahribi.....	26
2.1.7.2. Kazalara neden oluşturma.....	27
2.1.7.3. Başka suçlara zemin oluşturma.....	27
2.1.7.4. Görsel kirlilik ve sosyo-psikolojik etkiler.....	28
2.1.7.5. Maliyet.....	28
2.1.8. Antalya'da mevcut durum analizi.....	29
2.2. Vandalizm Konulu Araştırmalar.....	30
3. MATERYAL ve METOT.....	35
3.1. Materyal.....	35
3.1.1. Araştırma alanları.....	36
3.1.1.1. Nayla Atay Parkı.....	36
3.1.1.2. Aydın Kanza Parkı.....	37
3.1.1.3. Konyaaltı Sahil Parkı.....	39
3.1.1.4. Çamlıbel Mahalle Parkı.....	40
3.1.1.5. Gazi Bulvarı Parkı.....	41
3.2. Metot.....	45
4. BULGULAR ve TARTIŞMA.....	50
4.1. Mevsimlere Göre Donatı Elemanlarında Meydana Gelen Vandalizm Eylemlerinin Parklara Göre Dağılımı.....	50

4.1.1. Mevsimlere göre banklarda meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı	50
4.1.2. Mevsimlere göre aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı	51
4.1.3. Mevsimlere göre piknik masalarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı.....	53
4.1.4. Mevsimlere göre çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı.....	53
4.2. Donatı Elemanlarında Görülen Vandalizm Eylemlerinin Türlerine Göre Dağılımı.....	54
4.2.1. Banklarda meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı	54
4.2.2. Aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı	57
4.2.3. Piknik masalarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı	59
4.2.4. Çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı	62
4.3. Konuma Bağlı Olarak Donatı Elemanlarında Meydana Gelen Vandalizm Eylemleri	63
4.3.1. Nayla Atay Parkı	63
4.3.2. Aydın Kanza Parkı	66
4.3.3. Konyaaltı Sahil Parkı.....	68
4.3.4. Çamlıbel Mahalle Parkı.....	69
4.3.5. Gazi Bulvarı Parkı	70
4.4. Ki-Kare Bağımsızlık Testleri.....	72
4.4.1. Park'ın konumu ile vandalizm eylem türü arasındaki ilişki.....	72
4.4.2. Donatı elemanı türü ile vandalizm eylem türü arasındaki ilişki.....	75
4.4.3. Malzeme ve vandalizm eylem türü arasındaki ilişki	79
4.4.4. Renk ve vandalizm eylem türü arasındaki ilişki.....	83
4.4.5. Daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ile vandalizm türü arasındaki ilişki	86
4.5. Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analizi (DOKKA).....	88
5. SONUÇ	93
6. KAYNAKLAR.....	97
7. EKLER	102
Ek 1: Nayla Atay Parkı'nda yer alan bankların, çöp kutularının ve piknik masalarının aylık gözlem çizelgesi	102
Ek 2: Nayla Atay Parkı'nda yer alan aydınlatma elemanlarının gözlem çizelgesi.....	103
Ek 3: Aydın Kanza Parkı'nda yer alan bankların gözlem çizelgesi	104
Ek 4: Aydın Kanza Parkı'nda yer alan aydınlatma elemanlarının gözlem çizelgesi.....	105
Ek 5: Aydın Kanza Parkı'nda yer alan piknik masalarının ve çöp kutularının gözlem çizelgesi.....	106
Ek 6: Konyaaltı Sahil Parkı'nda yer alan bankların, aydınlatma elemanlarının ve çöp kutularının gözlem çizelgesi.....	107

Ek 7: Çamlıbel Mahalle Parkı'nda yer alan bankların, aydınlatma elemanlarının, piknik masalarının ve çöp kutularının gözlem izelgesi.....	108
Ek 8: Gazi Bulvarı Parkı'nda yer alan bankların ve piknik masalarının gözlem izelgesi.....	109
Ek 9: Gazi Bulvarı Parkı'nda yer alan aydınlatma elemanlarının ve çöp kutularının gözlem izelgesi	110
Ek 10: Aydın Kanza Parkı'nda bulunan B1 kodlu bankta gerçekleştirilen 12 aylık gözlem	111
Ek 11: Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan A3 kodlu aydınlatma elemanında gerçekleştirilen 12 aylık gözlem.....	112
Ek 12: Çamlıbel Mahalle Parkı'nda bulunan P2 kodlu piknik masasında gerçekleştirilen 12 aylık gözlem.....	113
Ek 13: Nayla Atay Parkı'nda bulunan 3 kodlu çöp kutusunda gerçekleştirilen 12 aylık gözlem	114
ÖZGEÇMİŞ	

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Bayraktar'a (1973) göre açık alanların sınıflandırılması.....	5
Şekil 2.2. Kentsel yeşil alanların sınıflandırılması.....	6
Şekil 2.3. Ron Clarke modeli	9
Şekil 2.4. Adalet – Kontrol Modeline göre vandalizmin ortaya çıkışı.....	10
Şekil 2.5. Fırsat, motivasyon ve vandal davranış arasındaki basitleştirilmiş ilişkilerin alternatif kavramsallaştırmaları	11
Şekil 2.6. Telefon makinelerinde ve ATM'lerde meydana gelen açgözlü vandalist eylemler	14
Şekil 2.7. İdeolojik vandalizm eylemleri	15
Şekil 2.8. İdeolojik vandalizm eylemleri	15
Şekil 2.9. Kötü niyetli vandalizm örnekleri	17
Şekil 2.10. Grafitinin uygulandığı alanlardan görüntüler	19
Şekil 2.11. Grafiti'nin uygulandığı alanlardan görüntüler	19
Şekil 2.12. Okul ve apartman duvarında meydana gelen grafiti eylemleri.....	20
Şekil 2.13. Çocuk oyun alanlarında meydana gelen vandalizm eylemleri	21
Şekil 2.14. Parklarda bulunan spor aletlerinde, aydınlatma elemanlarında, ağaçlarda ve donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemleri	22
Şekil 2.15. Okullarda meydana gelen vandalizm eylemleri.....	23
Şekil 2.16. Okullarda meydana gelen vandalizm eylemleri.....	24
Şekil 2.17. Toplu taşıma araçlarında meydana gelen vandalizm olayları.....	25
Şekil 2.18. Kütüphanelerde meydana gelen vandalizm eylemleri	25
Şekil 2.19. Tarihi yapılarda meydana gelen vandalizm eylemleri	26
Şekil 2.20. Kamu mallarında meydana gelen vandalizm eylemleri.....	27
Şekil 3.1. Antalya'nın ve çalışma alanı olan ilçelerin uydu görüntüsü.....	35
Şekil 3.2. Nayla Atay Parkı uydu görüntüsü.....	36
Şekil 3.3. Nayla Atay Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları	37

Şekil 3.4. Aydın Kanza Parkı uydu görüntüsü.....	38
Şekil 3.5. Aydın Kanza Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları	38
Şekil 3.6. Konyaaltı Sahil Parkı uydu görüntüsü	39
Şekil 3.7. Konyaaltı Sahil Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları	40
Şekil 3.8. Çamlıbel Mahalle Parkı uydu görüntüsü	40
Şekil 3.9. Çamlıbel Mahalle Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları	41
Şekil 3.10. Gazi Bulvarı Parkı uydu görüntüsü.....	42
Şekil 3.11. Gazi Bulvarı Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları	42
Şekil 3.12. Araştırma süreci akış şeması.....	49
Şekil 4.1. Banklarda meydana gelen vandalizm eylemlerinin mevsimlere göre dağılımı.....	51
Şekil 4.2. Aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin mevsimlere göre dağılımı	52
Şekil 4.3. Çöp kutularında meydana gelen vandalizmin mevsimlere göre dağılımı	54
Şekil 4.4. Banklarda meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı.....	55
Şekil 4.5. Nayla Atay Parkı'nda bulunan B14 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler	55
Şekil 4.6. Aydın Kanza Parkı'nda bulunan B16 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler	56
Şekil 4.7. Konyaaltı Sahil Parkı'nda bulunan B4 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler	56
Şekil 4.8. Çamlıbel Mahalle Parkı'nda bulunan B3 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler	56
Şekil 4.9. Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan B1 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler	57

Şekil 4.10. Aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin yüzdeleri	58
Şekil 4.11. Nayla Atay Parkı'nda bulunan A14 kodlu aydınlatma elemanında 1.ve 12. (aylık) gözlemler	58
Şekil 4.12. Aydın Kanza Parkı'nda bulunan A13 kodlu aydınlatma elemanında 1.ve 12. (aylık) gözlemler	59
Şekil 4.13. Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan A3 kodlu aydınlatma elemanında 1.ve 12. (aylık) gözlemler	59
Şekil 4.14. Piknik Masalarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin yüzdeleri	60
Şekil 4.15. Nayla Atay Parkı'nda bulunan P1 kodlu piknik masasında yapılan 1. ve 12. gözlemler	60
Şekil 4.16. Aydın Kanza Parkı'nda bulunan P3 kodlu piknik masasında yapılan 1. ve 12. (aylık) gözlemler	61
Şekil 4.17. Çamlıbel Mahalle Parkı'nda bulunan P1 kodlu piknik masasında yapılan 1.ve 12. (aylık) gözlemler	61
Şekil 4.18. Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan P4 kodlu piknik masasında yapılan 1. ve 12. (aylık) gözlemler	61
Şekil 4.19. Çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin yüzdeleri	62
Şekil 4.20. Nayla Atay Parkı'nda bulunan Ç2 kodlu çöp kutusunda 1. ve 12. (aylık) gözlemler	62
Şekil 4.21. Konyaaltı Sahil Parkı'nda bulunan Ç2 kodlu çöp kutusunda 1., 2. ve 12. ...	63
Şekil 4.22. Nayla Atay Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı.....	65
Şekil 4.23. Aydın Kanza Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı.....	67
Şekil 4.24. Konyaaltı Sahil Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı.....	68
Şekil 4.25. Çamlıbel Mahalle Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı	69
Şekil 4.26. Gazi Bulvarı Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı.....	71
Şekil 4.27. Bileşen yüklerinin grafiksel gösterimi	91

Şekil 4.28. Centroids Grafiği	92
-------------------------------------	----

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri	37
Çizelge 3.2. Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri	38
Çizelge 3.3. Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri	40
Çizelge 3.4. Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri	41
Çizelge 3.5. Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri	42
Çizelge 3.6. Parkların buldukları bölgeler ve kapladıkları alanlar.....	43
Çizelge 3.7. Donatıların parklara göre dağılımı.....	43
Çizelge 3.8. Gözlemlenen donatı elemanlarının parklara göre dağılımı.....	44
Çizelge 3.9. Donatı elemanlarının malzemelerine ve renklerine göre dağılımı.....	44
Çizelge 3.10. Değişken listesi ve optimal ölçekleme düzeyleri.....	47
Çizelge 4.1. Vandalizm eylem türleri ile parkın konumu ki-kare çizelgesi.....	72
Çizelge 4.2. Kazıma eyleminin parklara göre dağılımları	73
Çizelge 4.3. Yazma eyleminin parklara göre dağılımları	73
Çizelge 4.4. Sökme eyleminin parklara göre dağılımları.....	74
Çizelge 4.5. Boyama eyleminin parklara göre dağılımları	74
Çizelge 4.6. Vandalizm eylem türleri ile donatı elemanı ki-kare çizelgesi	75
Çizelge 4.7. Kazıma eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları.....	75
Çizelge 4.8. Yazma eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları	76
Çizelge 4.9. Yakma eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları.....	76
Çizelge 4.10. Sökme eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları	77
Çizelge 4.11. Çizme eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları.....	77
Çizelge 4.12. Oyma eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları	78

1. GİRİŞ

Kamu mallarına bilinçli olarak zarar veren davranışlara insanlığın ilk dönemlerinden itibaren rastlanmaktadır. Bankların, aydınlatma elemanlarının, çöp kutularının, telefon kulübelerinin, okul camlarının kırılması, yakılması, kazınması gibi eylemler toplum tarafından hoş karşılanmayan davranışlardır. Yine de kamuya ait mallara zarar verildiğine tanık olunmuş ve bu zararların sonuçlarına katlanılmak zorunda kalınmıştır. İnsanlar parklarda bankların zarar görmesinden dolayı oturamamış, aydınlatma elemanlarının kırılmasından dolayı bazı mekânları gece kullanamamış veya acil bir görüşme yapmak için girdikleri telefon kulübesinde, ankesöre zarar verildiği için görüşmelerini yapamamışlardır. Bu tür zararlar, insanların ihtiyaçlarını gidermelerini engellemekte, aynı zamanda da malzemelerin tekrar kullanılabilir hale getirilebilmesi için onarım masrafları gerektirmektedir. Meydana gelen bu tarz davranışlarla belediyeler gibi birçok kamu kurum ve kuruluşu maddi kayıplara uğramaktadır (Yavuzer 1998). Günlük yaşamı ve ülke ekonomisini olumsuz etkileyen bu davranışlar İngilizce’de “vandalism”, Fransızca’da “vandalisme”, Almanca’da “vandalismus” olarak kavramlaştırılan ve Türkçe’de “tahripçilik” olarak ifade edilmekte olan bir olgudur.

Vandalizm (tahripçilik), bilgisizlik yüzünden ya da zevk için kamu malları ya da sanat yapıtlarını büyük zararlara yol açarak yıkmak ve bu yıkımı kendi başına bir amaç durumuna getirmektir. “Kırıp geçirmek” anlamında kullanılan bu kavrama yaygın biçimde Fransız Devrimi sırasında rastlanmasına karşın daha eski zamanlardan beri görüldüğü bilinmektedir. Kavimler göçü sonrasında barbar vandallar eski Roma ve Yunan medeniyetlerinin sanat eserlerini tahrip edip yağmalamışlardır (Boz ve Beyaztaş 2001).

Burcu vd’ne (2007) göre vandalizm, kamu ya da şahsi mülke yönelik zarar veren ve çoğunlukla istemli bir saldırganlığı içeren davranışlardır. Conklin’e (1989) göre ise, vandalizm, sahibinin izni olmadan bir malın tahribi, hasara uğratılması, şeklinin ya da görünümünün bozulmasıdır (Dinçtürk 2007).

Geçmiş tarihin ilk dönemlerine kadar uzanan vandalizm (tahripçilik), günümüzde de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar çeşitli nedenlerden dolayı çevrelerinde bulunan kişi ya da kurumlara ait eşyaları değişik yöntemlerle tahrip etmektedirler. Yapılan bu tahribatın sadece ekonomik boyutu bir sorunmuş gibi algılanmasına rağmen vandalizmin sosyal, psikolojik ve hukuki boyutları da bulunmaktadır (Doğan 2011). Vandalizm eylemlerinden en fazla etkilenen alanlardan birisi kentler içerisinde büyük öneme sahip kentsel yeşil alanlardır.

Bir kentin genel karakterini, mimari yapılar, açık-yeşil alanlar ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri ve bütünlüğü tayin eder. Açık-yeşil alanlar, insan ile doğa arasındaki bozulan ilişkiyi dengelemede ve kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesinde önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde açık-yeşil alanların nitelik ve nicelikleri, medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda pek çok gelişmiş ülke, insanların zihinsel ve fiziksel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak insan yaşamı için uygun kent mekânı veya ekolojisini planlama ve oluşturma çabasına yönelmektedirler (Gül ve Küçük 2001). Bu kapsamda kentsel yeşil alanlar ön plana çıkmaktadır.

Kentsel yeşil alanlar, içerdikleri işlevler nedeniyle yaşanabilirliği sağlamak açısından önemli alanlardır. Özellikle son yıllarda artan hızlı ve düzensiz göç, plansız yapılaşmalar ve betonlaşmanın hızla artması sonucu doğadan kopan kentlerde, kentsel yeşil alanlara duyulan ihtiyaç artmıştır (Ergan 2011).

Kentsel yeşil alanların bir ögesi olan ve içerisinde yer alan kent parkları, kent mekânı içinde fiziksel ve sosyal çevrenin niteliğini belirleyen, eğitimsel, kültürel ve rekreasyon amaçlı kullanımlara olanak tanıyan ve toplumun tüm bireylerinin kullanımına açık olan kamu mekanlarıdır. Kent parklarının, kentsel fonksiyon alanlarından biri olmalarına bağlı olarak, kent mekânı içinde ürettikleri birçok fayda vardır (Alkay ve Ocakçı 2003).

Parklarda yer alan donatı elemanları, insanın kent dokusu içindeki bireysel ve toplumsal yaşamını kolaylaştıran, bireyler arası iletişimi sağlayan, mekâna fonksiyonel ve estetik açıdan belirli bir anlam kazandıran, değişik nitelik ve niceliklerde olan, mekânı tanımlayan ve tamamlayan niteliklerdir, objelerdir. Bu nedenle sadece işlevsel amaçlarla değil, kent peyzajını canlandırıcı etkileri açısından da büyük önem taşımaktadırlar (Kurşun ve Yılmaz 2003).

Bu çalışma kapsamında kentsel yeşil alanlarda meydana gelen vandalizm eylemleri ve bu eylemlerin engellenmesine yönelik olası tasarım çözümleri Antalya kenti örneğinde incelenmiştir. Araştırmanın amacı, kentsel yeşil alanlarda meydana gelen vandalizm eylemlerinin varlığına dikkat çekilmesidir. Meydana gelen vandalizm eylemlerine karşı gerek planlama gerekse tasarım aşamasında alınabilecek bir takım önlemlerin ortaya konulmasıdır.

2. KURAMSAL BİLGİLER VE KAYNAK TARAMALARI

Vandalizme ait kuramsal bilgiler açıklanmış ve bu konuda daha önce yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Bilgiler

Vandalizm ve vandalizmin nedenlerinin, türlerinin, sonuçlarının daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla vandalizm konusundaki temel kavramlar açıklanmıştır.

2.1.1. Kent ve açık alan

Türk Dil Kurumu'na göre kent kavramı, 'şehir, site' anlamlarına gelmektedir (TDK 2013). Keleş'e (1980) göre ise kent, sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidiş-geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinmelerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşılarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda kentleri, insan nüfusunun yoğun olarak bulunduğu alanlar olarak tanımlamak mümkündür.

Tanımlardan da anlaşılabilceği gibi ilk bakışta sadece fiziksel bir organizasyon olarak algılanan kent; temelinde sosyal, ekonomik, politik ve kültürel dinamikler ve bunların etkileşimlerini barındıran karmaşık bir yapı konumundadır (Öztürk 2004).

Geçmişten günümüze kadar olan süreç içerisinde kentler çok farklı şekillerde ortaya çıkmıştır. Light'ın (1983) çalışmalarına göre bir kentsel çevre ya da kentsel yığılma, kentlerin ortaya çıkmasının ve ardından gelen kentleşme süreçlerinin sonucu olmaktadır. Tarihte kentleşmenin kökleri yaklaşık 10.000 yıl kadar öncesine gitmektedir. Erken dönem Antik kentlerinin yer aldığı Orta Doğu'da (Mezopotamya, Mısır) yaklaşık M.Ö. 6000 yıl, Hindistan ve Çin'de yaklaşık M.Ö. 4000 yıl ve Meksika'da ise yaklaşık 2300 yıl öncesine kadar geçmişe sahip kentlerin bulunduğu bilinmektedir (Rittersberger 2013).

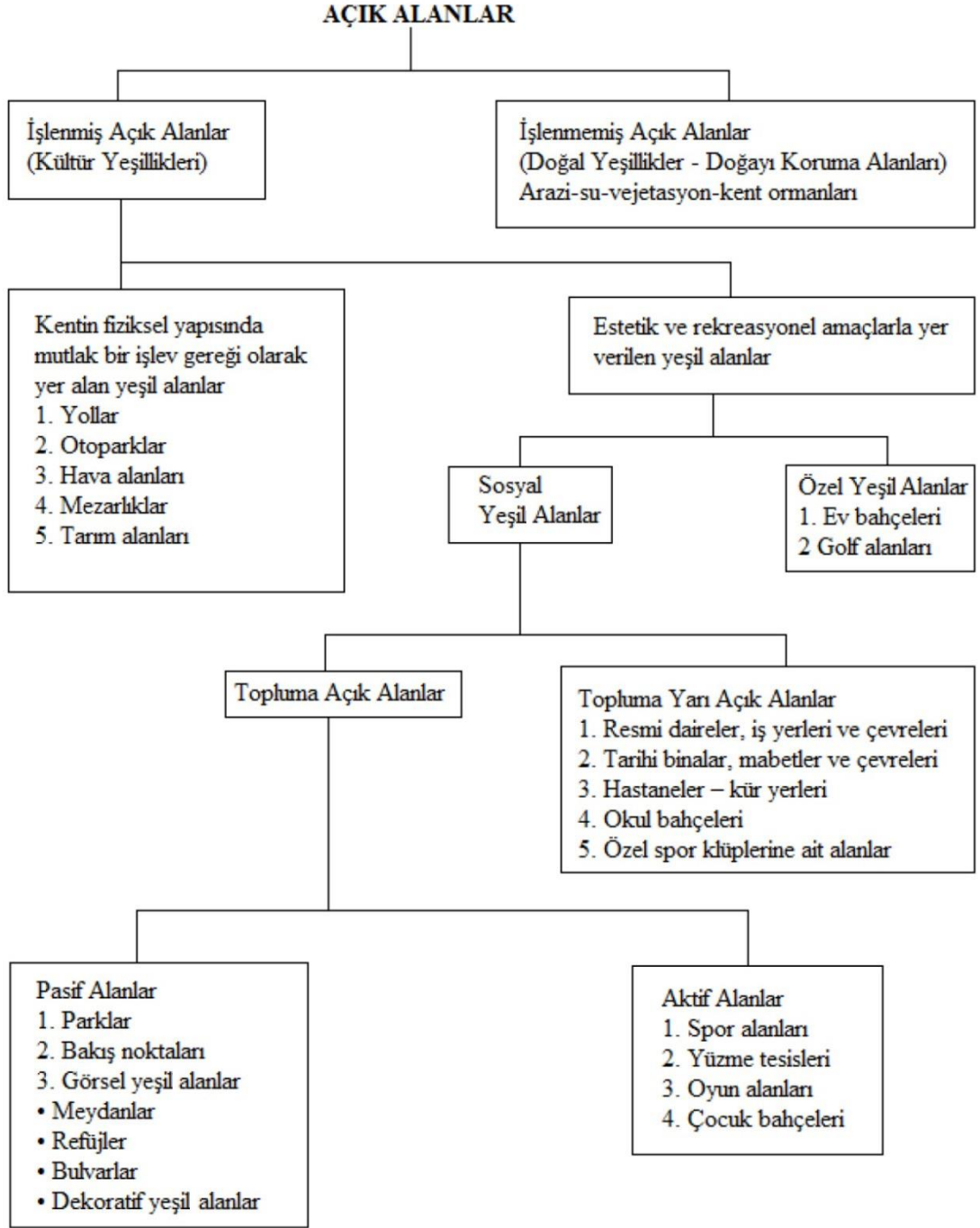
Geçmişten günümüze kadar kentler farklı kullanım ve yerleşim planlarına sahip olmuşlardır. Örneğin, Ortaçağ döneminde savunma ihtiyaçları nedeniyle dışa kapalı, askeri gerekliliklerin önde olduğu, duvarların ardında ve hendeklerle çevrili bir karakterde iken, barutun bulunmasıyla kent duvarları ve kaleler koruma işlevini yitirmiş, kent silüetinden kaybolmuş ve yerlerini açık alanlara bırakmışlardır. Bu bakımdan kent ve açık alanlar arasında değişen bir ilişkinin olduğu savunulabilmektedir (Oktay 2011).

Kentlerin fiziksel planlanmasında kütleler (mimari yapılar vb.) ve boşluklar (açık-yeşil alanlar) yer almaktadır. Boşluk alanlar içerisinde bulunan açık alanlar kent dokusunun önemli temel elemanlarından birisidir.

Krier'e göre açık alanlar "bireylere istemli ve istemsiz, gelişi güzel, hareketlilik sağlayan, içinde sürekli ve yönlendirilmiş bir hareket düzeninden çok oturma imkânı veren ve hareketliliğe zorlamayan mekânlardır" (Erel 2007).

Pamay'a (1978) göre ise açık alanlar, insanın yaşantısını sürdürdüğü, kapalı mekânlar dışında kalan alanlar olarak tanımlanabilir. Bunlar kent içinde ve kırsal alandaki yerleşmelerde yer alan, insanların veya toplumların rekreatif ihtiyaçlarını karşıladıkları, çoğunlukla yeşil elemanların yer aldığı küçük-büyük yüzeyler ve boşluklardır (Aydoğdu 2007).

Genel olarak açık alanlar, doğal yapısı ve doğal formu ile korunan fazla bina gerektirmeyen ve yerleşme gereksinimi olmayan bölgelerdir. Açık alan sınıfı içine parklar, oyun alanları, mezarlıklar, geniş alanı olan okul, hastane ve diğer kamu kurum binalarının bahçeleri, ev bahçeleri vs. dâhil edilebilir (Şekil 2.1). Bununla birlikte açık alan kavramı daha çok parklar, oyun alanları gibi yerleşim alanı içinde yer alan ya da halkın kullanabildiği işlenmemiş boş alanları ifade etmektedir (Budak 2010).

Şekil 2.1. Bayraktar'a (1973) göre açık alanların sınıflandırılması (Budak 2010)

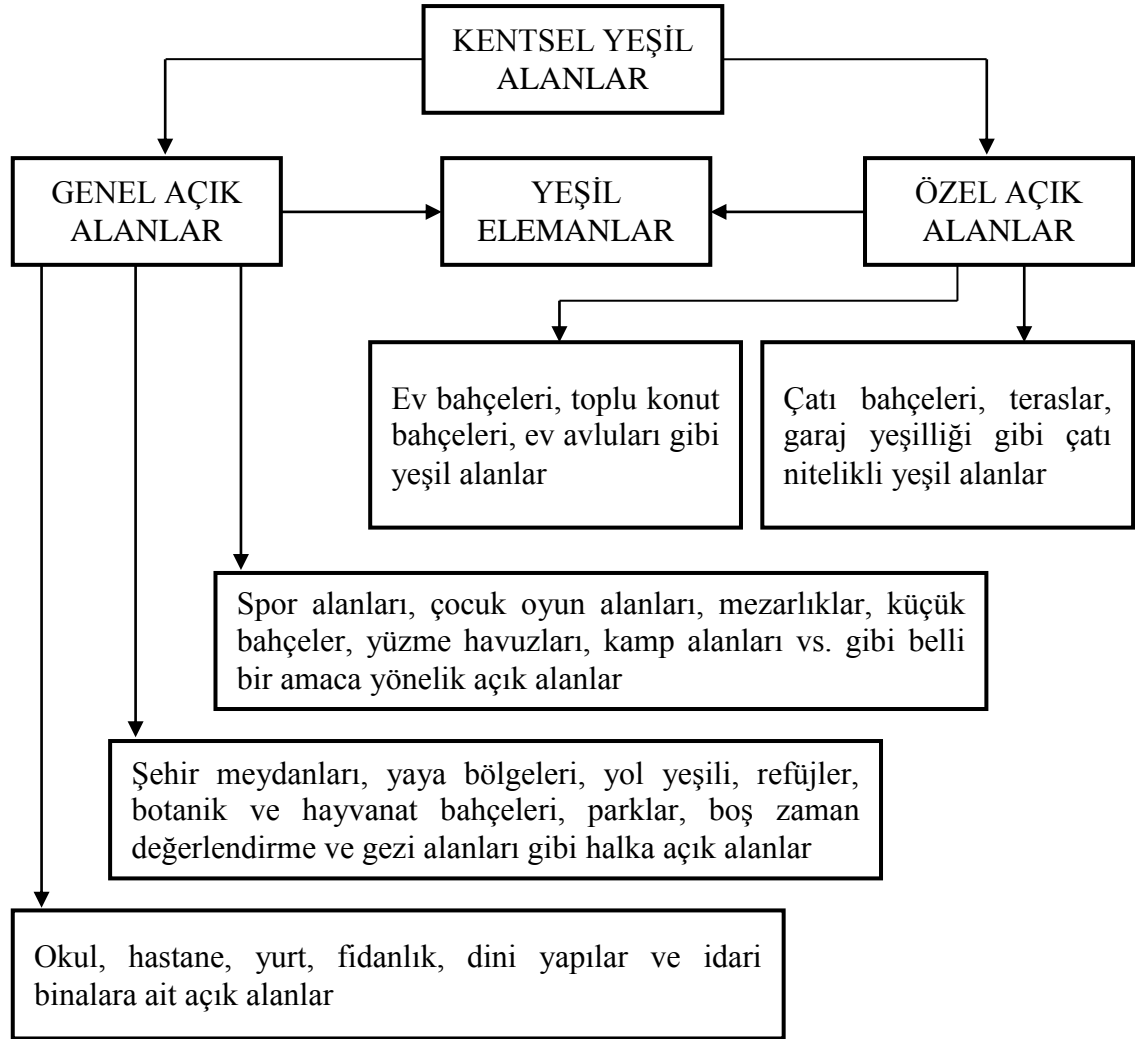
Kentin fiziksel yapısının ortaya çıkmasında önemli işlevi olan alanlardan bir diğeri de yeşil alanlardır.

Dil'e (2004) göre yeşil alanlar; insanların barınma, çalışma gibi genel faaliyetleri dışında kalan zamanlarında, rekreasyon ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde, yerel yönetimler tarafından, gezme, eğlence, bedensel aktivite ve serbest zamanları değerlendirme amacıyla düzenlenip bitkilendirilmiş, kentin, alan yönünden büyük bir

bölümünü oluşturan ya da oluşturması gereken, kentte yaşayanların ortak olarak kullandıkları kültürel veya doğal alanlardır.

Gold (1980) ise kentsel yeşil alanları, kentsel doku içinde estetik, kültürel ve sürdürülebilir arazi kullanımına yönelik olarak çok amaçlı planlanan ve tasarlanan kamu veya özel mülkiyetteki alanlar olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda kentsel yeşil alanları sınıflandırmıştır (Ter 2002) (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Kentsel yeşil alanların sınıflandırılması (Ter 2002)

Kentsel mekânda açık ve yeşil alanlar, genelde bir bütünlük içinde yer alır ve birbirini tamamlarlar. Bu nedenle açık-yeşil alanlar, kentin fiziksel yapısını ortaya koyan ve biçimlendiren temel alan kullanımlarından birisi olup diğer alan kullanımlarını bütünleştiren bir denge unsurudur (Gül ve Küçük 2001).

Türkiye’de kent nüfusunun hızlı artışı, sosyal, ekonomik, politik ve kültürel koşullar sonucu günümüz kentlerinde, özellikle kent merkezinde açık-yeşil alanların yatay ve düşey yönde giderek azalmasına yol açmaktadır. Böyle bir yapıya sahip kentler, insanları doğal ortamdaki uzaklaştırmakta, monotonlaştırmakta, fiziksel ve

zihinsel açıdan olumsuz etkilemekte, ayrıca kent sakinlerinin yaşam kalitesini düşürmektedir (Ceylan 2007).

2.1.2. Vandalizm

Modern yaşamda ortaya çıkan kentleşme olgusuyla beraber, kentsel yaşamda ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkan davranışlardan birisi de vandalizmdir. Vandalizm, pek çok yerleşim alanında tehlike oluşturan bir olgudur. Kent ve kentli için çeşitli tehlikeler doğurabilen vandalizm ile ilgili olarak sosyoloji, psikoloji, kriminoloji, mimari gibi disiplinler alt dallarıyla birlikte uzun yıllar süren çalışmalara dayanarak bazı tanımlamalar getirmişlerdir. Disiplinlerin sergiledikleri farklı yaklaşımlara rağmen özellikle vandalizm tanımında birbirlerine yaklaştıkları görülmektedir (Dinçtürk 2007).

Vandalizm, herhangi bir kamu veya özel mülke ait eşyaya kasıtlı ve kötü niyetli olarak verilen her türlü zarardır (Fisher and Baron 1982, Moser 1992, Bilchik 1998, Erkan 2005). Vandalist eylemlerin içerisine posta kutularına zarar verilmesi, başka bir kişiye ait olan eşyalara zarar verilmesi, kamusal alanlara grafitilerin çizilmesi, camların kırılması ve kullanılmayan binaların tahrip edilmesi girmektedir (Bilchik 1998).

Öğülmüş (1995) vandalizmi, tahripçilik olarak ele almakta ve kamu mallarına yönelik saldırganlık ya da bir bireyin hiç tanımadığı başka kişilerin mallarını hedef alan saldırganca davranışlarda bulunma eğilimi olarak tanımlamaktadır. Vandalizm, saldırganca davranışlarda bulunarak kamu mallarına veya başkalarına ait mallara zarar vermeye yönelik eylemlerdir (Yavuzer 1988). Özellikle doğal ve nesnel güzelliklere, sanat yapıtlarına, eşyaya, mala, nesneye yönelen, yakan, yok eden denetimsiz, düzensiz, güçlü bir dürtüdür. Bu dürtü, şiddetin kaynağı olan saldırganlık dürtüsünün türevidir (Akyol 2006).

Harrison'a (1976) göre vandalizm, bir nesne veya herhangi bir alanın estetik ya da ekonomik değerini düşüren, kasıtlı olarak yapılan fiziksel hareketlerdir (Namba ve Dustin 1992).

Vandalizm, kamu ya da şahsi mülke yönelik zarar veren ve çoğunlukla istemli bir saldırganlığı içeren davranışlardır (Burcu vd 2007).

Doğan ve Demir'e (2012) göre; Vandalizm (tahripçilik) kavramı, kasıtlı ya da kötü niyetli olarak, resmi kurumlarda dâhil olmak üzere (Ulusal Gençlik Ağı [NYN] 1998), şehre ait tüm fiziksel unsurların (Sampson ve Raudenbush 1999), bozulması, kırılması, kazılması vb. şiddet içerikli eylemlere maruz kalmasıyla ortaya çıkan kundaklama, camların kırılması, duvarlara ve sıralara resim yapılması gibi pek çok olayı içine alan (Marvin vd 1976); içeriğinde yıkım olan (Ceccato ve Haining 2005); isyankar bir davranış biçimi olarak tarif edilmektedir (Tinto vd 1978).

Vandalizm başkasına ait olan eşyaların yok edilmesi veya tahrip edilmesidir. Vandalizm eylemleri oyma, yakma, boyama, çöp atma, kırma ya da sökme olmak üzere farklı şekillerde görülmektedir (Morrissey 1976).

Tanımlardan anlaşıldığı üzere vandalizm ile parklarda, oyun alanlarında, okullarda, toplu taşıma araçlarında, yurtlarda, kütüphanelerde, ibadet yerlerinde, sanat eserlerinde, arkeolojik alanlarda, toplu konutlarda, araçlarda, sokak işaret ve levhalarında, telefon kulübeleri vb. yerlerde, kısaca yaşamın her yerinde karşılaşmak mümkün olmaktadır (Vliet 1992).

2.1.3. Vandalizmin tarihi

DiCanio'ya (1993) göre, vandalizm kavramı, dolayısıyla 'vandal' kelimesi tarihte yağmacılıklarıyla ün salmış bir Doğu Alman kabilesinin adından türemiştir. Vandallar M.S. 4. ve 5. yüzyıllarda Batı Avrupa'yı istila eden, geçtikleri her yeri yakıp yıkan ve M.S. 455 yılında Roma'yı yağmalayan bir Doğu Alman boyudur. Bu yüzden vandalizm, bu kabileye atfen bir kimsenin kamu mallarına ya da tanımadığı kişilerin mallarına yönelik saldırganca davranışlarda bulunma eğilimini ifade etmek için kullanılan bir terimdir (Dinçtürk 2007).

Phillips'e (1996) göre, M.S. 428'den 477'ye kadar ülkelerini yöneten Genseric'in hükümdarlığı zamanında en parlak dönemlerini yaşayan vandallar, M.S. 429'da Kuzey Afrika topraklarına girmişler ve Katolik olan vandallar burada düşmanları olan Ortodokslara karşı sert davranmışlardır. Daha sonra Roma topraklarına girerek 14 gün boyunca şehirleri yağmalamışlardır. Vandal krallığı M.S. 500'lü yılların başında Kral Genseric'in ölümüyle zayıflamaya başlamış, M.S. 530'larda ise dağılmıştır. Vandalların yağmalama eylemlerinin tarihte önemli bir yeri olup, bu olaydan dolayı herhangi bir kasıtlı yapılan mal mülk tahribatı bugün vandalizm olarak adlandırılmaktadır (Erdoğan 2009).

Vandalizm kavramı ilk defa Fransız yazar Abbé Grégoire tarafından 1794 yılında Paris'te yapılan bir toplantıdaki raporda kullanılmıştır. Grégoire, 1789 Fransız Devrimi'ni izleyen yıllarda vatandaşların tarihi yazıtları tahrip veya yok etmelerini önlemek gerektiğini vurgularken "vandalisme" terimini kullanmıştır (Allen 1984).

2.1.4. Vandalizm'in nedenleri

Sosyolojiden psikolojiye, kentsel tasarımdan mimari ve endüstriyel tasarıma kadar birçok disiplinde araştırma konusu olan vandalizmin oluşmasında çok çeşitli faktörler rol alır. Bazıları vandalizmin nedenlerini, sosyal ve fiziksel yokluklarla açıklarken; diğerleri yapılaşmış çevre ve yapıların boyut, şekil, tip ve toplum kontrolü ile ilişkili bulmuştur. Bir yandan çevresel (okul, iş, dinlenme, eğlenme, dostluk, aile ve komşuluk ortamları), diğer yandan duygusal faktörler (sıkıntı, kişisel ilişkiler, aksiliğe çatma, tatminsizlik ve bir işe yaramama duygusu) vandalizm eyleminde rol alır (Akyol 2006).

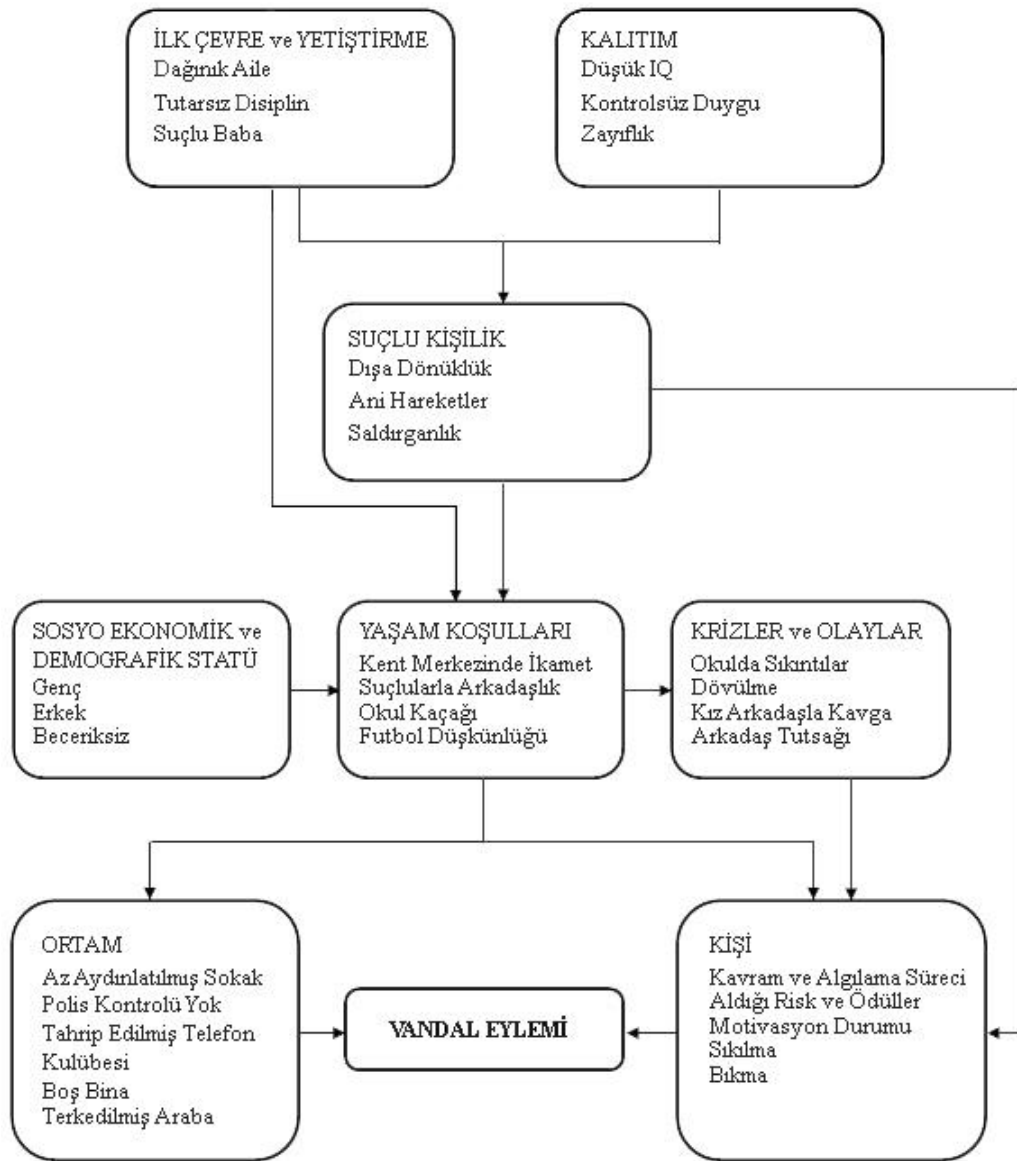
Malek ve Mariapan'nın (2009) Malezya'nın Selangor eyaletinde bulunan Shah Alam Parkında yapmış oldukları anket çalışmasında 130 katılımcının % 29'u vandalizmi büyük bir problem olarak görmektedir. Vandalizm büyük bir problemdir diyenlerin % 42'sini erkekler, % 58'ini ise bayanlar oluşturmaktadır. Katılımcıların % 44'ü ise vandalizmin küçük bir problem olduğunu ifade ederken, % 11'i ise vandalizmin tek başına bir problem olmadığını ifade etmektedir. Ayrıca geriye kalan %

16'sı ise vandalizmin büyük bir problem olup olmadığı konusunda kararsızdır. Katılımcıların % 73'ü vandalizmi problem olarak görmektedir.

Biyologlar vandalizmin nedenini kalıtımla açıklarken, psikologlar çocuk bakımı uygulamaları ile suçlunun kişiliğine önem verilmesini vurgulamaktadırlar. Sosyologlara göre ise sosyal statü ve çevre faktörleri vandalizm üzerinde etkilidir.

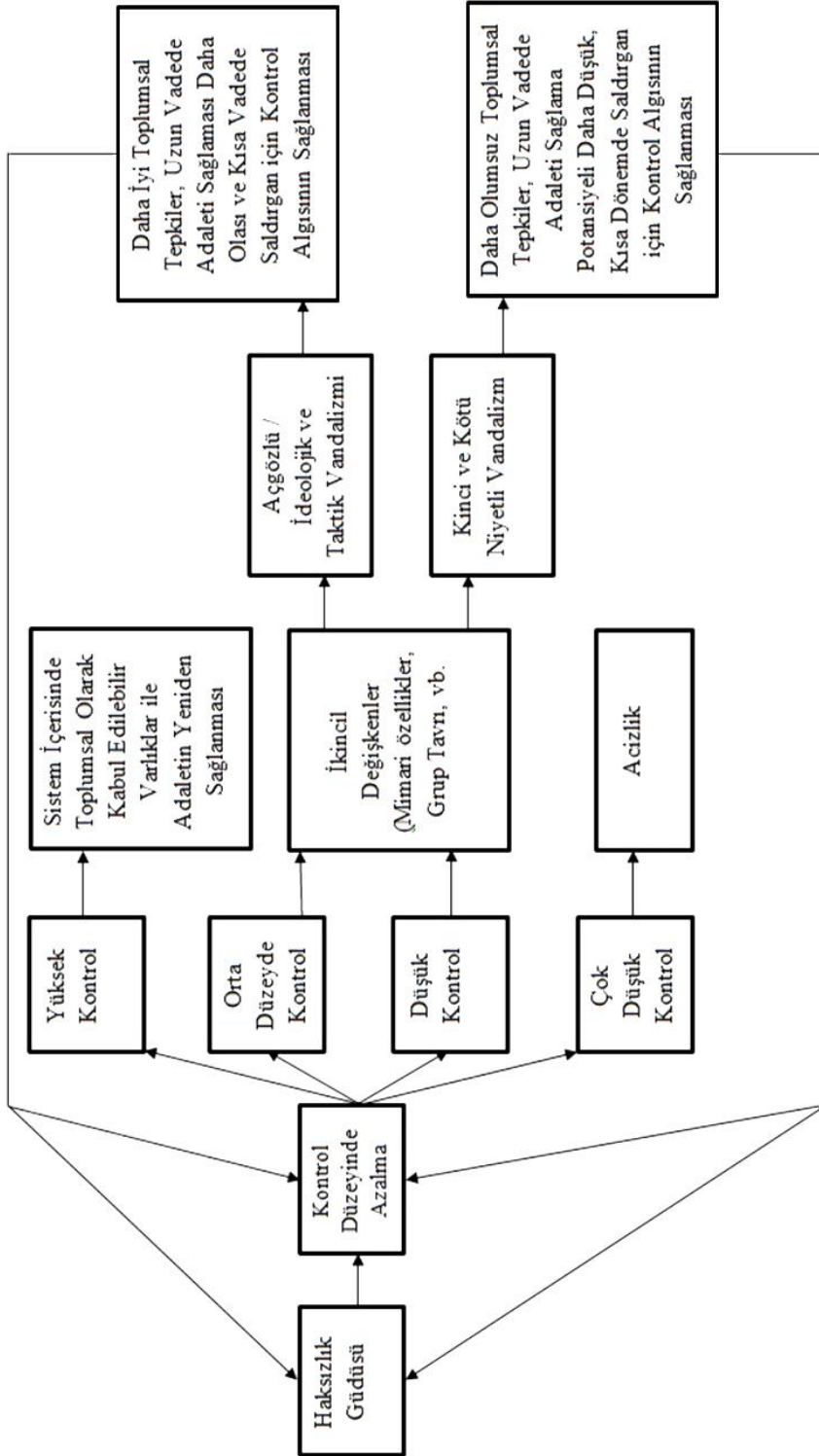
Suçbilimciler, insan davranışının, kişilik veya sosyal kökenlerden çok özellikle içinde buldukları ortamdaki etkilendiği inancına dikkat çekmektedirler.

Böylesine farklı ve birbiriyle bağdaşmayan fikirleri bir araya getiren Ron Clarke'ın model önerisi Şekil 2.3'te gösterilmiştir.

Şekil 2.3. Ron Clarke modeli (Yıldırım 2000)

Adalet ve kontrol algısına göre vandalizmin ortaya çıkışını sınıflandıran Fisher and Baron'un (1982) modeli Şekil 2.4'te gösterilmiştir.

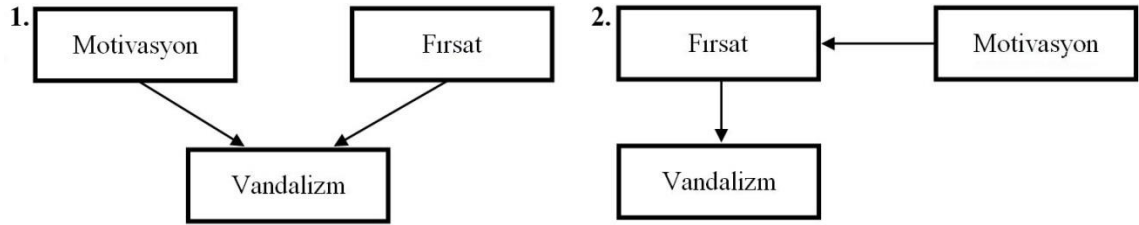

Şekil 2.4. Adalet – Kontrol Modeline göre vandalizmin ortaya çıkışı (Fisher and Baron 1982)

Vandalizm eylemlerinin meydana gelmesinde iki temel şartın oluşmuş olması gerekmektedir. Bunlardan birisi motivasyon, diğeri ise fırsattır.

Motivasyon, insanların vandalist davranışlar sergilemelerindeki öznel duygularını, deneyimlerini ve duygu çeşitliliğini ifade etmektedir. Kıskançlık, kindarlık, can sıkıntısı, keyif, heyecan, uyarılma, risk alma, hayal kırıklığı, öfke, nefret, korku ve çaresizlik gibi duygular kişinin vandalizmi gerçekleştirmesinde etkili olan duygu çeşitleridir. Vandalizm eylemlerini gerçekleştirenlere yöneltilen, ‘vandal bir davranış sergilemenize sizi hangi duygu motive etti?’ sorusuna karşın, yaptıkları davranışın bir nedeni olduğunu söylemekte ama ne olduğunu açıklayamamaktadırlar (Roos 1992).

Motive olmuş suçluların varlığı kabul edildikten sonra, suçun oluşumu için fırsatlar üzerine yoğunlaşmaktadır. Esasen, bu yaklaşımda pek çok insan, karşısına en uygun fırsatın çıkmasını bekleyen potansiyel suçlular olarak görülmektedir. Ne zaman suç için uygun bir fırsat çıkarsa, potansiyel suçlular bir anda gerçek suçlulara dönüşmekte ve bu aşamadan sonra vandalizm eylemi meydana gelmektedir (Dolu 2009) (Şekil 2.5).

Şekil 2.5. Fırsat, motivasyon ve vandal davranış arasındaki basitleştirilmiş ilişkilerin alternatif kavramsallaştırmaları (Vliet 1992)

2.1.4.1. Sosyo-psikolojik nedenler

Ortada bir eşitsizlik ya da haksızlık olduğunu düşünen ve sistem içindeki yasal yollarla bu durumun düzeltilebileceğine ilişkin inancı düşük olan kişiler (daha çok da ergenlik çağındaki erkekler), bu duruma bir tepki olarak ve en azından psikolojik düzeyde eşitliği sağlamak düşüncesiyle vandalizme başvurumaktadırlar (Özen vd 2004). Böylece adaletsizlik çeşitli nedenlerle beraber vandalizmin hızlı bir şekilde ortaya çıkmasına neden olur (Fisher and Baron 1982).

Çoğu toplumlarda toplum içerisinde yaşayan bireylerde aidiyet duygusu eksikliği bulunmaktadır. Bireyler kültür içerisinde kendilerini ifade edememekte ve bu nedenle kendi varlıklarını gösterebilmek ve dikkat çekebilmek için vandalist eylemlerde bulunmaktadır (Roos 1992).

Psikolojik açıdan vandalizm incelendiğinde ise sorun, anti sosyal kişilik bozukluğu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum kadınlarda daha az rastlanmasına karşın, erkek bireylerde daha sık görülmektedir. Ancak anti sosyal kişilik bozukluğu olan genç annelerin de eşlerine ve çocuklarına ve çevrelerine karşı şiddet içeren davranışlarda bulunduğu bilinmektedir. Vandalizm'in özellikle ergenlik döneminde uyuşturucu, ilaç ve alkolün kullanımıyla ilişkili olduğu belirtilmektedir (Doğan 2007).

2.1.4.2. Sosyal etmenler

Saldırganlık ya da onun bir biçimi olan vandalist davranışlar aslında sosyalizasyon süreci içinde şekillenmektedir. Gerçekte saldırganlık içeren davranışların insanın doğasında bulunan içgüdüsel dürtülerle şekillendiği bazı bilim adamlarınca kabul edilse de, özellikle sosyal bilimciler tarafından saldırgan davranışların aslında sosyal faktörlerin etkisiyle şekillendiği düşünülmektedir. Özellikle etnologların iddialarınca saldırganlığın içgüdüsel ve insan tabiatında var olduğu şeklindeki tek kabulün ve sadece bazı sosyal bilimcilerce sosyal çevrenin ürünü olduğu şeklindeki bir diğer tek kabulün aslında son dönemlerde ortak alanda buluşturulduğu dikkat çekmektedir. Buna göre, insan tabiatında var olan saldırganlığın ortaya çıkışının, şeklinin, kapasitesinin, yoğunluğunun sosyal koşullarca belirlendiği ve bu anlamda bireyin sosyalizasyon sürecinde öğrendiklerinin çok önemli olduğudur (Burcu vd 2007).

Yücel'in (2003) tanımıyla, saldırgan davranış sosyal ortamda oluşan hayal kırıklıklarına karşı duygusal bir yanıt veya özel bir duruma karşı beliren öğrenilmiş bir tepki ifadesi olarak görülmektedir. Tabiat sadece şiddet için kapasite sağlarken, sosyal koşullar bu kapasitenin nasılinı veya kullanılıp kullanılmamasını belirler (Burcu vd 2007).

Phillips'e (1996) göre, vandalizm genellikle, sosyo ekonomik yönden bakıldığında gelişmemiş yerlerde, işsizlik sorunu ve gelir düzeyinin düşük olduğu bölgelerde daha fazla görülmektedir (Yıldırım 2000). Downes vd (1989) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, özellikle gelir düzeyi düşük ailelerin oturduğu yerleşim alanlarında, diğer yerlere oranla daha fazla vandalizm olaylarının olduğu saptanmıştır (Yıldırım 2000).

Ayrıca, vandalizm olarak nitelendirilebilecek eylemlerde çoğunlukla çocukların yer aldığı görülmektedir. Poyner'e (1983) göre, Oscar Newman'ın yaptığı bir araştırma, bir yerde bulunan çocuk sayısının vandalizm eylemleri ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu sonucu doğrulayan bir araştırma da Wilson tarafından yapılmıştır. Wilson, Greenwich'te telefon kulübelerine verilen zararla ilgili bir çalışmada, bir yerde bulunan çocuk sayısındaki fazlalığın vandalizmin seviyesinde artışa neden olduğu sonucuna varmıştır (Dinçtürk 2007).

Wilson ve Healy'nin (1987) yapmış olduğu çalışmaya göre ise, vandalizm eylemlerini gerçekleştiren tipik vandalların yaş aralığı 13-17 arasındadır. Genellikle kentin yoksul coğrafi bölgelerinde yaşamaktadırlar. Eğitim seviyeleri nispeten düşük olan vandallar, kalabalık bir aile ortamında yetişmişlerdir.

İngiltere'nin Bristol şehrinin polis biriminden yayınlamış olan bilgiye göre, vandalizm eylemlerinden yakalananların çoğunluğunu 13-14 yaş arasındaki gençlerin oluşturduğunu ve bu gençlerin vandalist eylemleri okullarda ve parklarda gerçekleştirdiklerini bildirmiştir (Anonim10 2013).

Kamu veya kişiye ait mülke zarar verme şeklinde meydana gelen suçlarda, yaygın bir düşünce olarak suçların gençler tarafından işlendiği düşünülmektedir. Fakat bununla beraber bazı ülkelerde suçluların yaş istatistiklerine bakıldığında yetişkinlerin

gençlerden daha yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, İsveç'te polise bildirilen mülke zarar verme suçlarının yaklaşık % 40'ı 25 yaşın üzerindeki kişiler tarafından işlendiği belirlenmiştir. Bu nedenle meydana gelen vandalizmin sadece gençler tarafından işlenmediği saptanmıştır (Ross 1992).

2.1.4.3. Mekânsal özellikler

Suçu etkileyen faktörlerden bir diğeri de mekânsal faktörlerdir. Nüfus yoğunluğu, erişim fırsatları, fiziksel ölçütler, kent büyüklüğü ve tasarımı, aktivite alanlarının ve yolların kullanım yoğunluğu, kat adedi, kent merkezine olan uzaklık, fonksiyonların kent içinde konumlanması, aydınlatma elemanlarının yeterliliği gibi faktörler bu gruba girmektedir (Ayhan 2007).

Vandalizmle ilgili diğeri de çevresel etmen de mekânın tasarım biçimidir. DeMore, Fisher and Baron, vandalizme bu açıdan yaklaşarak, bir mekânın, o mekânı kullanacak olan kişilerin denetimine imkân tanımayacak şekilde tasarlanmış olmasının vandalizmi artıracakını öne sürmüşlerdir (Öğülmüş 2000).

Denetlenebilir mekân fikrinden yoksun alanlarda, sosyal engellemelerin olacağı ve kişiler arası ilişkilerin zayıf kalacağı beklenmektedir. Sundstorm ve Altman 1974 yılında böyle bir gecekondü ortamında yaptıkları araştırmada, sosyal ilişkilerin bozulduğunu saptamıştır. Goffman'a (1963) göre ise, ihtiyacı karşılamayan alanların, bazen ilişkileri olumsuz yönde etkilediği ve bunun sonucunda da denetlenebilir mekân kavramının zayıfladığı ve vandalizm eylemlerinin arttığı belirlenmiştir. Örneğin, vandalist eylemlerle ya da diğeri saldırganca davranışlar nedeniyle tahrip edilmiş bir parkın güvensiz bir ortam haline gelmesi ve zamanla insanların bu parkı kullanmamaya başlamaları sonucunda bu mekân, ihtiyacı karşılamayan alan haline gelmektedir. Bu gibi alanlar toplumun çok fazla uğramadığı alanlar olarak kalmakta ve buralarda toplumsal denetim zamanla yok olmaktadır. Bu alanlarda toplumsal denetimin ya da güvenliğin zayıflaması bu bölgeleri suç işleme potansiyeli yüksek kişilerin ve çetelerin mekânları haline getirmektedir (Dinçtürk 2007).

Wekerle and Whitzman'a (1995) göre, bazı kentsel parklarda uyuşturucu, kavga ve cinsel şiddet gibi suç ve suç faaliyetleri dikkat çeken suçlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle parkları kullanan kullanıcılar üzerinde özellikle bayanlar üzerinde korku uyandırmaktadır. Bu durumdaki parklar memnuniyet seviyesi düşük olan kullanıcılar tarafından kullanılmaktadır. Ayrıca yüksek oranda kullanıcı potansiyeline sahip kentsel parkların, meydana gelen vandalizm eylemleri nedeniyle kullanıcı sayıları oldukça düşüktür (Malek and Mariapan 2009). Elde edilen araştırma sonuçları, mekânsal özelliklerin kullanıcı davranışları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

2.1.5. Vandalizm türleri

Vandalist eylemlerin hem maddi hem de sosyal maliyetle ilgili çok farklı şekillerde sonuçları vardır. Dinçtürk (2007) vandalizm eylemlerini maddi zararları açısından vandalizm, sosyal maliyetli vandalizm ve grafiti olmak üzere üç başlık altında sınıflandırmıştır.

2.1.5.1. Maddi zararları açısından vandalizm

Cohen (1973) vandalist eylemleri kendi içerisinde 5 kategoride sınıflamıştır. Bunlar, açgözlü vandalizm, taktik/ideolojik vandalizm, kinci vandalizm, oyunsu vandalizm ve kötü niyetli vandalizmdir (Bins 1979).

Açgözlü vandalizm

Vandalizmin bu türü, koleksiyon yapmak amacıyla ya da para karşılığında eskicilere satmak amacıyla yapılan adi hırsızlık olaylarını ve yağmacılığı içermektedir. Bazı otomobil armalarının çalınması, pirinç ya da bakır isim levhalarının sökülmesi; para elde etmek için otomobil parklarındaki sayaçların, otomatik satış makinelerinin (örneğin otomatik meşrubat satış makineleri gibi) çalınması, jeton çalmak amacıyla telefon makinelerinin kırılması bu tür vandalizm örneklerinden bazılarıdır (Öğülmüş 2000). Bu tür vandalist eylemler kentsel donatı elemanlarının çalınması ile hem sosyal hayatın aksamasına hem de ekonomik yönden büyük kayıpların yaşanmasına neden olmaktadır (Şekil 2.6).

Şekil 2.6. Telefon makinelerinde ve ATM'lerde meydana gelen açgözlü vandalist eylemler (Anonim1, Anonim2 2013)

Taktik / İdeolojik vandalizm

Bu tür vandalizmle amaçlanan şey, para ya da mal sahibi olmak değildir. Taktik/ideolojik vandalizm, bir soruna dikkat çekmek amacıyla başvuru bilinçli bir davranıştır. Burada hedef nesne keyfi olarak seçilen herhangi bir nesne olabilir. Örneğin, Londra cezaevinde cam kırmak suçundan dolayı cezaevine konan 98 tutukludan 19'u, evi, barkı olmadığını, sıcak bir yemek ve yatak elde edebilmek için cam kırma suçunu kasten işlediklerini ve cezaevine girdiklerini belirtmiştir (Yavuzer 1998). Bu çerçevede vandalizm bir protesto biçiminde açığa çıkmaktadır. Çoğunlukla bir intikam duygusunun, hırsın açığa vurulduğu bu vandalist eylemlerin altında yatan ideolojik ayrılıklar, vandalizmi teröre yaklaştırabilmektedir (Dinçtürk 2007) (Şekil 2.7).

Şekil 2.7. İdeolojik vandalizm eylemleri (Anonim3 2013)

Şekil 2.8. İdeolojik vandalizm eylemleri (Anonim4, Anonim5 2013)

Bu tür vandalizm grubu içinde yer alan tahribatlar bilinçli olup dikkat çekme, toplumda tedirginlik oluşturma amaçları güdülerek yapılmaktadır. İdeolojik

toplantıların sonundaki kavgalar sonucu çevreye verilen zararlar bu türe örnektir (Erkan 2005) (Şekil 2.8).

Kinci vandalizm

Kendine haksızlık edinildiğine inanan birey, toplumu ve kurumlarını kızdırmak için bu tip eylemlere girişebilmektedir. Devlet tarafından haksızlığa uğradığı veya dışlandığı kanısında olan birey, rahatlıkla devletin sağladığı kent mobilyalarına zarar verme girişiminde bulunmaktadır (Akyol 2006). Bir kimsenin, gürültü yaparak kendisini rahatsız ettiğini düşündüğü komşusunun camını kırması, kendisine haksızlık yaptığını düşündüğü patronunun bürosundaki bir şeyi bozması bu tür vandalizme örnek olarak verilebilmektedir. Yine, okulda müdüre ya da öğretmene kızan bir öğrencinin, bu kızgınlığını okulun camlarını kırarak veya diğer eşyalarına zarar vererek yansıtması da kinci vandalizme örnek olarak verilebilir (Dinçtürk 2007).

Oyunsu vandalizm

Oyunsu vandalizm olarak nitelendirilen davranışların çoğu, kişilere, kuralların çiğnenmesi olarak görünmez. Bu tür tahripçiliğin ortaya çıkmasında kötü niyet ögesinin rolü oldukça önemsizdir. Bunlar daha çok çocuklar arasındaki yarışma duygusu, merak ve becerilerin sergilenmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin kim daha çok sokak lambası kırabilir? Hareket halindeki bir nesneye kim daha isabetli bir atış yapabilir? Çocuklar bu tür bir yarışma ve becerilerini sergileme fırsatı bulduklarında, oyunsu vandalizm olarak nitelendirilen türde hasarlar oluşmaktadır (Öğülmüş 2000).

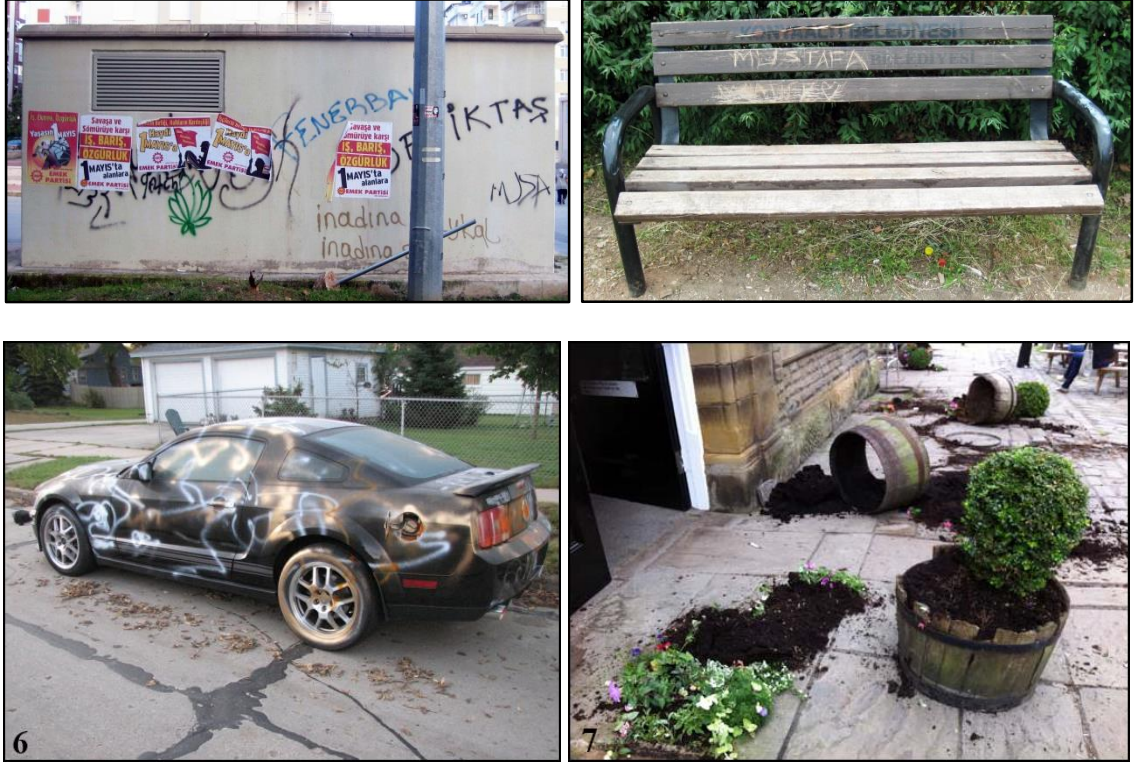
Ward'dan (1973) alınan bilgiye göre, Stanley Cohen, Chicago sokak çetesi yirmili yaşlardaki kişiler üzerinde yaptığı bir araştırmada enteresant yanıtlar aldığını belirtir. Gençler, her türlü tahribatı eğlence için yaptıklarını, gördükleri herhangi bir uyarı levhasını koparıp, yerine aksi ifadeleri taşıyan yeni bir levhayı yerleştirdiklerini, önlerine çıkan bir afişi yırttıklarını söylemektedirler. Yaptıklarının kendilerini güldürdüğünü, eğlendirdiğini ve daha iyi hissetmelerini sağladığını, ayrıca bu tür şakaları zevkle yaptıklarını belirtmişlerdir (Yıldırım 2000).

Kötü niyetli vandalizm

Belli bir amaç için veya sadece zevk için yapılan, hem yönlendirilen hem de cevap niteliği taşıyan davranış biçimidir. Aslında diğer çeşitlerde olduğu gibi düşmanlık ve eğlence bir arada yaşanır (Akyol 2006).

Kötü niyetli vandalizmin gerçekleştiği birçok alan vardır. Bunlar bilinçli olarak arabaları çizmek ya da lastiklerini patlatmak, kamuya açık olan tuvaletlere zarar vermek, refüjlerde bulunan ya da kentlerin içerisinde bulunan çiçekleri sökmek ve kentsel donatı elemanlarını kırmak veya çizmek gibi birçok eylemler sıralanabilir (Şekil 2.9).

Şekil 2.9. Kötü niyetli vandalizm örnekleri (Anonim6, Anonim7 2013)

2.1.5.2. Sosyal maliyetli vandalizm

Vandalizm sadece maddi zararları açısından değil, sosyal zararları açısından da büyük kayıplara yol açmaktadır. Vestermark and Blauvelt (1978), özellikle okul ortamını göz önünde bulundurarak dört farklı vandalizm türü tanımlamıştır (Johnson 2005). Yapılan bu sınıflandırma sadece okul vandalizmini kapsamasına rağmen, diğer vandalizm türleri için de genellenebilmektedir. Vestermark and Blauvelt'in (1978) yapmış olduğu sınıflandırmaya göre:

Birinci tip vandalizm

Hem maddi hem de sosyal açıdan yüksek bedeli olan vandalizm. Örneğin:

- Okul kütüphanesinin tahrip edilmesi
- Okul kayıtlarının tahrip edilmesi
- Okulun kapanmasına neden olan vandalizm

İkinci tip vandalizm

Maddi bedeli yüksek olmakla birlikte, sosyal bedeli düşük olan vandalizm.

Örneğin:

- Okulun çok sayıda camının kırılması
- Tuvaletlere yabancı cisimler atarak kanalizasyonun tıkanması
- Otomatik satış makinelerinin tahrip edilmesi

Üçüncü tip vandalizm

Maddi bedeli düşük ama sosyal bedeli yüksek olan vandalizm. Örneğin:

- Okulun duvarlarına yıkıcı ve bölücü sloganların yazılması
- Azınlık durumundaki kişilerin mallarının sistematik olarak tahrip edilmesi
- Laboratuvardaki hayvanların öldürülmesi, bahçedeki çiçeklere zarar verilmesi

Dördüncü tip vandalizm

Hem maddi bedeli hem de sosyal bedeli düşük vandalizm. Örneğin:

- Çimenlerin ezilmesi
- Bayrak direğinin ipinin kesilmesi
- Sağa-sola isimlerin yazılması
- Tek bir camın kırılması şeklinde 4 farklı grupta sınıflandırılmıştır (Johnson 2005).

Goldstein'e (1996) göre, verilen zararın ekonomik (parasal) bedeli ve sosyal bedeli esas alınarak yapılan bu sınıflandırma, maddi açıdan önemli kayıplara yol açmasa bile bu davranışların sıklıkla gözlemlendiği yerleşim bölgelerinde yaşayan insanlarda yol açtığı güvensizlik duygusunu ve bölge halkının yaşam kalitesinde düşüşü vurgulaması açısından önemli görünmektedir (Dinçtürk 2007).

2.1.5.3. Grafiti

Grafiti antik çağlara kadar uzanan bir eylem olmasına karşın, toplumsal 'görünür' bir olgu haline gelmesi 1960'lı yılların sonunda, 1970'lerde New York ve Philadelphia'da ortaya çıkmasıyla gerçekleşmiştir. Bundan önceki dönemlerde de politik söylem aracı olarak birçok defa kullanılmıştır. Bunlardan en bilinenleri; Naziler tarafından II. Dünya Savaşı sırasında propaganda aracı olarak direnişçiler (Anti-Nazi) tarafından (savaş sırasında "White-Rose" isimli Nonkonformist ve Hitler rejimi karşıtı bir gruptur. 1942-1943 yılları arasında duvarları etkin olarak kullanmışlardır) kullanılanlardır. 1968 öğrenci hareketinde de; "Sütüasyonist Enternasyonel" esinli sloganlar, "Kudurmuşlar" imzasıyla Fransa'nın sokaklarında yer almıştır (Erdoğan 2009).

Dünya’da ise, 1970’li yıllarda ortaya çıkan rap ve hip-hop kültürü, grafitinin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu ilk dönemde, grafiti iki ayrı şekilde kendini göstermiştir. Birincisi; yukarı da bahsedilen politik mesaj içeren grupların yaptıkları grafitilerdir. İkincisi ise; sokak çetelerinin hâkimiyetlerinde tuttukları alanları duyurma amaçlı bıraktıkları imza ve özel işaretlerdir (Erdoğan 2009).

Temel olarak, mülkiyet sahipliğinin zayıf olduğu, görünürlüğün yüksek olduğu mekânlarda bu eyleme daha sık rastlanmaktadır. Grafitinin temelinde yer alan tanınma kaygısı en önemli meselenin aslında görünmek olduğunu ortaya koyar. Çok sayıda insan tarafından görünebilmesi için eylemlerin kent merkezlerinde tercih edilmesine neden olmakta, kalabalık ise, işin yapılmasını kolaylaştırmaktadır. Diğer taraftan mobil yüzeyler uzak mesafelerde tanınırlığı sağladığından trenler ve otomobiller de yoğun olarak tercih edilmektedir (Erdoğan 2009) (Şekil 2.10).

Şekil 2.10. Grafitinin uygulandığı alanlardan görüntüler (Anonim8 2013)

Günümüzde birçok kişi tarafından grafitinin sanat mı yoksa vandalizm mi olduğu tartışılmaktadır. Dünyanın birçok yerinde kamuya açık alanlarda yapılan grafitiler suç olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda yakalanan grafitistler farklı cezalarla cezalandırılmaktadırlar (Şekil 2.11).

Şekil 2.11. Grafiti'nin uygulandığı alanlardan görüntüler

Grafiti eylemlerinin iki tür maliyet sonucu vardır. Doğrudan meydana gelen maliyet sonuçları ki bunlar, grafitinin silinmesi için harcanan masraflar ve bu süreçte

grafiti eylemlerini gerçekleştirenlerin araştırılması ve takip edilmesi için harcanan masraflardır. Dolaylı yoldan gelen maliyetler ise, grafiti eylemlerinin gerçekleştiği alanlarda bulunan taşınmaz malların değerlerinin düşmesi ve bazı şehirlerin içerisindeki mahallelerde sosyal hayatın bitmesi şeklindedir (D’elden 1992) (Şekil 2.12).

Şekil 2.12. Okul ve apartman duvarında meydana gelen grafiti eylemleri

Bazıları grafitiyi şehrin resmi kontrolünün kaybedilmesinin bir sembolü olarak ilişkilendirebilir. Grafitiyi metro sisteminden ve şehirlerden tamamen ortadan kaldırmak için Anti-Grafiti kampanyaları ile sert yasalar ve bol harcamalar yapılmaktadır. Özel polis güçleri oluşturulmakta ve cezalar arttırılmaktadır. Fakat alınan önlemlere rağmen grafiti önlenememektedir. Christopher’a (1996) göre, 1992’de Los Angeles şehrinin grafitiyi kaldırma ve elimine etme işlemlerine on beş milyon dolar civarında para harcanmıştır (Saticı 2009).

Amerika Birleşik Devletleri'nin orta-batı bölgesinde, Minnesota eyaleti içinde yer alan Minneapolis kentinde 1987 yılında yapılan bir araştırmada grafiti eylemlerinin kentte yıllık ne kadar masrafa yol açtığı incelenmiştir. Yapılan çalışmada kent içerisinde 6000 dönümden fazla parkın bulunduğu tespit edilmiştir. Bu park sisteminde meydana gelen grafiti ve vandalizm ile başa çıkmak için yıllık 160.000 dolar, kentte bulunan okullarda meydana gelen grafiti eylemleri için tahmini olarak yıllık yaklaşık 20.000 dolar harcandığı sonucuna ulaşılmıştır (D’elden 1992).

Ayrıca yapılan çalışmada elde edilen bilgilere göre Minneapolis kentinde bulunan köprülerde oluşturulan grafitileri kaldırmak için yıllık 10.000 ile 15.000 dolar arasında harcama yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır (D’elden 1992).

Grafiti, Türkiye’de mevcut yasalara göre “mülke zarar verme” olarak değerlendirilmekte ve suç olarak görülmektedir. 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanununda ‘mala zarar verme’ adıyla 151., 152. ve 153. maddeler ile düzenlenmiştir. 151/1. maddesine göre; “başkasının taşınır veya taşınmaz malının tamamen yıkan, tahrip eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikâyeti üzerine 4 aydan 3 yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır”. 152/1. maddesi ise; “kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında” yapılması ağırlaştırıcı neden olarak belirlenmiştir (Türk Ceza Kanunu 2004).

Fakat grafiti, yapıldığı yer ve yapılış amacına göre sanat olarak da kabul edilmektedir.

2.1.6. Vandalizm görülen alanlar

Vandalizm yaşamımızın hemen hemen her alanında görülebilmektedir. Bu tür olayların sıklıkla meydana geldiği mekânların uzun bir liste oluşturacağını belirten Van Vliet (1984), bu mekânları beş grupta toplamaktadır:

1. Parklar ve oyun alanları,
2. Eğitim tesisleri,
3. Toplu taşıma araçları,
4. Yurtlar ve kütüphaneler gibi kurumsal alanlar,
5. Resmi kurum ve kuruluşlardır (Öğülmüş 2000).

2.1.6.1. Parklar ve oyun alanları

Van Vliet'in (1992) sınıflandırmasına göre, vandalizmin çok sık görüldüğü alanları incelediğimizde ilk başta parklar ve oyun alanları gelmektedir. Park ve oyun alanlarında meydana gelen vandalizm eylemleri buldukları bölgelere göre farklılık göstermektedir.

Ayrıca kullanıcı yoğunluğunun fazla olması, aydınlatma elemanlarının yetersiz olması, bakım ve onarımının yapılmaması gibi durumlardan dolayı vandalizm, park ve bahçelerde meydana gelmektedir (Şekil 2.13).

Şekil 2.13. Çocuk oyun alanlarında meydana gelen vandalizm eylemleri

Park ve bahçelerde meydana gelen vandalizm eylemleri incelendiğinde en çok karşılaşılan eylemlerin, banklar ve piknik masalarının kazınması veya yakılması, çöp kutuları ve aydınlatma elemanlarının kırılması, ağaçların üzerinin kazınması ve yeni dikilmiş fidanların, çiçeklerin sökülmesi gibi eylemler oldukları anlaşılmaktadır (Şekil 2.14).

Şekil 2.14. Parklarda bulunan spor aletlerinde, aydınlatma elemanlarında, ağaçlarda ve donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemleri

2.1.6.2. Eğitim tesisleri

Panko'nun (1979) ortak bir sonuca ulaşmak için okul vandalizmi ile ilgili 2516 ifadeyi inceleyerek vardığı tanım ise şöyledir: “Okul vandalizmi, belli bir maddi kazanç amacı olmaksızın, yasa dışı ve kasıtlı olmak şartıyla, okulun ve bölgenin mülkiyetine yönelik hırsızlık ve zarar verici hareketlerdir” (Tarcan 2007) (Şekil 2.15).

Şekil 2.15. Okullarda meydana gelen vandalizm eylemleri (Anonim9 2013)

New Jersey Eğitim Departmanı (NJDE) tarafından 2005 yılında yapılan “New Jersey Devlet Okullarında Şiddet, Tahripçilik ve Diğer Suç Teşkil Eden Davranışlar” konulu araştırma sonuçları günümüzde vandalizmin geldiği noktanın daha iyi anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Araştırma verileri, elektronik şiddet ve vandalizm rapor sistemi (EVVRS) aracılığı ile toplanmıştır. Buna göre (NJDE 2005), New Jersey devlet okullarında 2002-2003 yılları arasında toplam 22.464, 2003-2004 yılları arasında toplam 20.523 olay yaşandığı görülmektedir. Vandalizm, şiddet olaylarından sonra ikinci sırada yer almaktadır. Buna göre, 2002-2003 yılları arasında yaşanan 4254 vandalizm eyleminin, yaşanan toplam olaylar içindeki payı % 18,9'dur. 2003-2004 yılları arasında yaşanan 3866 vandalizm eyleminin yaşanan toplam olayların içindeki payı % 18,8'dir. Yaşanan olayların miktarında azalma olmasına rağmen vandalizm eyleminin toplam olay sayısı içindeki payı değişmemiştir. Okullarda yaşanan ve suç kapsamına giren olaylar içerisinde vandalizmin sayısal olarak ikinci sırada yer alıyor olması vandalizmin okullar için büyük bir tehdit oluşturduğunun en büyük kanıtıdır. Dolayısıyla okul vandalizmine karşı etkin şekilde mücadele verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Doğan 2011). Okullarda meydana gelen vandalist eylemlerde vandalizme daha sık maruz kalan eşyalar ve alanlar olarak camlar, lavabolar, sıralar, duvarlar ve sınıflar gelmektedir (Bins 1979) (Şekil 2.16).

Şekil 2.16. Okullarda meydana gelen vandalizm eylemleri

Okullarda meydana gelen daha büyük eylemler ise gün içerisindeki okul zamanında değil, okuldan sonra kendilerine ait zaman içerisinde gerçekleşmektedir. Ayrıca çoğu vandalizm eylemleri, dönem sonuna yakın bir tarihte gerçekleştirilmektedir. Okullarda öğrencilerin davranışlarına bakıldığında, ailelerinin üzerlerinde etkisi bulunmaktadır. Örneğin, okulun aktivitelerine katılan ve çocukları üzerinde disiplini sağlamış olan ailelerin çocuklarından okulun eşyalarına çok az zarar gelmektedir. Fakat okullarda meydana gelen vandalizm olaylarının çoğunu okul ile bağlantısı bulunmayan ailelerin çocukları gerçekleştirmektedir (Bins 1979).

2.1.6.3. Toplu taşıma araçları

Günlük hayat içerisinde seyahat için kullanılan ulaşım araçları da vandalizm eylemlerine maruz kalmaktadır. Toplu taşıma araçlarında otobüslerin koltuklarının kırılması, koltuk döşemelerinin yırtılması, belediye otobüslerinde koltukların arkasına yazılar yazılması gibi vandalizm eylemleri görülmektedir (Şekil 2.17).

Şekil 2.17. Toplu taşıma araçlarında meydana gelen vandalizm olayları (Anonim11, Anonim12, Anonim13 2013)

Ayrıca karayollarında trafik işaret levhalarının sökülmesi veya karalanması, köprülerde ve yol kenarlarında bulunan korkulukların sökülmesi gibi vandalizm eylemleri sıklıkla görülmektedir.

2.1.6.4. Yurtlar ve kütüphaneler

Kütüphaneler tarihin çok eski dönemlerinden günümüze kadar çok farklı vandalizm eylemlerine maruz kalmıştır. Kitapların yakılması, değerli kitapların çalınması ve kullanıcıların dikkatsizce kullanımları sonucunda kitapların ciltlerinin bozulması gibi eylemlere maruz kalmıştır (Şekil 2.18).

Şekil 2.18. Kütüphanelerde meydana gelen vandalizm eylemleri (Anonim 14, Anonim 15)

2.1.6.5. Resmi kurum ve kuruluşlar

Vandalizme maruz kalan yerlerden bir diğeri de resmi kurum ve kuruluşlardır. Kamu kurum ve kuruluşlarında özel kurum ve kuruluşlara oranla daha fazla vandalizm meydana gelmektedir. Bunun nedeni ise kamu kurum ve kuruluşlarında kontrol ve denetimin özel kurum ve kuruluşlara kıyasla daha zayıf olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca sahiplenme duygusunun az olmasının sonucu olarak kamuya ait mekânlar daha fazla vandalizme maruz kalmaktadır.

Geçmişten günümüze kadar tüm doğal afetlere karşı direnerek gelmiş olan tarihi eser yapılarında vandalizm eylemlerine maruz kalmaktadır. Bu yapılarda genellikle grafiti eylemleri görülmektedir (Şekil 2.19).

Şekil 2.19. Tarihi yapılarda meydana gelen vandalizm eylemleri

2.1.7. Vandalizmin sonuçları

Vandalizm maddi ve manevi yönden sadece kişiyi değil, aileyi, toplumu ve çevreyi olumsuz yönde etkileyen bir eylemdir. Ayrıca vandalizm kamu mallarının tahribi, kazalara neden oluşturma, başka suçlara neden oluşturma, görsel kirliliğe sebep olma gibi birçok zarara neden olmaktadır.

2.1.7.1. Kamu mallarının tahribi

Kamu mallarında sahiplenme duygusunun, denetimin kişiye ait mallara oranla daha az olması, kamu mallarının vandalizme daha fazla maruz kalmasına neden olmaktadır. Kamunun yararına sunulan aydınlatma elemanlarının, çöp kutularının, bankların, piknik masalarının, yer döşeme elemanlarının, ağaçların, trafik işaret ve levhalarının, otobüs duraklarının, otobüslerin, telefon kulübelerinin ve telefonların vandalizme maruz kalarak zarar görmesi hem estetik, görsel açıdan hem de maddi açıdan çok büyük kayıplara neden olmaktadır (Şekil 2.20).

Şekil 2.20. Kamu mallarında meydana gelen vandalizm eylemleri

2.1.7.2. Kazalara neden oluşturma

Vandalist eyleme maruz kaldıktan sonra onarılmayan veya yenilenmeyen bir donatının tekrar kullanılmaya çalışılması kullanıcıların sağlığını hatta hayatını tehdit etmektedir. Tahrip edilmiş bir asansörün veya çocuk oyun alanındaki kaydrağın kullanılmaya çalışılması çok ciddi sağlık sorunlarının yaşanmasına neden olabilir. Bunun dışında zarar verilen bozulan kent mobilyaları, zemine dökülen kaygan sıvılar gibi bazı gençlerin oyun olarak gerçekleştirdikleri pek çok olay, yaralanma ve benzeri sonuçlar doğurabilecek vandalist eylemlerdir (Dinçtürk 2007).

Karayollarında bulunan trafik işaret ve levhaların sökülmesi veya grafiti eylemlerine maruz kalmasından dolayı üzerindeki işaretin anlaşılabilmesi veya yanlış yönlendirmesi sonucunda kazalar meydana gelmektedir.

2.1.7.3. Başka suçlara zemin oluşturma

Herhangi bir sebepten dolayı meydana gelen vandalizm, oluşturduğu zarar ile kalmayıp aynı zamanda başka suçlarında meydana gelmesine neden olmaktadır. Örneğin, kentsel donatı elemanları içerisinde bulunan aydınlatma elemanları kırıldığı

zaman, hırsızlık olaylarına veya bulunduğu yerde başka vandalist eylemlere ortam hazırlamaktadır.

2.1.7.4. Görsel kirlilik ve sosyo-psikolojik etkiler

Kentsel yeşil alanlarda meydana gelen vandalizm olaylarında donatı elemanlarının vandalizme maruz kalması sadece o donatının kullanılmaması sonucunu doğurmamakta bunun yanı sıra o alanda çok ciddi görsel kirliliğe neden olmaktadır.

Kırılmış banklar, tahrip edilmiş çocuk oyun elemanları, koparılmış veya kırılmış bitkiler, karalanmış duvarlar, kesilmiş tel çitler görsel olarak kirli ve bakımsız bir görüntü sunmanın ötesinde toplumsal psikoloji açısından da sorunlara neden olmaktadır. Bu gibi ortamlarda insanlar kendilerini huzursuz ve güvensiz hissetmekte, korku ve endişe duymaktadırlar. Buna bağlı olarak bu mekânlar kullanılmamakta ve terk edilmektedir. Bunun sonucu olarak da bu tip vandalizm eylemlerine maruz kaldıktan sonra eski haline getirilmeyen bu alanlar alkolik evsizler, tinerciler gibi marjinal grupların kullanım alanı olmakta ve kentin kriminal açıdan sakıncalı mekanları haline gelmektedir (Erkan 2005).

2.1.7.5. Maliyet

Vandalizm eylemleri dünyanın her yerinde hükümetlere ve yerel yönetimlere vandalizme uğramış elemanların onarımı veya yenilenmesi için çok büyük maliyetler oluşturmaktadır.

Yapılan tahribatların onarımı için harcanan maliyet, vergiler kanalıyla topluma yansıdığı gibi harcanan bu para ile gerçekleştirilebilecek olan hizmetlerin de verilememesine neden olmaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nden alınan bilgiye göre yeşil alanlarda her yıl yaklaşık 2 milyon TL tutarında zarar oluşmaktadır. Belediye'nin yaptığı hesaplara göre, bu maddi kaybın olmaması durumunda, her yıl 1 milyon 704 m² çim saha veya 60 semt parkı inşa edilebilir veya 1362 oturma grubu veya 300 çocuk oyun grubu kente kazandırılabilirdi. Bu iki taraflı maliyet bu sorunun en kısa sürede ve kalıcı biçimde çözülmesi gereğini ortaya koymaktadır (Erkan 2005).

Bugün gazetesinin (2007-06-24) sayısına göre, İstanbul'da vandalların verdiği zarar milyonlarca TL ile ifade edilmiştir. 2006 yılında tahribata uğrayan 91 park, kırılan veya denize atılan 2 bin 300 bank yeniden yapılmıştır. 57 çocuk oyun grubu yenilenmiş, 32 spor sahasında kırılan potalar yeniden yapılmıştır. 2004 - 2006 yılları arasında baca ve ızgara çalma olaylarında 2 milyon 990 bin TL zarar olmuştur. Aydınlatma sistemlerinde, kabloların çalınmasının maliyeti ise 720 bin TL'yi bulmuştur. 2003 - 2006 yılları arasında İETT araçlarında verilen hasarların toplam maliyeti ise 165 bin TL'dir. Bunların onarılmasının İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne maliyeti yaklaşık 10 milyon TL'yi bulmuştur (Doğan 2011).

Ayrıca vandalizmin Amerikan okullarında, parklarında, rekreasyon alanlarında, kamu binalarında ve ulaşım sisteminde de tahmini 1 ile 4 milyon dolar arasında maddi zarara yol açtığı yapılan araştırmalarda ortaya konmuştur (Fisher and Baron 1982).

2.1.8. Antalya’da mevcut durum analizi

Antalya kenti sınırları içerisinde 5 ilçe belediyesi bulunmaktadır. Vandal eylemlerin Belediyelere olan etkilerinin belirlenebilmesi için Büyükşehir Belediyesi ile birlikte 5 ilçe belediyesinin park ve bahçeler müdürlüklerince yapılan görüşmelerde şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi

Antalya Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler birimiyle yapılan görüşmelerde parklarda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemleri ile ilgili herhangi bir çalışmanın yapılmadığı belirtilmiştir.

Aksu Belediyesi

Park ve Bahçeler birimiyle yapılan görüşmeler sonucunda Belediye bünyesinde vandalizm eylemleri ile ilgili herhangi bir çalışmanın yapılmadığı belirtilmiştir. Yetkililer, belediye sınırları içerisinde az sayıda park olduğunu ve böyle bir çalışmanın da kendileri tarafından hiç düşünülmediğini belirtmişlerdir.

Döşemealtı Belediyesi

Park ve Bahçeler birimiyle yapılan görüşmeler sonucunda Belediye bünyesinde vandalizm ile ilgili herhangi bir çalışmanın bulunmadığı ve bugüne kadar da böyle bir çalışmanın düşünülmediği belirtilmiştir. Fakat belediye sınırları içerisinde yer alan parklardaki donatı elemanlarında çok fazla vandalizm eylemi ile karşılaştığı belirtilmiştir.

Kepez Belediyesi

Park ve Bahçeler birimiyle yapılan görüşmeler sonucunda Belediye bünyesinde vandalizm ile ilgili herhangi bir çalışmanın yapılmadığı belirlenmiştir. Bununla beraber fazla sayıda vandalizm eylemi ile karşılaştığı ve bu eylemlerinde bölgeden bölgeye farklılıklar gösterdiği belirtilmiştir. Ayrıca zarar gören kentsel donatı elemanlarına ait herhangi bir ödenek ayırımının yapılmadığı belirtilmiştir. Mahalle muhtarlarından, kullanıcılardan gelen şikâyetler doğrultusunda veya arazi çalışmaları yapan belediye personelinin tespit etmeleri sonucunda zarar gören malzemeleri değiştirdiklerini ve bunlarında ayrı ayrı kayda geçmediği belirtilmiştir.

Belediye sınırları içerisinde en fazla meydana gelen vandalizm eylemlerinin bankların, pergolaların sökülerek yakılması, kazıma, yazma ve boyama eylemlerinin olduğu belirtilmiştir. Ayrıca parklarda bulunan havuz, heykel, tuvalet gibi yapılarında vandalizm eylemlerine çok sık uğradığı bildirilmiştir.

Vandalist eylemlere karşı önlem olarak, büyük alanlarda özel güvenlik görevlisinin olduğunu veya etrafını çitlerle çevirdiklerini, diğer alanlarda ise çok problemlili olan bölgelerde ağırlıklı olarak metal malzeme kullanıldığı belirtilmiştir.

Konyaaltı Belediyesi

Konyaaltı Belediyesi Park ve Bahçeler birimiyle yapılan görüşmeler sonucunda belediye bünyesinde vandalizm ile ilgili herhangi bir çalışmanın bulunmadığı belirtilmiştir. Bunun yanında yeşil alanlarda çok fazla vandalizm olayıyla karşılaşıldığı, bunlara karşı tasarım aşamasında ve malzeme seçiminde bir takım önlemlerin alındığı belirtilmiştir. Bu önlemler arasında çocuk oyun elemanlarında metal ayak kullanıldığı, oyun alanlarında halat kullanılmadığı belirtilmiştir.

Konyaaltı bölgesinde en çok karşılaştıkları vandalist eylemlerin, ahşap mobilyaların çizilmesi, kırılması veya yakılması olduğunu ve buna karşı Antalya gibi sıcak bir bölgede metal gibi sert bir malzeme kullanılmadığından önlem alınmadığı, ayrıca otomatik sulama sistemi yapılan alanlarda sprinklerin çok fazla tahrip edildiği, kırıldığı bildirilmiştir.

Yetkililerle yapılan görüşmelerde belediye sınırları içerisinde bulunan parklardaki kentsel donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerine karşı herhangi bir bütçe ayrılmadığı, dönem başında Park ve Bahçeler Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen toplantıda o yıl yapılacak bakım ve onarım çalışmalarının kararlaştırıldığı bildirilmiştir.

Muratpaşa Belediyesi

Park ve Bahçeler birimiyle yapılan görüşmeler sonucunda Belediye bünyesinde vandalizm ile ilgili bir çalışma bulunmadığı, ayrıca Belediye sınırları içerisinde 426 adet park olduğu, bu yüzden böyle bir çalışmanın yapılmasının ve takip edilmesinin kendileri için çok zor olduğu bilgisi alınmıştır.

Yapılan görüşmeler sonucunda Antalya kenti sınırları içerisinde yer alan beş belediyenin hiç birisinde vandalizm ile ilgili bir çalışma bulunmamıştır. Bu yüzden vandalizmin neden olduğu ekonomik kayıp ortaya çıkarılamamıştır.

2.2. Vandalizm Konulu Araştırmalar

Vandalizm üzerine yapılmış çalışmalar incelendiğinde, konu üzerinde yabancı çalışmaların yerli araştırmalara göre çok daha erken dönemlerde başladığı ve sayısal veriler olarak daha önlere yer aldığı söylenebilmektedir.

Fisher and Baron (1982) “An Equity-Based Model of Vandalism” (Vandalizmin Adalet-Kontrol Modeli) adlı çalışmasında, vandalizmin oluşmasına neden olan bireyin algıladığı adalet düzeyi ve denetim düzeyini incelemiştir. Bu modele göre, eğer bir birey kendisine haksızlık yapıldığını ya da adaletli davranılmadığını düşünüyorsa (algılanan adalet düzeyi düşük ise) ve sistem içindeki yasal yollarla bu haksızlığı ya da adaletsizliği önleyebileceğine olan inancı kaybolmuşsa (algılanan denetim düzeyi düşük ise), adaleti kendince hiç değilse psikolojik düzeyde yeniden sağlamak amacıyla vandalizme başvurmuştur. Böylece vandalizmin meydana geldiğini ortaya koymuştur.

Wilson and Healy (1987) “Research Brief: Graffiti and Vandalism on Public Transport” adlı çalışmasında Avustralya Kriminoloji Enstitüsünden almış olduğu 1973 yılına ait suç eğilimlerini incelemiştir. Çalışma kapsamında vandalizm ve grafiti suçlarının kentsel demiryolu ve ulaşım sistemlerinde artış gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Vandalizm ve grafiti eylemlerinin hem insan hem de finansal açıdan önemini vurgulamıştır. Ayrıca ülkede ki demiryollarında meydana gelen vandalizm olaylarından kaynaklanan zararın ve grafitinin 1984-85 yılının temizlik maliyetlerini hesaplamıştır.

D'Elden (1992) “Gangs and Graffiti: a Minneapolis Perspective” adlı çalışmasını ABD'nin Minnesota eyaletinde bulunan, Minneapolis ve St. Paul şehirlerinde, 80.47 km. çapındaki alana giren 9 bölgede yapmıştır. Çalışmasında bu alanlar içerisinde meydana gelen vandalizme dikkat çekmiştir. Özellikle grafiti eylemleri üzerinde duran D'Elden, 1987 yılında grafitinin bu bölgeye olan maddi zararlarını araştırmış ve grafiti eylemlerini önlemeye yönelik öneriler sunmuştur.

Moser (1992) “What Is Vandalism? Towards a Psycho-Social Definition and Its Implications” adlı çalışmasında vandalizmi bir sosyal davranış ve çevreye karşı saldırganlık şeklinde dikkate alarak tanımlamıştır. Vandalist eylemlerin gerçekleşmesindeki psikolojik, psikopatolojik ve sosyolojik nedenleri incelemiştir. Aynı zamanda meydana gelen vandalist eylemlere karşı motivasyon yönünden bir takım öneriler sunmuştur.

Vliet (1992) “The Cherry Question or the Role of Social Science Research in Designing Against Vandalism” adlı çalışmasında vandalizmin hangi alanlarda görüldüğü, vandalizm'den dolayı zarar gören malzemelerin onarımı veya değiştirilmesi için yıllık ortalama ne kadar harcandığı ve vandalizm eylemi sırasında yakalanan vandalların (cinsiyet, yaş, etnik köken) özelliklerini incelemiştir. Ayrıca vandalizme karşı sosyal bilimciler ve tasarımcılar arasındaki farkları ortaya koymuştur.

Yavuzer (1998) “Niğde İlindeki Öğretmenlerin Okul Tahripçiliğine Karşı İdeolojik Yönelimleri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Niğde ilindeki liselerde görevli öğretmenlerin okul tahripçiliğini kendi okullarında önemli bir sorun olarak görüp görmediklerini, okul tahripçiliğinin nedenleri ve çözümü için alınacak önlemler konusunda, hangi ideolojik yönelimleri benimsediklerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmasında örneklem olarak il merkezinden 9, ilçelerden 6 olmak üzere toplam 15 lisede görev yapan 197 öğretmen ile yaptığı görüşmeden oluşmaktadır. Çalışma sonunda öğretmenler, okul tahripçiliğinin nedenleri konusunda, en çok muhafazakâr yönelimin görüşlerini benimsemişlerdir. Bu görüşün, öğretmenlerin cinsiyetine ve yönetici olup olmadıklarına göre farklılaşmadığı, mesleki kıdemlerine ve görev yaptıkları yerleşim birimlerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Yıldırım (2000) “Kamusal Alanlarda Vandalizm” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, kentlerin görsel kalitesini düşüren ve aynı zamanda kent peyzajını olumsuz yönde etkileyen vandalizm konusunu araştırmıştır. Çalışma kapsamında kent merkezine konum olarak yakın olan ve kıyı bandında yer alan üç park seçmiştir. Her üç parkta olası vandalizm eylemlerini saptamak amacıyla 23.10.1998 tarihinde periyodik olarak gözlemler yapmaya başlamış ve haftada bir kez olmak üzere üç hafta gözlemler yapmıştır. Bu gözlemlerde önemli farklılıklar görülmediğinden dördüncü haftanın

sonunda gözlemlerini ayda bir yapmıştır. Toplam 14 ay gözlem yapmış ve elde edilen verileri değerlendirerek çizelgelere aktarmıştır. Sonuç olarak bu araştırma ile kentsel açık alanlarda vandalizmin varlığını ortaya koymuştur.

Özen, Gülaçtı ve Çıkılı (2004) “Saldırganlığın Psikolojik-Kültürel Boyutu ve Vandalizm” adlı makalesinde, birçok ülkede toplumsal sorun olan ve ülkemizde de toplumsal sorun olma eğilimi gösteren ve saldırganlığın bir türü olan vandalizm üzerine durmuştur. Yapılmış olan çalışmalara göre vandalizmi sınıflandırmış ve bu sınıflandırmaları örneklerle açıklamıştır. Ayrıca okullarda meydana gelen vandalist eylemleri okul çeteleri ve tahripçilik kapsamında incelemiş ve bunlara yönelik alınması gereken önlemleri ortaya koymuştur.

Erkan (2005) “Yaşam Kalitesini Etkileyen Bir Faktör: Kentsel Vandalizm” adlı makalesinde, fiziki mekânın yaşam kalitesini arttırmada etken olan estetik ve güvenlik kriterlerine, kentsel hizmetlere erişmek konusundaki sorunlara kentsel vandalizm çerçevesinde bakmıştır. Çalışma kapsamında kentsel vandalizmi tanımlamış, kentsel vandalizmin türlerini ve nedenlerini ortaya koymuş ve vandalizmi önleme konusunda izlenmesi gereken stratejileri incelemiştir.

Akyol (2006) “Kent Mobilyaları Tasarım ve Kullanım Süreci” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, kent mobilyalarının olması gereken tasarım ve kullanım sürecini irdelemiştir. Çalışma kapsamında görsel analiz ve anket araştırması yöntemi kullanarak alan araştırması yapmıştır. Çalışma alanı olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesinin ilçe belediyelerinde kent mobilyaları ile ilgili belediye başkan yardımcıları, park ve bahçeler müdürlükleri, fen işleri müdürlüklerini seçmiştir. Konuyla ilgili birimlere kent mobilyalarının tasarım ve kullanım sürecini irdeleyen anket çalışması yapmıştır. Çalışmasında sonuç olarak ülkemizdeki kent mobilyaları konusundaki eksikliklere değinmiş ve kent mobilyalarının tasarımına yönelik önerilerde bulunmuştur.

Burcu, Danacıoğlu ve Vazsony (2007) “Arkadaş Grubuna Sahip Olmaya Verilen Önemin Gençlerin Vandalizmi Üzerindeki Etkisi” adlı makale çalışmasında, gençlerin bir arkadaş grubuna sahip olmaya verdiği önemin vandalist davranışları (şişe kırma, aile mallarına zarar verme, okul mallarına zarar verme, kamu mallarına zarar verme, otobüs, sinema koltuklarını kesme, duvara yazı yazma-boyama, spor faaliyeti öncesi ve sonrasında mala zarar verme) üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma biri büyük ikisi orta büyüklükteki 3 ilde, ortaöğretim, lise ve üniversitelerde eğitim gören toplam 949 gence Ocak ve Nisan 2004 tarihinde uyguladıkları anketler ve bu anketlerin SPSS programında değerlendirilmesi şeklinde gerçekleştirmişlerdir. Bu çerçevede araştırmada, 13-17 yaş grubunda yoğunluk gösteren, daha çok kent ortamında yaşamını geçiren ancak ailelerinin ekonomik durumu zayıf olan genç katılımcılar için arkadaş grubuna sahip olmanın ve dolayısıyla böyle bir grupta bulunmayı önemli görmenin, onların vandalist davranışları üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Tüm analiz sonuçlarında gençlerin bir arkadaş grubuna sahip olmaya verdikleri önem ile onların vandalist davranışlarda bulunma olasılıkları arasında ilişkiler anlamlı bulunmuştur.

Dinçtürk (2007) “Türkiye’de Vandalizmin Sosyal, Ekonomik ve Psikolojik Boyutları” adlı yüksek lisans tez çalışmasında vandalizmi sosyo-psikolojik, ekonomik

ve kriminolojik boyutlarıyla ele almış ve Türkiye’deki yansımalarını ortaya koymuştur. Sonuç olarak devlet kurumları ve özel kurumlar ile yapmış olduğu görüşmelere göre meydana gelen vandalizme karşı alınabilecek bir takım önlemler geliştirmiştir.

Doğan (2007) “Türkiye Stadyumları Oturma Elemanı Tasarımında Sorunlar ve Bir Çözüm Önerisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, kişinin (o çevreyi kullananın), kullanımına sunulan öge (oturma elemanı) ile ilişkilerinin incelenmesi, bu yolla onun (kişinin), o anlık durum ve tutumuna her açıdan en iyi yanıtı verebilecek tasar ölçütlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Ayrıca bu çalışmanın tasarımcılara, bu çevreler için yapacakları tasarımlarında kullanıcı-çevre etmenlerini göz önünde bulundurmalarına yardımcı olmasını amaçlamıştır.

Tarcan (2007) “İlköğretim Okullarında Ders Sırasında Öğrenciler Arasında Görülen Vandalist Davranışlar” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Mersin ilinde göç alan ve göç almayan ilköğretim okullarında, 8. sınıf T.C. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Matematik ve İngilizce derslerinde öğrenciler arasında görülen, vandalizm ve zorbalık içeren davranışların benzerlik ve farklılıklarını tespit etmeye, bu derslere giren öğretmenlerin ders planları hakkında yaptıkları açıklamalarla dikkate alınan önkoşulları belirlemeye ve bu öğrencilerin akademik başarıları arasındaki farklılıkları tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma sonucunda göç alan ve göç almayan okullar arasında anlamlı bir farka ulaşılmıştır.

Ayhan (2009) “Kentte Suç Oranının Ekonomik, Sosyal Ve Mekânsal Değişkenlerle Modellenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında suça etki eden faktörlerin tespitine yönelik olarak yapılmış olan ampirik çalışmaların taraması ve bu taramalar sonucunda ortaya çıkan ağırlıkla mekânsal değişkenlerin İzmir merkez ilçelerde rastlantısal olarak seçilmiş 50 sokağa ait 1998-2006 yılı verisi üzerinden analizini yapmıştır. Tarama sonucunda suça neden olan faktörleri dört ana başlık altında gruplandırmıştır: (1) sosyal ve kültürel, (2) ekonomik, (3) demografik, (4) mekânsal faktörler. Sonraki aşamada yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; (1) sokak uzunluğu, (2) duvar uzunluğu ve (3) demir parmaklık uzunluğu suçla doğru orantılı (+); (4) anayol üzerinde bulunma, (5) konut kullanımı dışında fonksiyon bulunması, (6) sokak dokusunun doğal gözetime imkân vermesi, (7) sokak istikameti üzerinde toplu taşıma durağı bulunması ve (8) ekonomik statüye göre ters orantılı (-) olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Erdoğan (2009) “Kamusal Mekânda Sokak Sanatı: Grafiti İstanbul Beyoğlu, Yüksek Kaldırım Sokak İncelemesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Kamusal sanatın kentsel mekândaki anlamının değerlendirilmesi amacıyla sokak sanatı olan grafitiyi ele almış ve İstanbul Yüksek Kaldırım Sokak uygulamalarının analizini somut olarak değerlendirmiştir. Yüksek Kaldırım Sokak boyunca olan binalar, reklam tabelaları, elektrik kutuları, su boruları ve trafik tabelaları üzerinde yer alan piece, etiket, tag ve stencileri saymış, yazarlarına, buldukları yüzey ve yüzey renklerine göre sınıflandırmıştır.

Malek ve Mariapan (2009) “Visitors Perception On Vandalism and Safety Issues In A Malaysian Urban Park” adlı çalışmasını Malezya’nın Selangor eyaletindeki Shah Alam şehrinde bulunan kent parkında yapmıştır. Parkta meydana gelen vandalizm

eylemlerinin kullanıcılar üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla parkta bulunan ziyaretçilere anket uygulamış ve gözlemlemiştir. Çalışma sonucunda ziyaretçiler üzerinde vandalizm algısını ortaya çıkarmış ve parkın ziyaretçiler için güvenli hale getirilebilmesi için öneriler sunmuştur.

Sarıtaş (2009) “Türk Ceza Hukuku’nda Mala Zarar Verme Suçu ve Kriminolojik Açıdan Vandalizm” adlı yüksek lisans çalışmasında vandalizm olarak adlandırılan mala zarar verme fiillerini kriminolojik açıdan araştırmıştır. Çalışmada öncelikle 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 151. maddesinde düzenlenen mala zarar verme suçunu, ceza hukuku açısından analiz etmiştir. Bu kapsamda suçun koruduğu hukuksal değer, suçun unsurları, nitelikli halleri ve yaptırımını incelemiştir. Ayrıca vandalizm olgusunu kriminolojik açıdan da inceleyebilmek amacıyla, çalışmasında vandalizmin nedenleri çeşitli perspektiflerden ele alınmış ve bunun yanında, suça ilişkin istatistiki verilere etki eden yaş, eğitim durumu gibi bireysel ve sosyal değişkenler ile ekonomik gelişim, kentleşme gibi çevresel ve sosyal etmenlerin incelenmesine de çalışmıştır.

Doğan (2011) “Okul Tahripçiliğine İlişkin Kuramsal Bir özümleme” adlı makale çalışmasında, okul tahripçiliğinin nedenleri, türleri, zararları ve mücadele yöntemleri üzerinde durularak eğitim sistemi içerisinde bulunan tüm paydaşların tahripçilik konusundaki farkındalık düzeylerinin arttırılmasını amaçlamıştır. Bu alışma kapsamında gözlemler yapmış ve bu konuda yapılmış olan çalışmaları değerlendirmiştir. Sonuç olarak, okul tahripiliğine ilişkin oluşturulan kavramsal çerçeveye baktığında okul tahripçiliğinin eğitim sistemi içerisindeki varlığının ciddi bir sorun olarak devam ettiği ve buna bağlı olarak eğitim-öğretim süreçlerine zarar vermekte olduğunu gözlemlemiştir. Ortaya çıkan maddi kayıplar sonucunda eğitim ve öğretim süreçlerinin sekteye uğradığı, eğitim personelinin çalışmalarında yoğun bir emek kaybı yaşandığı sonucuna varmıştır. Ayrıca okul tahripçiliğinin, okulda yaşanan zorbalık, gasp gibi diğer şiddet olaylarının ilk basamağı ve tetikleyicisi olması bakımından önem arz ettiğini bildirmiştir.

Doğan ve Demir (2012) “Genel Lise Öğrencilerinin Okul Tahripçiliği Algıları” adlı makalesinde, genel lise öğrencilerinin okul tahripiliği algılarını belirlemiş ve elde edilen verilere göre çözüm önerileri geliştirmişlerdir. Araştırma verilerinin toplanmasında, Oruç (2008) tarafından geliştirilen “Okul Tahripçiliği Anketi” kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anketleri, evren olarak belirlenen Sincan İlçesi’nde bulunan genel liselerin tümünden örneklem olarak alınan 1246 öğrenciye uygulamıştır. Araştırmanın alt problemleri t-testi ve One Way ANOVA ile çözümlemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin tahripçilik davranışını algılama düzeyleri ile “sınıf düzeyi”, “ailedeki birey sayısı”, “annenin eğitim düzeyi” değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar bulmuştur. Buna göre, ilgili değişkenlerin düzeyi arttığça öğrenciler, tahripçilik davranışının daha az yaşandığını belirtmişlerdir. Ayrıca kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre okulda daha çok tahripçilik yaşandığını ifade etmiştir.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini, Antalya kenti ve Antalya kenti sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinden seçilmiş olan beş adet park oluşturmaktadır.

Çalışma konusuyla ve alanla ilgili literatür taramaları (tezler, kitaplar, makaleler, internet siteleri vs.), parklarda meydana gelen vandalizm olaylarıyla ilgili olarak Antalya Büyükşehir Belediyesi, Aksu Belediyesi, Döşemealtı Belediyesi, Kepez Belediyesi, Konyaaltı Belediyesi ve Muratpaşa Belediyesi ile yapılan görüşmeler, çalışma alanı olarak seçilen beş park içerisinde yer alan donatı elemanları, 12 ay boyunca çalışma alanlarında bulunan bütün donatı elemanları üzerine yapılan aylık gözlemler sonucunda elde edilen fotoğraflar ve oluşturulan gözlem formları çalışmanın materyallerini oluşturmaktadır.

Antalya kenti, Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz Bölgesi'nde yer almaktadır. 2012 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre toplam nüfusu 2.092.537, merkez nüfusu ise 1.121.222'dir (TÜİK 2012). Yüzölçümü ise 20.723 km² dir. Antalya kenti sınırları içerisinde Büyükşehir Belediyesi ile birlikte Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa olmak üzere beş ilçe belediyesi bulunmaktadır. Çalışma alanları ise Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa Belediyesi sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Antalya'nın ve çalışma alanı olan ilçelerin uydu görüntüsü (Google Earth 2013)

Muratpaşa Belediyesi, Konyaaltı Belediyesi ve Kepez Belediyesinin sorumluluğunda bulunan Aydın Kanza Parkı, Nayla Atay Parkı, Konyaaltı Sahil Parkı, Çamlıbel Mahalle Parkı, Gazi Bulvarı Parkı ise çalışma alanlarını oluşturmaktadır.

Çalışma alanları;

- Şehir merkezi: Nayla Atay Parkı,
- Turizm yoğunluklu alan: Aydın Kanza Parkı,
- Kıyı bölgesi: Konyaaltı Sahil Parkı,
- Gecekondu bölgesi: Çamlıbel Mahalle Parkı,
- Kırsal kesim: Gazi Bulvarı Parkı olmak üzere kentin 5 farklı bölgesinden seçilmiştir.

3.1.1. Araştırma alanları

Araştırma alanlarını, Antalya kenti sınırları içerisinde yer alan beş adet park oluşturmaktadır.

3.1.1.1. Nayla Atay Parkı

Antalya kentinin Muratpaşa ilçesine bağlı Muratpaşa Mahallesi'nde yer alan Nayla Atay Parkı, Karacaoğlan Caddesi ile Evliya Çelebi Caddesinin kesişiminde yer almaktadır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2. Nayla Atay Parkı uydu görüntüsü (Google Earth 2013)

4298 m²'lik bir alana sahip olan Nayla Atay Parkı'nın kullanıcı kitlesini, gerek bulunduğu mahallede ve çevresinde yaşayanlar gerekse de yakın çevresinde bulunan okullardaki öğrenciler oluşturmaktadır (Şekil 3.3).

Şekil 3.3. Nayla Atay Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları

Dört yolun kesişim noktasında bulunan Nayla Atay Parkı yoğun kullanıcı potansiyeline sahiptir. Çevresinde yer alan Haşim İşcan Kültür Merkezi, Real Alışveriş Merkezi ve iş yerleri nedeniyle günün her saatinde park içerisinde kullanıcı bulunmaktadır. Ayrıca etrafında yer alan okullar sayesinde geçiş güzergâhı olarak kullanılmaktadır.

Nayla Atay Parkı içinde 15 adet bank, 19 adet aydınlatma elemanı, 2 adet piknik masası, 6 adet çöp kutusu, çocuk oyuk alanı ve fitness alanı bulunmaktadır (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri

PARK	DONATILAR	MALZEMELER					Toplam	RENKLER				
		A	C	M	A-M	C-M		S	Y	G	K	S-Y
NAYLA ATAY PARKI	Bank	-	-	-	15	-	15	-	15	-	-	-
	Aydınlatma Elemanı	-	-	-	-	19	19	19	-	-	-	-
	Piknik Masası	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-
	Çöp Kutusu	6	-	-	-	-	6	-	6	-	-	-
	Malzemeler: A: Ahşap C: Cam M: Metal A-M: Ahşap-Metal C-M: Cam- Metal											
Renkler: S: Siyah Y: Yeşil G: Gri K: Kahverengi S-Y: Siyah - Yeşil												

3.1.1.2. Aydın Kanza Parkı

Antalya kentinin Muratpaşa ilçesine bağlı Altındağ Mahallesi'nde yer alan Aydın Kanza Parkı, Anafartalar Caddesi (Güllük Caddesi) ile Yüzüncü Yıl Caddesinin kesişiminde yer almaktadır (Şekil 3.4)

Aydın Kanza Parkı içinde 18 adet bank, 20 adet aydınlatma elemanı, 9 adet piknik masası, 8 adet çöp kutusu, çocuk oyuk alanı, fitness alanı, 1 adet çeşme, su ögesi, güvenlik kulübesi ve kültür salonu bulunmaktadır (Şekil 3.5, Çizelge 3.2).

Şekil 3.4. Aydın Kanza Parkı uydu görüntüsü (Google Earth 2013)

Şekil 3.5. Aydın Kanza Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları

Çizelge 3.2. Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri

PARK	DONATILAR	MALZEMELER						Toplam	RENKLER				
		A	C	M	A-M	C-M	S		Y	G	K	S-Y	
AYDIN KANZA PARKI	Bank	-	-	-	18	-	18	-	18	-	-	-	
	Aydınlatma Elemanı	-	-	-	-	20	20	20	-	-	-	-	
	Piknik Masası	9	-	-	-	-	9	-	9	-	-	-	
	Çöp Kutusu	8	-	-	-	-	8	-	8	-	-	-	
	Malzemeler: A: Ahşap C: Cam M: Metal A-M: Ahşap-Metal C-M: Cam- Metal												
Renkler: S: Siyah Y: Yeşil G: Gri K: Kahverengi S-Y: Siyah - Yeşil													

Aydın Kanza Parkı bünyesinde bulundurduğu kültür salonu sayesinde sanatsal sergilere ev sahipliği yapması nedeniyle halkın ilgisini çekmektedir. Güllük caddesi üzerinde alışveriş mağazaları, hediyelik eşya dükkânları, kafelerin bulunması ve ulaşım yollarının hemen kenarında yer alması nedeniyle çok yoğun bir kullanıma sahiptir.

Ayrıca Antalya'nın turistik mekânlarından olan tarihi Kaleiçi bölgesine yürüme mesafesinde bulunması nedeniyle yabancı turistlerinde kullandığı bir alandır.

3.1.1.3. Konyaaltı Sahil Parkı

Antalya kentinin Konyaaltı ilçesine bağlı Gürsu Mahallesi'nde yer alan Sahil Parkı, 309. ve 313. sokağın Akdeniz Bulvarı ile kesiştiği noktalar arasında yer almaktadır (Şekil 3.6). Toplam 5626 m²'lik bir alana sahip olan park kullanıcı kitlesi açısından çok fazla yoğun bir kullanıma sahip değildir.

Park kullanıcılarında meydana gelen değişkenlik, kullanıcıların parka geliş zamanlarına ve kullanım amaçlarına göre değişmektedir. Bazı kullanıcılar sabahın erken saatlerinde sahil kenarında koşu yapmak amacıyla, bazıları deniz kenarında oturmak ve bazıları da çocuklarını çocuk oyun alanlarında oynatmak amacıyla gelmektedir. Ayrıca kullanıcılardan parkı hafta sonları ve akşamları kullananlar alkollü içecekler tüketmek amacıyla kullanmaktadır. Bu nedenlerle parkta meydana gelen vandalizm eylemleri, kullanıcıların parka geliş ve kullanım amaçlarına göre değişmektedir.

Şekil 3.6. Konyaaltı Sahil Parkı uydu görüntüsü (Google Earth 2013)

Konyaaltı Sahil Parkı içinde 9 adet bank, 4 adet aydınlatma elemanı, 6 adet çöp kutusu, çocuk oyun alanı, fitness alanı, su ögesi, satranç oyun alanı ve otopark bulunmaktadır (Şekil 3.7, Çizelge 3.3).

Şekil 3.7. Konyaaltı Sahil Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları

Çizelge 3.3. Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri

PARK	DONATILAR	MALZEMELER					Toplam	RENKLER				
		A	C	M	A-M	C-M		S	Y	G	K	S-Y
SAHİL PARKI	Bank	6	-	-	3	-	9	-	-	9	-	-
	Aydınlatma Elemanı	-	-	-	-	4	4	-	-	4	-	-
	Piknik Masası	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-
	Çöp Kutusu	-	-	6	-	-	6	-	-	-	-	6
	Malzemeler: A: Ahşap C: Cam M: Metal A-M: Ahşap-Metal C-M: Cam- Metal Renkler: S: Siyah Y: Yeşil G: Gri K: Kahverengi S-Y: Siyah - Yeşil											

3.1.1.4. Çamlıbel Mahalle Parkı

Kepez ilçesine bağlı Çamlıbel Mahallesi sınırları içerisinde yer alan park alanı, 1163 m²'lik bir alana sahiptir (Şekil 3.8).

Şekil 3.8. Çamlıbel Mahalle Parkı uydu görüntüsü (Google Earth 2013)

Şekil 3.9. Çamlıbel Mahalle Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları

Çamlıbel Mahalle Parkı içinde 4 adet bank, 2 adet aydınlatma elemanı, 4 adet piknik masası, 4 adet çöp kutusu, çocuk oyuk alanı, fitness alanı, muhtarlık binası, 1 adet büfe bulunmaktadır (Şekil 3.9, Çizelge 3.4).

Park alanı içerisinde yer alan Çamlıbel mahalle muhtarlığı ve bir adet büfe nedeniyle, Çamlıbel Mahalle sakinlerinin yoğunlukla kullandığı bir alandır. Park içerisinde yer alan pergolalar ve çocuk oyun alanları sayesinde çocuklara da kullanım olanakları sunmaktadır.

Çizelge 3.4. Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri

PARK	DONATILAR	MALZEMELER					Toplam	RENKLER				
		A	C	M	A-M	C-M		S	Y	G	K	S-Y
ÇAMLIBEL MAHALLE PARKI	Bank	-	-	-	4	-	4	-	-	-	4	-
	Aydınlatma Elemanı	-	-	-	-	2	2	-	-	2	-	-
	Piknik Masası	-	-	-	4	-	4	-	-	-	4	-
	Çöp Kutusu	4	-	-	-	-	4	-	-	-	4	-
	Malzemeler: A: Ahşap C: Cam M: Metal A-M: Ahşap-Metal C-M: Cam- Metal											
Renkler: S: Siyah Y: Yeşil G: Gri K: Kahverengi S-Y: Siyah - Yeşil												

3.1.1.5. Gazi Bulvarı Parkı

Kent merkezinden havaalanına giderken D400 karayolu üzerinde yer alan Gazi Bulvarı Parkı, 4380 m²'lik alanıyla kent merkezinin dışında yer almaktadır (Şekil 3.10).

Gazi Bulvarı Parkı içinde 13 adet bank, 19 adet aydınlatma elemanı, 4 adet piknik masası, 3 adet çöp kutusu, çocuk oyuk alanı, fitness alanı ve taksi durağı bulunmaktadır (Şekil 3.11, Çizelge 3.5).

Şekil 3.10. Gazi Bulvarı Parkı uydu görüntüsü (Google Earth 2013)

Şekil 3.11. Gazi Bulvarı Parkı genel görünümü ve içerisinde yer alan donatı elemanları

Çizelge 3.5. Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen donatı elemanlarının fiziksel özellikleri

PARK	DONATILAR	MALZEMELER						Toplam	RENKLER				
		A	C	M	A-M	C-M	S		Y	G	K	S-Y	
GAZİ BULVARI PARKI	Bank	7	-	-	6	-	13	-	-	13	-	-	
	Aydınlatma Elemanı	-	-	-	-	19	19	19	-	-	-	-	
	Piknik Masası	4	-	-	-	-	4	-	-	4	-	-	
	Çöp Kutusu	3	-	-	-	-	3	-	-	3	-	-	
	Malzemeler: A: Ahşap C: Cam M: Metal A-M: Ahşap-Metal C-M: Cam- Metal												
Renkler: S: Siyah Y: Yeşil G: Gri K: Kahverengi S-Y: Siyah - Yeşil													

Kentin beş farklı bölgesinde yer alan çalışma alanlarının buldukları bölgeler ve sahip oldukları toplam alanlar Çizelge 3.6'da gösterilmiştir.

Çalışma alanı olarak belirlenen Nayla Atay Parkı, Aydın Kanza Parkı, Konyaaltı Sahil Parkı, Çamlıbel Mahalle Parkı ve Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan donatı

elemanları tespit edilip, başlangıçta tamamı çalışma materyali olarak kabul edilmiş ve bu donatılar Çizelge 3.7’de gösterilmiştir.

Çizelge 3.6. Parkların buldukları bölgeler ve kapladıkları alanlar

NO	Parkın Adı	Bağlı Olduğu Belediye	Bulunduğu Bölge	Toplam Alanı (m ²)
1	Nayla Atay Parkı	Muratpaşa Belediyesi	Muratpaşa Mahallesi	4298 m ²
2	Aydın Kanza Parkı	Muratpaşa Belediyesi	Güllük Caddesi	7652 m ²
3	Konyaaltı Sahil Parkı	Konyaaltı Belediyesi	Gürsu Mahallesi	5626 m ²
4	Çamlıbel Mahalle Parkı	Kepez Belediyesi	Çamlıbel Mahallesi	1163 m ²
5	Gazi Bulvarı Parkı	Kepez Belediyesi	Gazi Bulvarı	4380 m ²

Çizelge 3.7. Donatıların parklara göre dağılımı

Donatılar	Nayla Atay Parkı	Aydın Kanza Parkı	Konyaaltı Sahil Parkı	Çamlıbel Mahalle Parkı	Gazi Bulvarı Parkı
Aydınlatma Elemanı	+	+	+	+	+
Bank	+	+	+	+	+
Bitki	+	+	+	+	+
Çöp Kutusu	+	+	+	+	+
Çocuk Oyun Alanı	+	+	+	+	+
Döşeme Elemanları	+	+	+	+	+
Heykel	-	+	-	-	-
Örtü Elemanları	-	-	+	+	+
Piknik Masası	+	+	-	+	+
Sınır Elemanları	-	+	+	-	-
Çeşme	-	+	-	-	-
Güvenlik Elemanları	-	+	-	-	-

Aylık gözlemlere başlamadan önce parklarda yapılan ön gözlemlerden sonra genel olarak parklarda ortak bulunan donatılar çalışmaya dâhil edilmiştir (Çizelge 3.8).

Çizelge 3.8. Gözlemlenen donatı elemanlarının parklara göre dağılımı

Donatılar	Nayla Atay Parkı	Aydın Kanza Parkı	Konyaaltı Sahil Parkı	Çamlıbel Mahalle Parkı	Gazi Bulvarı Parkı	Toplam
Aydınlatma Elemanları	19	20	4	2	19	64
Banklar	15	18	9	4	13	59
Çöp Kutuları	6	8	6	4	3	27
Piknik Masaları	2	9	-	4	4	19
Toplam	42	55	19	14	39	169

Çalışma alanları içerisinde yer alan beş parkta seçilen donatı elemanlarının fiziksel durumlarının vandalizm oluşumunda etkisinin olup olmadığının araştırılması amacıyla önce fiziksel durum tespitleri yapılmıştır. Bu beş parkta bulunan donatı elemanlarının malzemelerine ve renklerine göre dağılımı Çizelge 3.9’da verilmiştir.

Çizelge 3.9. Donatı elemanlarının malzemelerine ve renklerine göre dağılımı

PARKLAR	DONATILAR	MALZEMELER					Toplam	RENKLER				
		A	C	M	A-M	C-M		S	Y	G	K	S-Y
NAYLA ATAY PARKI	BANK	-	-	-	15	-	15	-	15	-	-	-
	AYDINLATMA ELEMANI	-	-	-	-	19	19	19	-	-	-	-
	PİKNİK MASASI	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-
	ÇÖP KUTUSU	6	-	-	-	-	6	-	6	-	-	-
AYDIN KANZA PARKI	BANK	-	-	-	18	-	18	-	18	-	-	-
	AYDINLATMA ELEMANI	-	-	-	-	20	20	20	-	-	-	-
	PİKNİK MASASI	9	-	-	-	-	9	-	9	-	-	-
	ÇÖP KUTUSU	8	-	-	-	-	8	-	8	-	-	-
SAHİL PARKI	BANK	6	-	-	3	-	9	-	-	9	-	-
	AYDINLATMA ELEMANI	-	-	-	-	4	4	-	-	4	-	-
	PİKNİK MASASI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ÇÖP KUTUSU	-	-	6	-	-	6	-	-	-	-	6
ÇAMLİBEL MAHALLE PARKI	BANK	-	-	-	4	-	4	-	-	-	4	-
	AYDINLATMA ELEMANI	-	-	-	-	2	2	-	-	2	-	-
	PİKNİK MASASI	-	-	-	4	-	4	-	-	-	4	-
	ÇÖP KUTUSU	4	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
GAZİ BULVARI PARKI	BANK	7	-	-	6	-	13	-	-	13	-	-
	AYDINLATMA ELEMANI	-	-	-	-	19	19	19	-	-	-	-
	PİKNİK MASASI	4	-	-	-	-	4	-	-	4	-	-
	ÇÖP KUTUSU	3	-	-	-	-	3	-	-	3	-	-
TOPLAM		49	-	6	50	64	169	58	58	35	12	6
Malzemeler: A: Ahşap C: Cam M: Metal A-M: Ahşap-Metal C-M: Cam- Metal												
Renkler: S: Siyah Y: Yeşil G: Gri K: Kahverengi S-Y: Siyah - Yeşil												

Çalışma kapsamında, yazım aşamasında Microsoft Office programları, çizim ve görselleştirme aşamalarında Autocad ve Photoshop programları, uydu görüntülerinin

elde edilmesinde Google Earth ve elde edilen verilerin analiz edilmesinde SPSS programlarından yararlanılmıştır.

3.2. Metot

Tez çalışması üç aşamada yürütülmüştür.

Birinci aşamada çalışma alanı ve çalışma konusuyla ilgili yayımlanmış kitap, tez, makale, bildiri gibi yazılı kaynaklar ve vandalizm ile ilgili internet siteleri araştırılarak literatürler toplanmış, yabancı kaynakların çevirileri tamamlanmış ve materyaller sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Yine bu aşamada Antalya kenti sınırları içerisinde yer alan Antalya Büyükşehir Belediyesi, Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa Belediyeleri ile meydana gelen vandalizm eylemleri hakkında görüşmeler yapılarak bilgiler toplanmıştır.

İkinci aşamada kentin 5 farklı bölgesinden olmak üzere 5 adet park seçilmiştir. Seçilen bu parklar sonuçların daha anlamlı olabilmesi için şehir merkezinden, turizm yoğunluklu alandan, kıyı bölgesinden, gecekondu bölgesinden ve kırsal kesimden belirlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında seçilen yöntem “gözlem” yöntemidir. Çalışma, 12 ay boyunca aylık yapılan gözlemler ile yabancı gözlemci konumuyla yürütülmüştür.

Çevre üzerine yapılan araştırmalarda kullanılan yöntemler arasında yer alan gözlem, araştırmacının amacına göre yabancı veya katılnalı olarak gerçekleştirilebilmektedir. Katılnalı gözlemlerde bazen, gözlemci gözlediği olayın etkisinde kalabilmekte ve bu yakınlaşması gözlemlerde kaydedilenleri etkileyebilmektedir. Buna rağmen katılnalı gözlemler, tanı koyucu araştırmalarda önemli varsayımlar ortaya koymaktadır (Yıldırım 2000).

Seçilen parklardaki hâlihazırdaki durumu belirlemek amacı ile daha önceden Ward (1973), Samdhal, Christensen (1985), Goldstein (1996) ve Yıldırım (2000) tarafından vandalizmin etkilerini belirlemede kullanılan fotoğraflama yöntemi kullanılmıştır. Parklar içerisinde bulunan bütün fiziksel tasarım elemanları (banklar, çöp kutuları, aydınlatma elemanları, piknik masaları, yer döşemeleri vb.) fotoğraflama yolu ile belirlenmiştir. Bu unsurların fotoğrafları çekilmiş ve oluşturulan bilgi kartları ile her türlü fiziksel özellikleri belirlenmiştir. Parklar içerisinde yer alan donatı elemanlarının tamamından, genel olarak parklar içerisinde bulunan donatı elemanları belirlenmiş ve belirlenen bu donatı elemanları çalışma materyali olarak seçilmiştir.

Her beş parkta olası vandalizm eylemlerini saptamak amacıyla 20.10.2012 tarihinde gözlemler periyodik olarak yapılmaya başlanmış ve ayda bir kez olmak üzere her 5 parkta 12 ay boyunca gözlemler yapılmış ve parklarda belirlenmiş olan donatı elemanları türüne ait tüm donatı elemanları toplamda 2028 defa fotoğraflanmıştır. Bu gözlemler sonucunda elde edilen bütün fotoğraflar Photoshop programı ile karşılaştırılarak bir değişim analizi yapılmış ve donatı elemanları üzerinde aylık meydana gelen vandalizm eylemleri tespit edilmiştir. Elde edilen bu veriler değerlendirilerek aylık çizelgelere aktarılmıştır.

Üçüncü aşamada, Yıldırım (2000) tarafından da kullanılan ve aşağıda belirtilen 5 ayrı soruya yanıt arayan sonuçlara ulaşabilmek için SPSS programında ki-kare bağımsızlık testi yöntemi uygulanmıştır.

Bu sorular;

- Park'ın konumu ile vandalizm türü arasında bir ilişkinin olup olmadığı
- Renk ile vandalizm türü arasında bir ilişkinin olup olmadığı
- Malzeme ile vandalizm türü arasında bir ilişkinin olup olmadığı
- Donatı elemanı türü ve vandalizm türü arasında bir ilişkinin olup olmadığı
- Daha önceden vandalizme uğramış olma faktörü ve vandalizm türü arasında bir ilişkinin olup olmadığıdır.

Bu ilişkilerin belirlenmesinin ardından vandalizm eylemlerinin meydana gelmesinde temel farkı oluşturan etmenleri ortaya koymak amacıyla çok değişkenli analiz yöntemlerinden Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analizinden (DOKKA) yararlanılmıştır. Bu analiz sonucunda vandalizmin meydana gelmesinde parkın konumunun, donatı elemanı türünün, rengin, malzemenin, mevsimlerin etkileri ve aralarındaki ilişkiler ortaya konarak yorumlanabilmektedir. Çalışmada parkların, donatı elemanlarının, rengin, malzemenin yanı sıra mevsimler ile vandalizm eylemleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla değişkenler, 3 ayrı set altında yer alan 17 değişken ile analiz edilmiştir (Çizelge 3.10).

Çizelge 3.10. Değişken listesi ve optimal ölçekleme düzeyleri

	Optimal Ölçekleme Adı ve Düzeyi	Kategori				
1	Donatı Elemanı Adı (Nominal)	(B) Bank			(A) Aydınlatma Elemanı	
		(P) Piknik Masası			(Ç) Çöp Kutusu	
	Park Adı (Nominal)	(NAP) Nayla Atay Parkı				
		(AKP) Aydın Kanza Parkı				
		(KSP) Konyaaltı Sahil Parkı				
		(ÇMP) Çamlıbel Mahalle Parkı				
		(GBP) Gazi Bulvarı Parkı				
	Renk (Nominal)	(Sh) Siyah	(YI) Yeşil	Gri	(Kh) Kahverengi	(S-Y) Siyah-Yeşil
	Malzeme (Nominal)	(Ah) Ahşap	(Ca) Cam	(Me) Metal	(Ah-Me) Ahşap-Metal	(Ca-Me) Cam-Metal
	Tahrip Varlığı (Nominal)	Var				
Yok						
2	Kazıma (Ordinal)	(ky) Kazıma yok				
		(1k) 1 kazıma eylemi				
		(2k) 2 kazıma eylemi				
		(3kvf) 3 kazıma eylemi ve daha fazlası				
	Yazma (Ordinal)	(yy) yazma yok				
		(1y) 1 yazma eylemi				
		(2y) 2 yazma eylemi				
		(3kvf) 3 yazma eylemi ve daha fazlası				
	Yakma (Ordinal)	(Y+) Yakma var				
		(Y-) Yakma yok				
	Sökme (Ordinal)	(S+) Sökme var				
		(S-) Sökme yok				
	Kırma (Ordinal)	(K+) Kırma var				
		(K-) Kırma yok				
	Çizme (Ordinal)	(Ç+) Çizme var				
		(Ç-) Çizme yok				
	Oyma (Ordinal)	(O+) Oyma var				
		(O-) Oyma yok				
	Boyama (Ordinal)	(B+) Boyama var				
		(B-) Boyama yok				
3	İlkbahar (Ordinal)	(iyok) İlkbaharda vandalizm yok				
		(mi1) İlkbaharda 1 vandalizm var				
		(mi2) İlkbaharda 2 vandalizm var				
		(mi3) İlkbaharda 3 vandalizm var				
		(mi4f) İlkbaharda 4 ve daha fazla vandalizm var				
	Yaz (Ordinal)	(yyok) Yazın vandalizm yok				
		(my1) Yazın 1 vandalizm var				
		(my2) Yazın 2 vandalizm var				
		(my3) Yazın 3 vandalizm var				
		(my4f) Yazın 4 vandalizm var				
	Sonbahar (Ordinal)	(syok) Sonbaharda vandalizm yok				
		(ms1) Sonbaharda 1 vandalizm var				
		(ms2) Sonbaharda 2 vandalizm var				
		(ms3) Sonbaharda 3 vandalizm var				
		(ms4f) Sonbaharda 4 ve daha fazla vandalizm var				

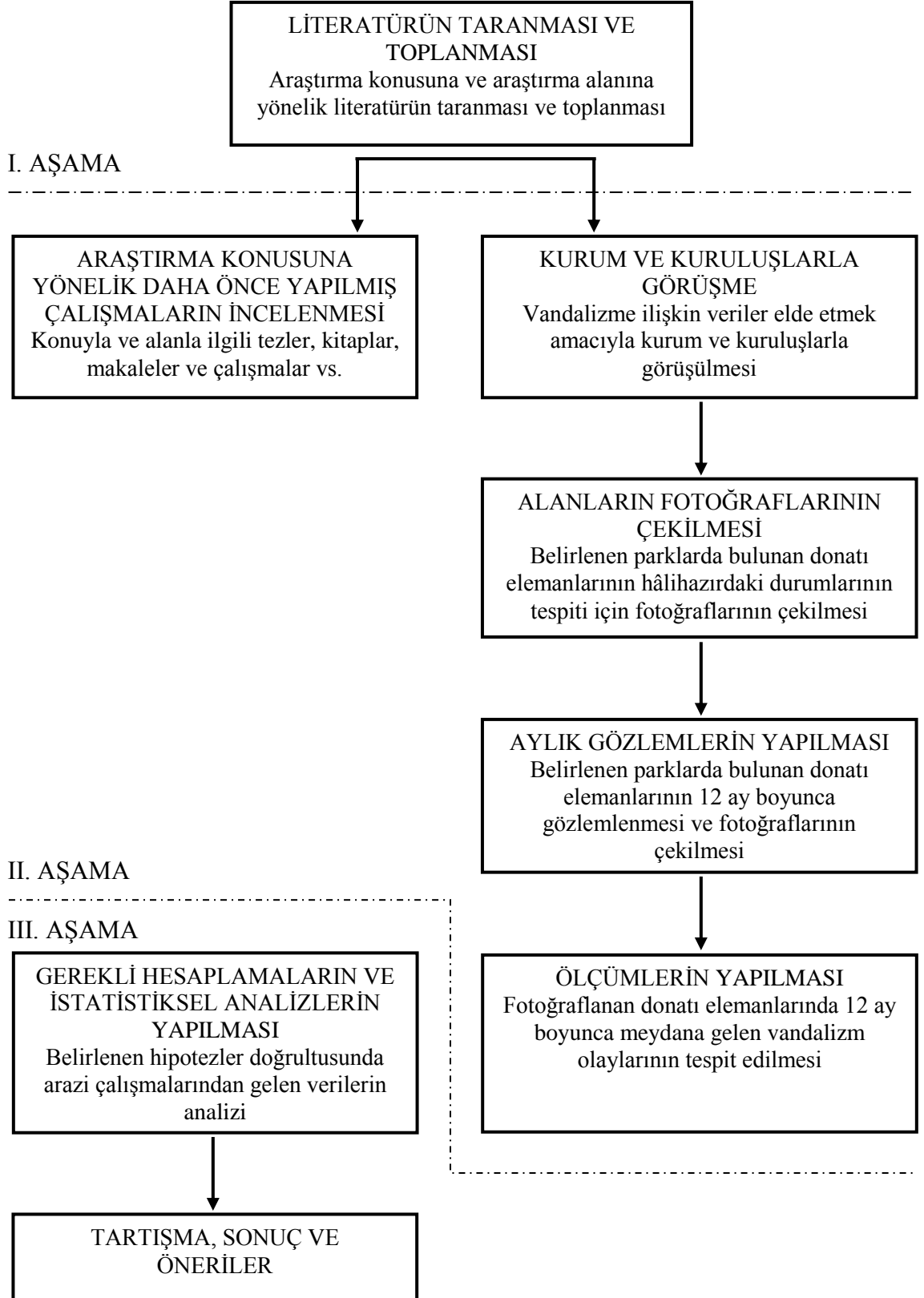
(Devamı Arkada)

Çizelge 3.2'nin Devamı

3	Kış (Ordinal)	(kyok) Kışın vandalizm yok
		(mk1) Kışın 1 vandalizm var
		(mk2) Kışın 2 vandalizm var
		(mk3) Kışın 3 vandalizm var
		(mk4f) Kışın 4 ve daha fazla vandalizm var

Ortaya konan bu tablo üzerinden, gözlemler ve araştırma sonuçlarının da yardımı ile vandalizmin önlenmesi ya da etkilerinin en aza indirilmesi için gerekli genel tasarım yaklaşımı, malzeme seçimi ve uygulama teknikleri kriterleri önerilmiştir.

Araştırma yönteminin sürecini açıklayan akış şeması Şekil 3.12'de verilmiştir.

Şekil 3.12. Araştırma süreci akış şeması

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu araştırma ile insanları günlük yaşam stresinden uzaklaştıran, onlara dinlenme, eğlenme vb. olanakları sağlayan, ayrıca sosyal iletişim kurmalarına imkân veren parkların görsel kalitesini düşüren vandalizm sorunu, Antalya kentinde belirlenen beş örnek alanda yapılan gözlemler ve analizler ile değerlendirilmiştir.

4.1. Mevsimlere Göre Donatı Elemanlarında Meydana Gelen Vandalizm Eylemlerinin Parklara Göre Dağılımı

Çalışma alanları içerisinde yer alan donatı elemanlarında (banklar, aydınlatma elemanları, piknik masaları, çöp kutuları) meydana gelen vandalizm eylemlerinin mevsimlere göre dağılımı ayrıntılı olarak analiz edilmiştir.

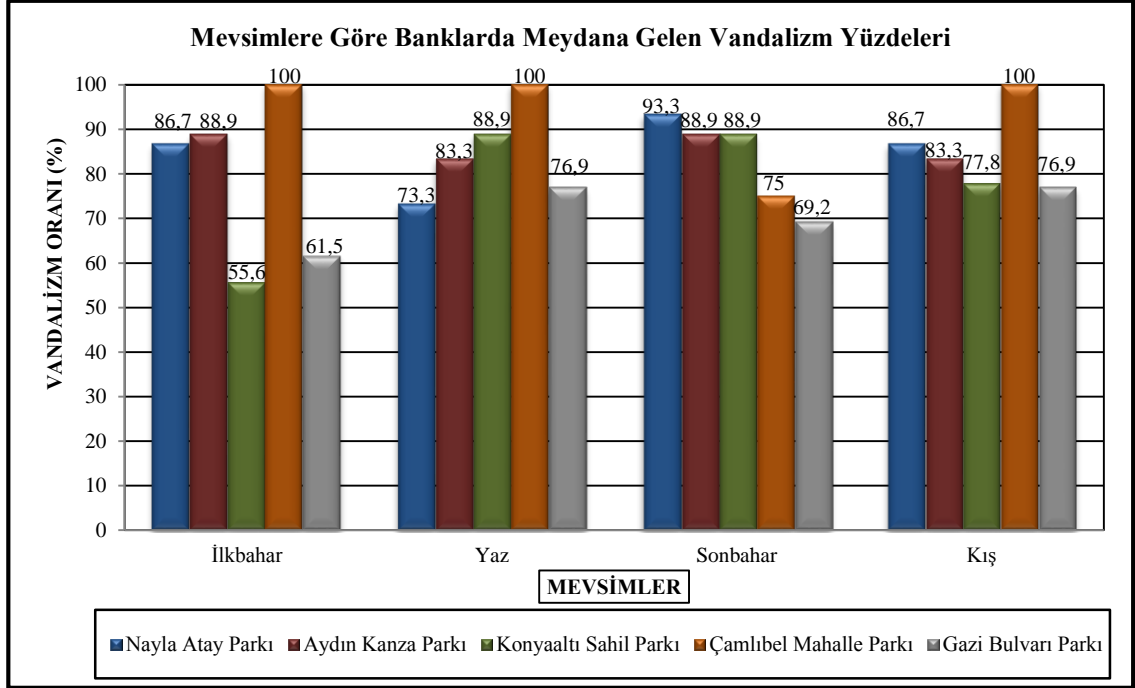
4.1.1. Mevsimlere göre banklarda meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı

İlkbahar mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda incelenen 15 banktan 13'ü, Aydın Kanza Parkı'nda incelenen 18 banktan 16'sı, Konyaaltı Sahil Parkı'nda incelenen 9 banktan 5'i, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda incelenen 4 bankın tamamı ve Gazi Bulvarı Parkı'nda incelenen 13 banktan 8'i vandalizm eylemine maruz kalmıştır.

Yaz mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda incelenen bankların 11'inde, Aydın Kanza Parkı'nda incelenen bankların 15'inde, Konyaaltı Sahil Parkı'nda incelenen bankların 8'inde, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda incelenen bankların tamamında ve Gazi Bulvarı Parkı'nda incelenen bankların 10'unda vandalizm eylemi tespit edilmiştir.

Sonbahar mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda incelenen bankların 14'ünde, Aydın Kanza Parkı'nda incelenen bankların 16'sında, Konyaaltı Sahil Parkı'nda incelenen bankların 8'inde, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda incelenen bankların 3'ünde ve Gazi Bulvarı Parkı'nda incelenen bankların 9'unda vandalizm eylemi tespit edilmiştir.

Kış mevsiminde ise, Nayla Atay Parkı'nda incelenen bankların 13'ünde, Aydın Kanza Parkı'nda incelenen bankların 15'inde, Konyaaltı Sahil Parkı'nda incelenen bankların 7'sinde, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda incelenen bankların 4'ünde ve Gazi Bulvarı Parkı'nda incelenen bankların 10'unda vandalizm eylemi tespit edilmiştir. Vandalizm eylemlerine maruz kalan bankların mevsimsel olarak vandalizme uğrama yüzdeleri Şekil 4.1'de verilmiştir.

Şekil 4.1. Banklarda meydana gelen vandalizm eylemlerinin mevsimlere göre dağılımı

Yapılan gözlemlerin sonucuna göre, diğer mevsimlere kıyasla banklarda en fazla vandalizm eylemi ortalama % 84,9 oranla kış mevsiminde saptanmıştır. Daha sonra yaz, sonbahar ve ilkbahar mevsimleri gelmektedir. Kış mevsiminde banklarda meydana gelen vandalizm eylemlerinin yoğun olduğu park ise gece konu bölgesinde yer alan Çamlıbel Mahalle Parkıdır. Özellikle mahallede bulunan gençlerin yoğun olarak kullandığı park, akşamları buluşma noktası konumundadır. Kışın etrafın sakin olması, bu parkta yer alan banklarda vandalizm eylemlerinin meydana gelmesine neden olmaktadır.

4.1.2. Mevsimlere göre aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı

İlkbahar mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen 19 aydınlatma elemanından 3'ü, Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen 20 aydınlatma elemanından 4'ü ve Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen 19 aydınlatma elemanından 2'si vandalizm eylemine maruz kalmıştır. Ayrıca Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen 4 aydınlatma elemanında ve Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen 2 aydınlatma elemanında hiçbir vandalizm eylemine rastlanılmamıştır.

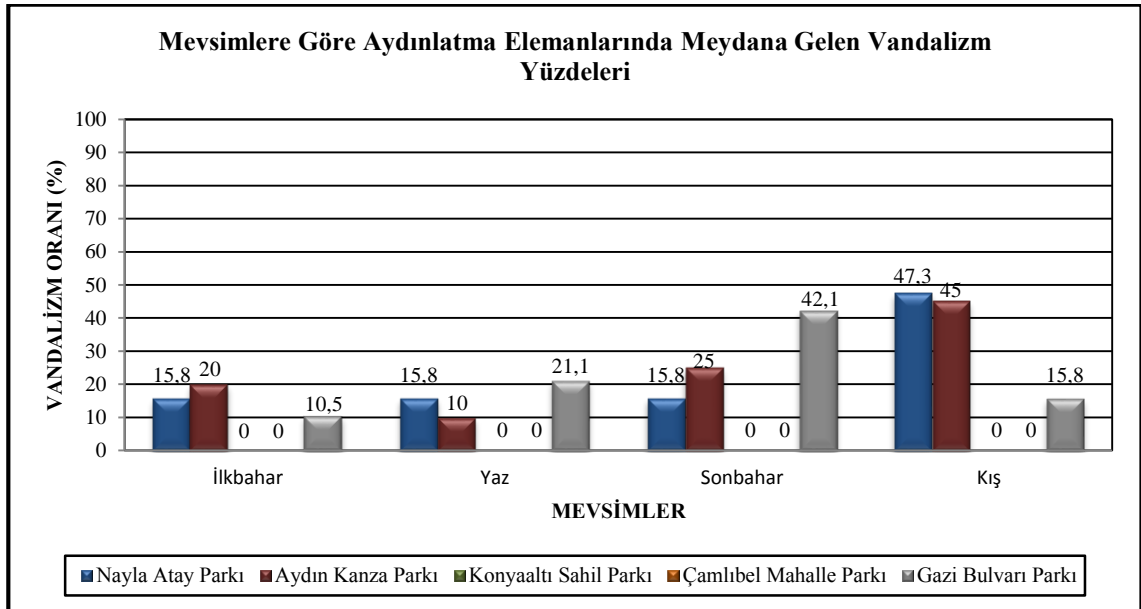
Yaz mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 3'ü, Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 2'si ve Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 4'ü vandalizm eylemine maruz kalmıştır. Ayrıca Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen 4 aydınlatma elemanında ve Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen 2 aydınlatma elemanında hiçbir vandalizm eylemine rastlanılmamıştır.

Sonbahar mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 3'ü, Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 5'i ve Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 8'i vandalizm eylemine maruz kalmıştır. Ayrıca Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen 4 aydınlatma elemanında ve Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen 2 aydınlatma elemanında hiçbir vandalizm eylemine rastlanılmamıştır.

Kış mevsiminde ise, Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 9'u, Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 9'u ve Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen aydınlatma elemanlarından 3'ü vandalizm eylemine maruz kalmıştır. Ayrıca Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen 4 aydınlatma elemanında ve Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen 2 aydınlatma elemanında diğer üç mevsimde olduğu gibi hiçbir vandalizm eylemine rastlanılmamıştır.

Vandalizm eylemlerine maruz kalan aydınlatma elemanlarının mevsimsel olarak vandalizme uğrama yüzdeleri Şekil 4.2'de verilmiştir.

Şekil 4.2. Aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin mevsimlere göre dağılımı

Çalışma alanı içerisinde yer alan beş parktaki aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerine bakıldığında, en fazla vandalizm eyleminin kış mevsiminde gerçekleştiği Şekil 4.2'de görülmektedir. Bunun nedeni kış aylarında parklarda kullanıcı sayısının çok az olması ve bu nedenle de parka zarar vermek için gelen kişiler üzerindeki görsel kontrolün az olmasıdır.

İlkbahar ve yaz mevsimlerinde aydınlatma elemanlarında görülen vandalizm eyleminin az olmasının nedeni gece geç saatlere kadar parkın yoğun olarak kullanılıyor olmasıdır. Bu yoğun kullanımdan dolayı vandalizm eyleminin daha az meydana gelmesi, kullanıcılar tarafından parklar üzerinde sosyal bir denetimin sağlandığını göstermektedir.

4.1.3. Mevsimlere göre piknik masalarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı

Çalışma alanı içerisinde ki beş parkta yer alan 19 piknik masasının tamamı 4 mevsimde de vandalizm eylemlerine maruz kalmıştır. Bu kapsamda piknik masalarında meydana gelen vandalizm eylemleri ile ilgili mevsimsel bir farklılık söylemek mümkün değildir.

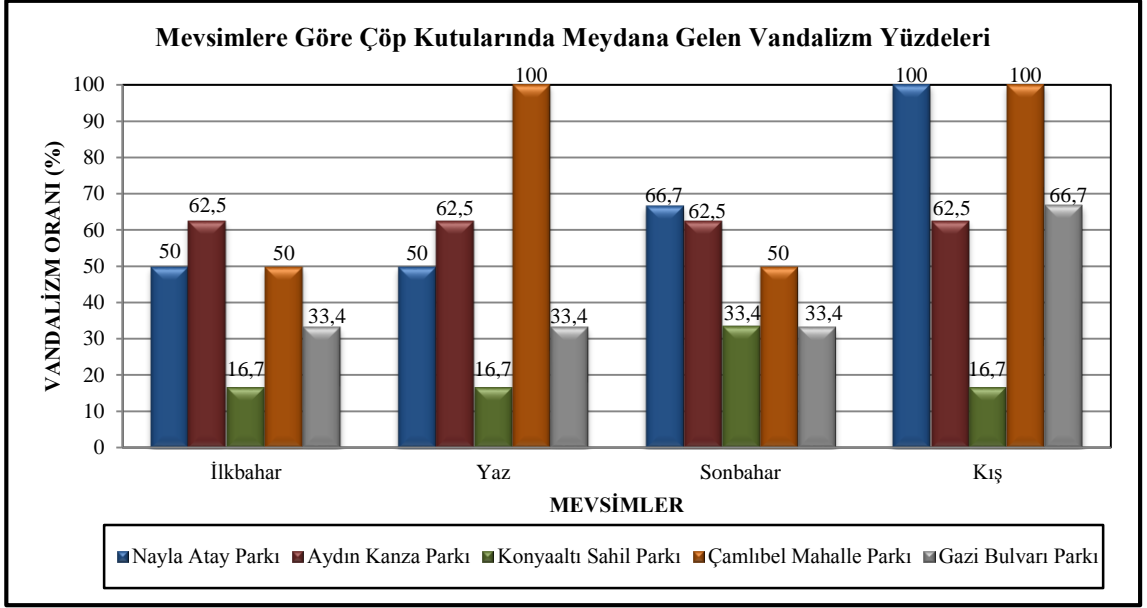
4.1.4. Mevsimlere göre çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı

İlkbahar mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen 6 çöp kutusundan 3'ü, Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen 8 çöp kutusundan 5'i, Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen 6 çöp kutusundan 1'i, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen 4 çöp kutusundan 2'si ve Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen 3 çöp kutusundan 1'i vandalizm eylemine maruz kalmıştır.

Yaz mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 3'ü, Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 5'i, Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 1'i, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularının tamamı ve Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 1'i vandalizm eylemine maruz kalmıştır.

Sonbahar mevsiminde, Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 4'ü, Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 5'i, Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 2'si, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 2'si ve Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 1'i vandalizm eylemine maruz kalmıştır.

Kış mevsiminde ise, Nayla Atay Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularının tamamı, Aydın Kanza Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 5'i, Konyaaltı Sahil Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 1'i, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 4'ü ve Gazi Bulvarı Parkı'nda gözlemlenen çöp kutularından 2'si vandalizm eylemine maruz kalmıştır. Vandalizm eylemlerine maruz kalan çöp kutularının mevsimsel olarak vandalizme uğrama yüzdeleri Şekil 4.3'te verilmiştir.

Şekil 4.3. Çöp kutularında meydana gelen vandalizmin mevsimlere göre dağılımı

Çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylemleri mevsimlere göre değerlendirildiğinde, en fazla vandalizm eyleminin ortalama % 69,2 ile kış mevsiminde meydana geldiği saptanmıştır. Kış mevsimi içerisinde de Nayla Atay Parkı ve Çamlıbel Mahalle Parkı'nda yer alan çöp kutularının tamamında vandalizm eylemleri (kazıma çizme) gözlemlenmiştir.

4.2. Donatı Elemanlarında Görülen Vandalizm Eylemlerinin Türlerine Göre Dağılımı

Çalışma alanları içerisinde yer alan donatı elemanlarında (banklar, aydınlatma elemanları, piknik masaları, çöp kutuları) meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı ayrıntılı olarak analiz edilmiştir.

4.2.1. Banklarda meydana gelen vandalizm eylemlerinin parklara göre dağılımı

12 aylık gözlem süresince Nayla Atay Parkı, Aydın Kanza Parkı, Konyaaltı Sahil Parkı ve Çamlıbel Mahalle Parkı'nda bulunan bankların tamamında kazıma eyleminin gerçekleştiği belirlenmiştir. Gazi Bulvarı Parkı'nda ise bankların % 92,3'ünde kazıma eyleminin gerçekleştiği belirlenmiştir.

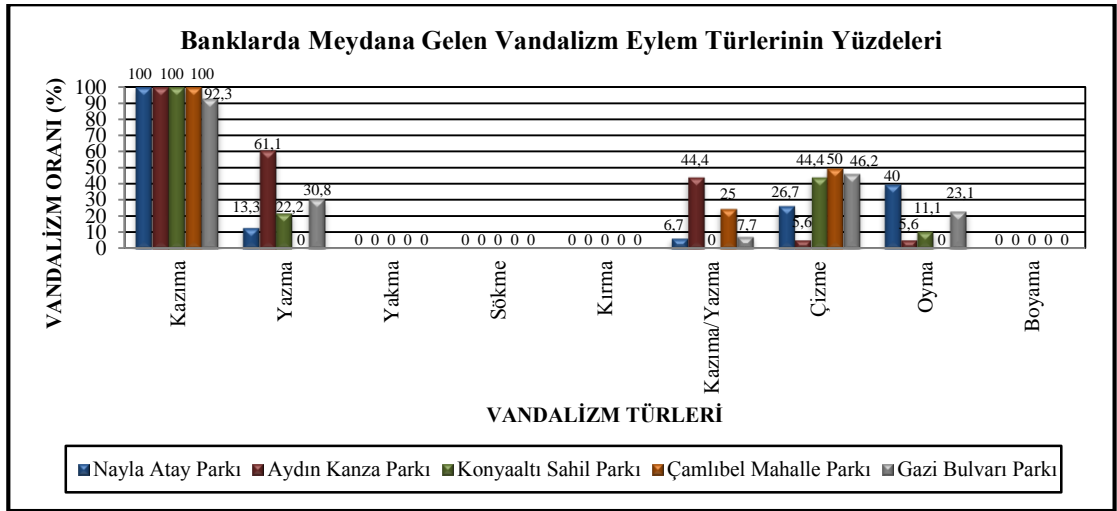
Banklarda meydana gelen yazma eyleminin, Nayla Atay Parkı'nda % 13,3 oranında, Aydın Kanza Parkı'nda % 61,1 oranında, Konyaaltı Sahil Parkı'nda % 22,2 oranında, Gazi Bulvarı Parkı'nda % 30,8 oranında olduğu tespit edilmiştir. Fakat Çamlıbel Mahalle Parkı'nda bulunan banklarda yazma eylemine rastlanmamıştır.

Kazıma ve Yazma eylemlerinin aynı gözlem içerisinde beraber gerçekleştiği bankların park içerisinde ki oranı, Nayla Atay Parkı'nda % 6,7, Aydın Kanza Parkı'nda % 44,4, Çamlıbel Mahalle Parkı'nda % 25,0, Gazi Bulvarı Parkı'nda % 7,7 olarak tespit

edilmiştir. Konyaaltı Sahil Parkı'nda yer alan herhangi bir bankta kazıma ve yazma eylemi aynı gözlem içerisinde birlikte gerçekleşmemiştir.

Nayla Atay Parkı'nda yer alan banklarda çizme eylemi % 26,7 oranında iken, oyma eyleminin % 40 oranında olduğu tespit edilmiştir. Aydın Kanza Parkı'nda çizme eylemi ve oyma eylemi % 5,6 oranında gerçekleşmiştir. Konyaaltı Sahil Parkı'nda çizme eylemi % 44,4 oranında iken, oyma eyleminin % 11,1 oranında olduğu tespit edilmiştir. Çamlıbel Mahalle Parkı'nda çizme eylemi % 50 oranında iken, oyma eylemine rastlanılmamıştır. Gazi Bulvarı Parkı'nda ise, çizme eylemi % 46,2 oranında iken, oyma eyleminin % 23,1 oranında olduğu görülmüştür. Ayrıca bu beş park içerisinde yer alan banklarda yakma, sökme, kırma ve boyama eylemlerine rastlanılmamıştır.

Çalışma alanları içerisindeki beş parkta yer alan bankların tamamında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin ortalama yüzdelerine baktığımızda, kazıma % 98,5 oranında, yazma % 31,9 oranında, kazıma/yazma % 21,0 oranında, çizme % 34,6 oranında ve oyma ise % 20,0 oranında meydana gelmiştir (Şekil 4.4, Şekil 4.5, Şekil 4.6, Şekil 4.7, Şekil 4.8, Şekil 4.9).

Şekil 4.4. Banklarda meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı

Şekil 4.5. Nayla Atay Parkı'nda bulunan B14 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler

Şekil 4.6. Aydın Kanza Parkı'nda bulunan B16 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler

Şekil 4.7. Konyaaltı Sahil Parkı'nda bulunan B4 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler

Şekil 4.8. Çamlıbel Mahalle Parkı'nda bulunan B3 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler

Şekil 4.9. Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan B1 kodlu bankta 1. ve 12. (aylık) gözlemler

4.2.2. Aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı

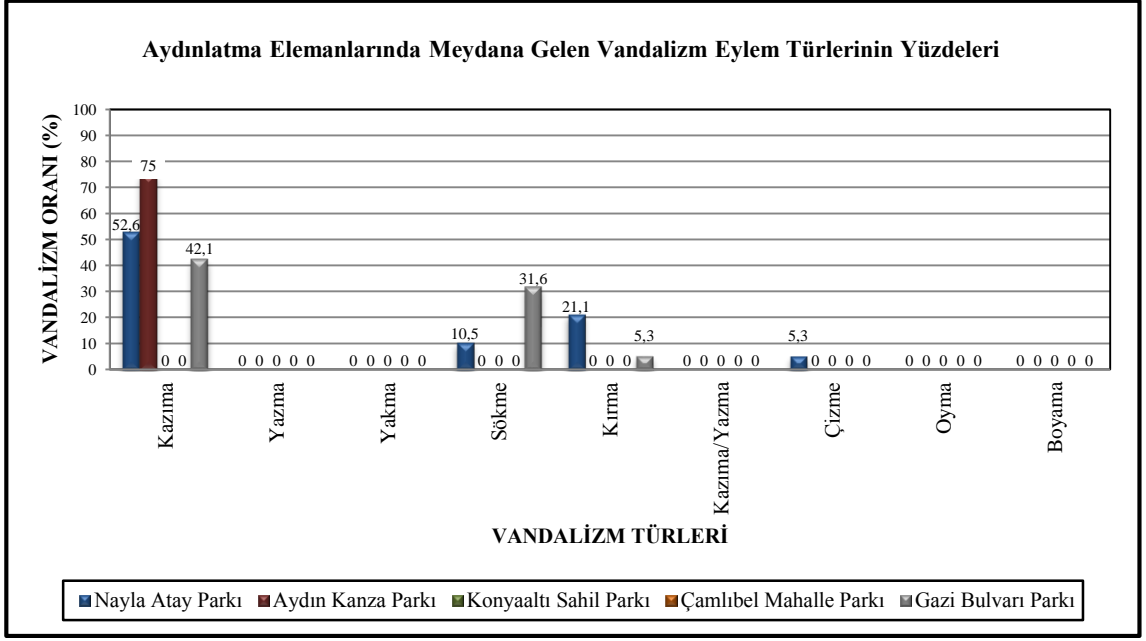
Nayla Atay Parkı'nda yer alan 19 tane aydınlatma elemanında 12 ay boyunca yapılan gözlemler neticesinde en fazla meydana gelen vandalizm eylemi % 52,6 ile aydınlatma elemanlarının direklerinde meydana gelen kazıma eylemidir. Kazıma eylemini % 21,1 ile kırma, % 10,5 ile sökme ve % 5,3 ile çizme eylemleri takip etmektedir.

Aydın Kanza Parkı'nda bulunan 20 tane aydınlatma elemanında aylık yapılan gözlemler neticesinde, % 75,0 oranında kazıma eylemi saptanmıştır. Diğer vandalizm eylem türlerine ise rastlanılmamıştır.

Kent merkezinin dışında yer alan Gazi Bulvarı Parkı'nda yapılan gözlemler neticesinde % 42,1 oranında kazıma, % 31,6 oranında sökme ve % 5,3 oranında kırma eylemi tespit edilmiştir. Yazma, yakma, çizme, oyma ve boyama gibi diğer vandalizm eylemlerine rastlanılmamıştır. Ayrıca çalışma alanı içerisinde yer alan Konyaaltı Sahil Parkı ve Çamlıbel Mahalle Parkı içerisinde yer alan aydınlatma elemanlarında da herhangi bir vandalizm eylemine rastlanılmamıştır.

Bu kapsamda beş parkta meydana gelen vandalizm eylem türlerinden zarar gören aydınlatma elemanlarının ortalama yüzdelerine baktığımız zaman, % 56,6 oranında kazıma, % 21,1 oranında sökme, % 13,2 oranında kırma ve % 5,3 oranında çizme eyleminin gerçekleştiği saptanmıştır (Şekil 4.10, Şekil 4.11, Şekil 4.12, Şekil 4.13).

Şekil 4.10. Aydınlatma elemanlarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin yüzdeleri

Şekil 4.11. Nayla Atay Parkı'nda bulunan A14 kodlu aydınlatma elemanında 1. ve 12. (aylık) gözlemler

Şekil 4.12. Aydın Kanza Parkı'nda bulunan A13 kodlu aydınlatma elemanında 1.ve 12. (aylık) gözlemler

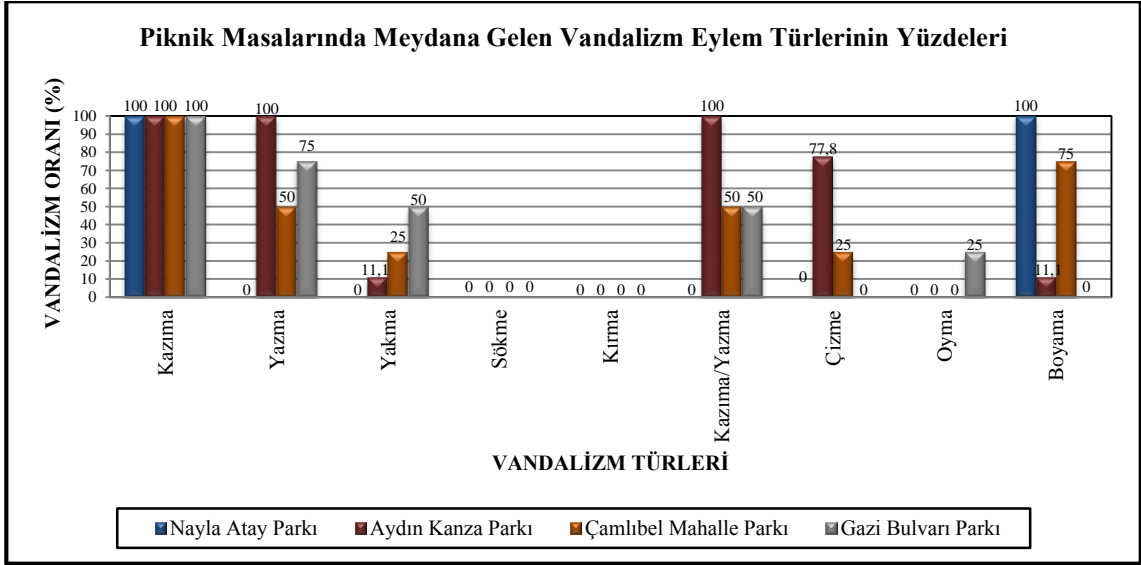

Şekil 4.13. Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan A3 kodlu aydınlatma elemanında 1.ve 12. (aylık) gözlemler

4.2.3. Piknik masalarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı

12 ay boyunca çalışma alanları içerisindeki piknik masalarında yapılan gözlemler sonucunda, beş parkta yer alan piknik masalarının tamamında kazıma, % 75,0 oranında yazma, % 62 oranında boyama, % 51,4 oranında çizme, % 28,7 oranında yakma ve % 25 oranında oyma eylemi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca kazıma ve

yazma eylemlerinin % 66,7'si aynı ay içerisinde meydana geldiği tespit edilmiştir (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Piknik Masalarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin yüzdeleri

Yapılan analizler sonucunda piknik masalarında kazıma ve yazma eylemlerinin diğer vandalizm eylem türlerine göre daha fazla olduğu görülmüştür (Şekil 4.15, Şekil 4.16, Şekil 4.17, Şekil 4.18).

Şekil 4.15. Nayla Atay Parkı'nda bulunan P1 kodlu piknik masasında yapılan 1. ve 12. (aylık) gözlemler

Şekil 4.16. Aydın Kanza Parkı'nda bulunan P3 kodlu piknik masasında yapılan 1. ve 12. (aylık) gözlemler

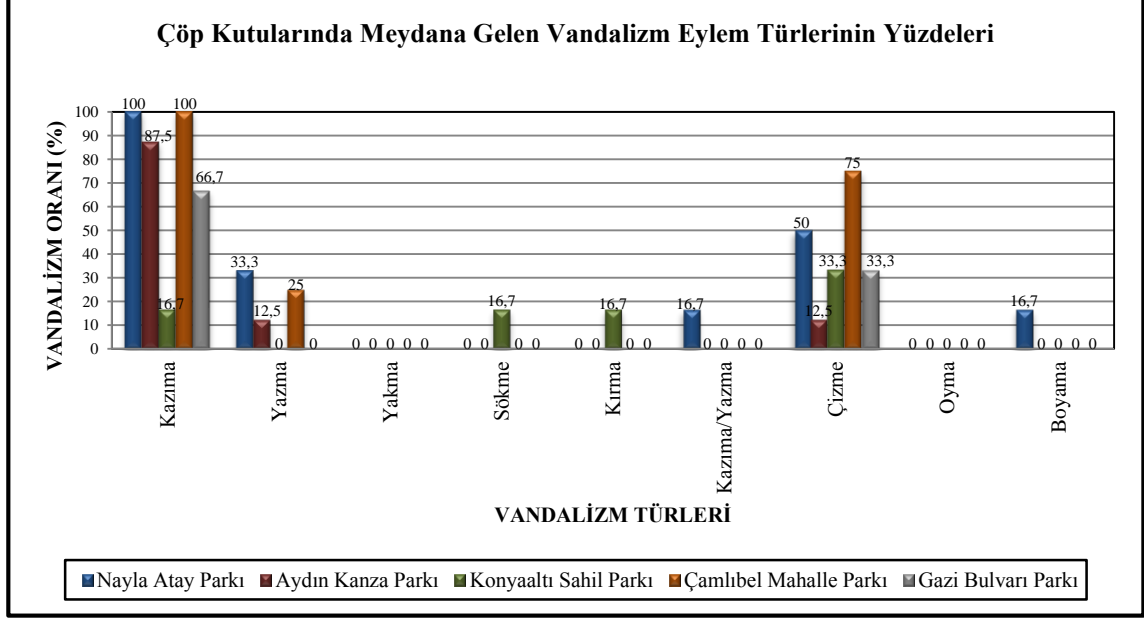
Şekil 4.17. Çamlıbel Mahalle Parkı'nda bulunan P1 kodlu piknik masasında yapılan 1.ve 12. (aylık) gözlemler

Şekil 4.18. Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan P4 kodlu piknik masasında yapılan 1. ve 12. (aylık) gözlemler

4.2.4. Çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin parklara göre dağılımı

Beş park içerisinde yer alan çöp kutularında 12 ay boyunca aylık yapılan gözlemler sonucunda vandalizm eylem türlerinden kazıma, yazma, sökme, kırma, çizme ve boyama türlerinin meydana geldiği tespit edilmiştir. En fazla meydana gelen vandalizm eylem türü ise % 74,2 oranı ile kazıma eylemidir (Şekil 4.19, Şekil 4.20, Şekil 4.21).

Şekil 4.19. Çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin yüzdeleri

Şekil 4.20. Nayla Atay Parkı'nda bulunan Ç2 kodlu çöp kutusunda 1. ve 12. (aylık) gözlemler

Şekil 4.21. Konyaaltı Sahil Parkı'nda bulunan Ç2 kodlu çöp kutusunda 1., 2. ve 12. (aylık) gözlemler

4.3. Konuma Bağlı Olarak Donatı Elemanlarında Meydana Gelen Vandalizm Eylemleri

12 ay boyunca yapılan gözlemler sonucunda 5 park içerisinde yer alan donatı elemanlarında (bank, aydınlatma elemanı, piknik masası, çöp kutusu) meydana gelen vandalizm eylemlerinin varlığı ve türleri çizelgelerle gösterilmiştir.

Ayrıca vandalizm eylemlerinin parkların hangi bölgelerde yoğunlaştığını ve donatı elemanlarındaki konumsal farklılıkların vandalizmin meydana gelmesindeki etkisini belirlemek amacıyla Yıldırım'ın (2000) "Kamusal Alanlarda Vandalizm" başlıklı çalışmasında uyguladığı yöntem kullanılmıştır.

Bu kapsamda, çalışma alanı içerisinde yer alan 5 parkın planları oluşturulmuş ve gözlemlenen donatı elemanları planlar üzerine mevcut durumdaki konumlarına göre yerleştirilmiştir. Aylık gözlemlerle tespit edilen vandalizm eylemlerinin isimleri kodlanan donatı elemanları üzerine çemberlerle işlenmiştir. Gözlem süresince kaç tane ayda vandalizm eylemi meydana gelmiş ise donatı elemanının kodu üzerinde o sayı kadar çember işlenmiştir. Fakat bir donatı üzerinde beş ve beşten daha fazla meydana gelen vandalizm eylemleri için 5 tane çember yerleştirilmiştir.

4.3.1. Nayla Atay Parkı

Nayla Atay Parkı içerisinde yer alan banklar, aydınlatma elemanları, piknik masaları ve çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylem türleri ve hangi gözlemlerde meydana geldiği ekler bölümünde bulunan çizelgelerde gösterilmiştir.

Şekil 4.22'de konumlarına bağlı olarak banklarda meydana gelen vandalizm eylemlerinin sayısı halkalar ile gösterilmiştir (5 ve daha fazla vandalizm eylemi için 5 halka kullanılmıştır). Park içerisinde en fazla vandalizme uğrayan banklar, yapılan gözlemlerde kullanıcıların çok yoğun olarak kullandığı banklardır. Parkın girişine çok yakın olan B1 ve B2 bankı 12 aylık yapılan gözlemin 7 ayında vandalizm eylemlerine maruz kalmıştır.

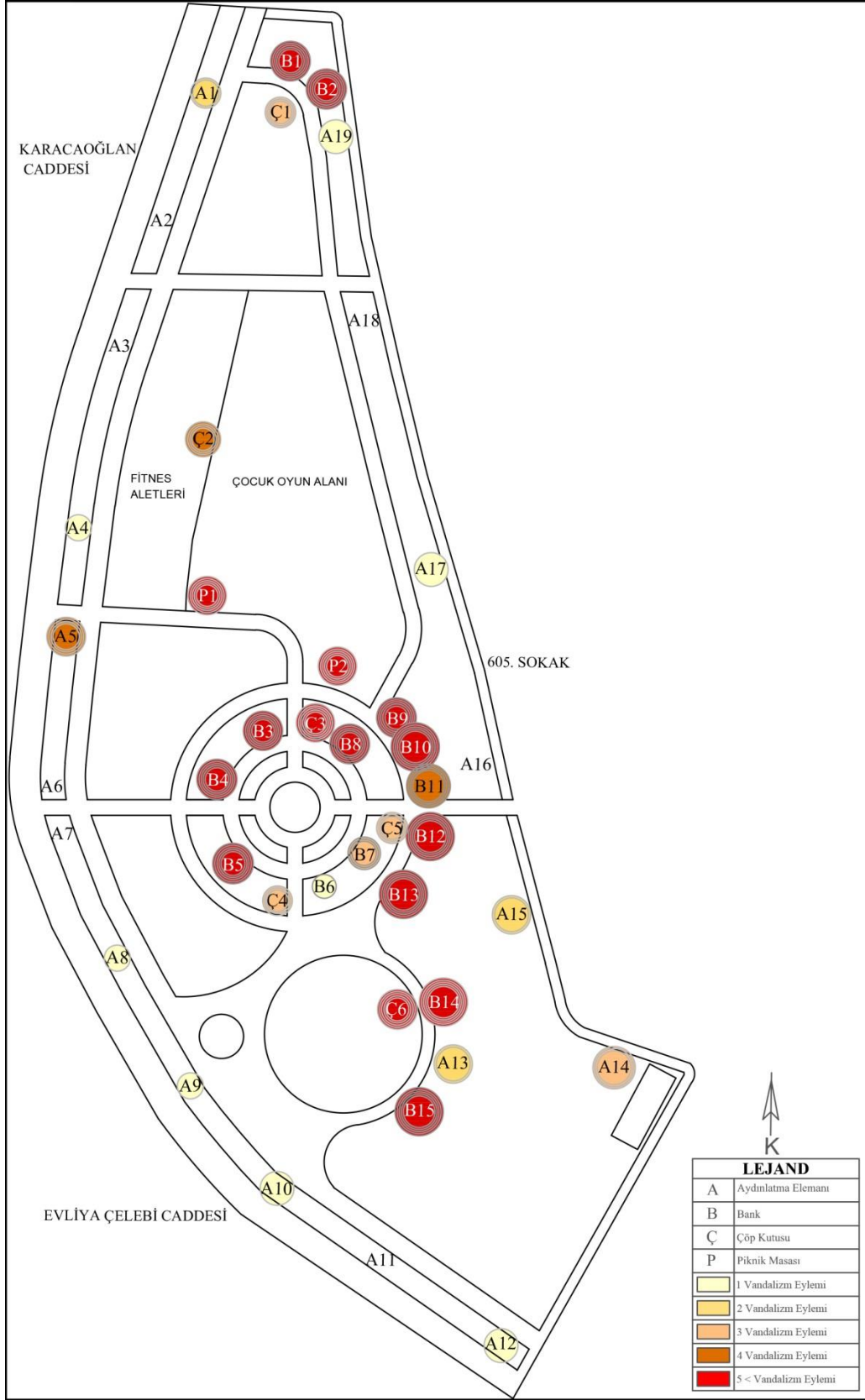

Yapılan gözlemlerde en az vandalizm eylemine maruz kalan B6 kodlu bank 12 aylık gözlemin sadece bir tanesinde vandalizm eylemlerine maruz kalmıştır. Yapılan incelemede bu etkinin konumdan kaynaklı değil, B6 bankının şekil olarak diğerlerinden farklı olması ve ergonomik açıdan uygun olmamasından dolayı çok az tercih edilmesinden kaynaklanmaktadır.

Park içerisinde gözlemlenen 19 aydınlatma elemanı içerisinde vandalizm eylemlerine maruz kalanlar incelendiğinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Fakat A14 kodlu aydınlatma elemanında meydana gelen vandalizm eyleminin nedeni, park içerisinde görsel kontrolün en az olduğu bir konumda yer almasından dolayı vandalizme maruz kaldığı saptanmıştır.

Çocuk oyun alanının kenarında yer alan piknik masalarının tamamı vandalizm eylemine maruz kalmıştır. Vandalizme uğrayan bu piknik masalarının birbirine yakın olmasından dolayı, piknik masalarının konumuna bağlı olarak vandalizme uğrayıp uğramadıkları konusunda anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Fitnes alanı ve çocuk oyun alanına yakın olacak şekilde konumlandırılan Ç2 ve Ç3 kodlu çöp kutuları ile park içerisinde bulunan kullanıcıların sağladığı görsel kontrolün biraz daha dışında kalan Ç6 kodlu çöp kutusunun daha fazla vandalizm eylemlerine maruz kaldığı saptanmıştır (Şekil 4.22).

Şekil 4.22. Nayla Atay Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı

4.3.2. Aydın Kanza Parkı

Aydın Kanza Parkı içerisinde yer alan banklar, aydınlatma elemanları, piknik masaları ve çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylem türleri ve hangi gözlemlerde meydana geldiği ekler bölümünde bulunan çizelgelerde gösterilmiştir.

Şekil 4.23'te konumlarına bağlı olarak banklarda meydana gelen vandalizm eylemleri gösterilmiştir. Park içerisinde en fazla vandalizme uğrayan banklar, 12 aylık yapılan gözlemin 9 ayında vandalizm eylemlerine maruz kalan B3, B10 kodlu banklar ve 8 ayında vandalizme uğrayan B7, B11 kodlu banklardır. Ayrıca B4 ve B9 kodlu banklarda 12 aylık gözlemin 7 ayında vandalizme uğramıştır. Bu banklar park içerisinde ana aks olarak bulunan 362 cm genişliğinde ki yürüme yolu kenarında yer almaktadır. Yüksek oranda vandalizm eylemlerine uğramış olan bankların park içerisindeki konumlarına baktığımızda birbirlerine yakın konumlarda yer aldıkları gözlemlenmiştir. Bu kapsamda üzerinde vandalizm eyleminin gerçekleştiği bir bankın kullanıcılar üzerinde uyandırdığı tahrik edici etkisi nedeniyle yakın çevresinde yer alan diğer donatı elemanının da vandalizm eyleminden etkilendiği gözlemlenmiştir.

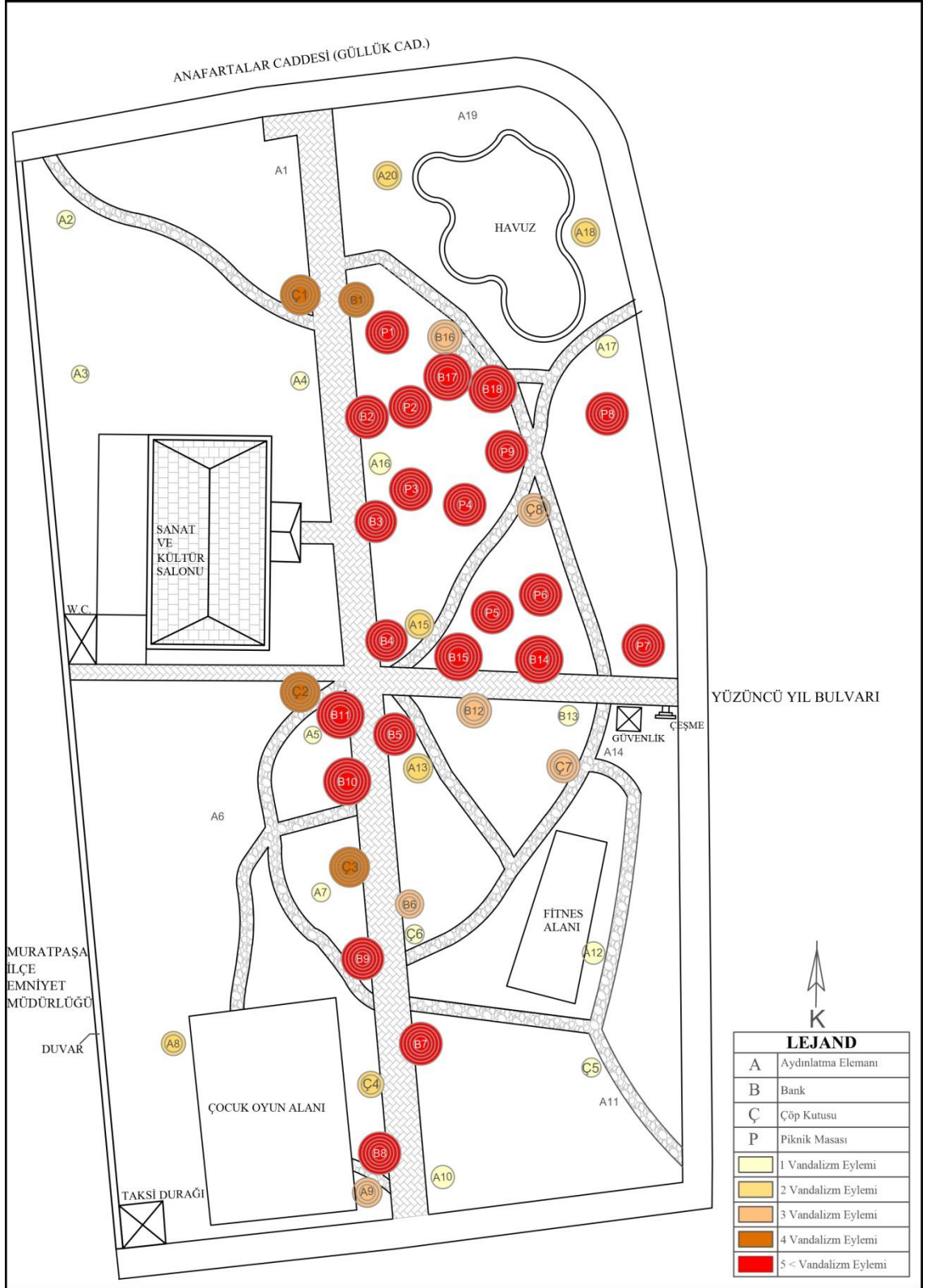
Yapılan gözlemlerde en az vandalizm eylemine maruz kalan B13 kodlu bank 12 aylık gözlemin sadece bir tanesinde vandalizm eylemlerine maruz kalmıştır. Konumu itibariyle güvenlik kulübesine en yakın durumda olan B13 bankı, üzerinde görsel kontrolün en fazla olduğu donatı elemanıdır.

Park içerisinde 12 ay boyunca gözlemlenen 20 aydınlatma elemanı içerisinde en fazla vandalizme A9 kodlu aydınlatma elemanı maruz kalmıştır. A9 kodlu aydınlatma elemanının çevresinde oturma birimlerinin yoğun olarak bulunmaması ve çocuk oyun alanının hemen girişinde yer almasının vandalizme uğraması üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Piknik masalarında yapılan gözlemlerde en az 7 gözlemlerde olmak üzere piknik masalarının tamamında vandalizm eylemi saptanmıştır. Gözlemlenen piknik masalarının tamamında vandalizm eyleminin görülmesi ve belirli bir yerde konumlandırılmaları konuma bağlı olarak piknik masalarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin değerlendirilmesini anlamsız kılmaktadır.

Park içerisinde yer alan çöp kutularında en fazla vandalizm eylemi Ç1,Ç2 ve Ç3 kodlu çöp kutularında meydana gelmiştir. En az vandalizme maruz kalan çöp kutuları ise Ç5 ve Ç6'dır. Bu donatılarda meydana gelen vandalizm eylemine dair konumsal bir değerlendirme yapılamamıştır.

Yoğun bir kullanıma sahip olması nedeniyle görsel kontrolün üst seviyede olması ve park içerisinde güvenlik görevlisinin bulunması nedeniyle donatı elemanlarının tamamında vandalizm eylem türlerinden sökme, kırma gibi donatı elemanının kullanımını mümkün kılmayacak büyük ölçüde tahribat meydana gelmemiştir.

Şekil 4.23. Aydın Kanza Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı

4.3.3. Konyaaltı Sahil Parkı

Konyaaltı Sahil Parkı içerisinde yer alan banklar, aydınlatma elemanları ve çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylem türleri ve hangi gözlemlerde meydana geldiği ekler bölümünde bulunan çizelgelerde gösterilmiştir.

Yapılan incelemeler neticesinde gözlemlenen donatı elemanları içerisinde en fazla zarar banklarda görülmüştür. Aydınlatma elemanlarında ise herhangi bir vandalizm eylemine rastlanılmamıştır (Şekil 4.24).

Şekil 4.24. Konyaaltı Sahil Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı

4.3.5. Gazi Bulvarı Parkı

Gazi Bulvarı Parkı içerisinde yer alan banklar, aydınlatma elemanları, piknik masaları ve çöp kutularında meydana gelen vandalizm eylem türleri ve hangi gözlemlerde meydana geldiği ekler bölümünde bulunan çizelgelerde gösterilmiştir.

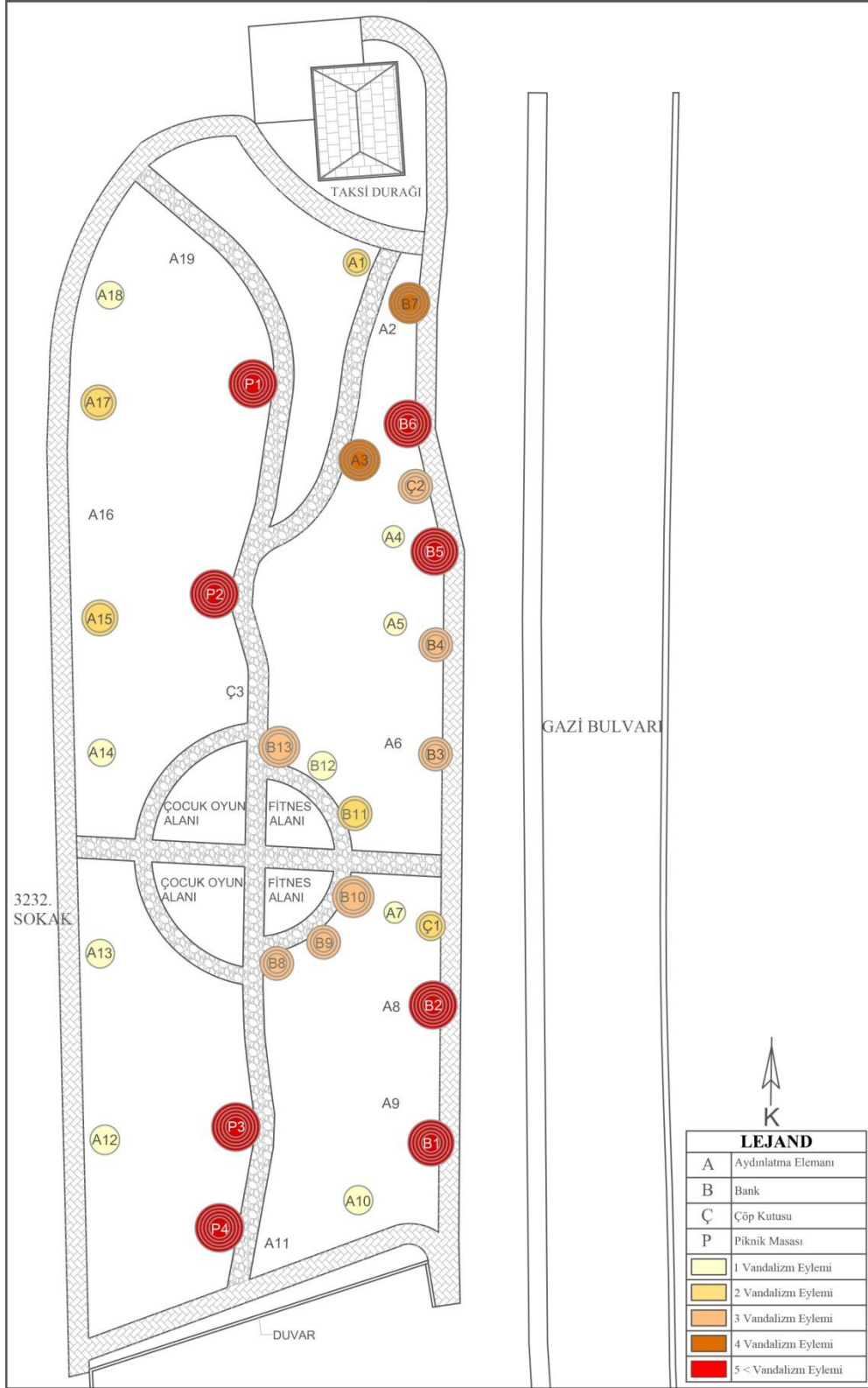
Şekil 4.26'da konumlarına bağlı olarak banklarda meydana gelen vandalizm eylemleri gösterilmiştir. Park içerisinde en fazla vandalizme uğrayan banklar, 12 aylık yapılan gözlemin 7 ayında vandalizm eylemlerine maruz kalan B5 ve 5 ayında vandalizm eylemlerine maruz kalan B1, B2, B6 kodlu banklardır. Ayrıca en az vandalizm eylemlerinin meydana geldiği banklar ise B11 ve B12 kodlu banklardır.

Araç yolunun ve kaldırımın hemen kenarında yer alan B1, B2, B5 ve B6 kodlu banklardan B5 ve B6 aynı zamanda otobüs durağının hemen yanında yer almaktadır. Bu nedenle B5 ve B6 parkları durakta bekleyenler tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Yıldırım'ın (2000) çalışmasında öne sürdüğü, hasar görmüş bir donatının kişinin üzerinde tahrik edici bir etki göstermesi, hemen yanındaki bir diğer donatının da vandalizmden etkilenebileceği düşüncesi B1, B2 ve B5, B6 kodlu banklar içinde geçerlidir.

Aydınlatma elemanlarında en fazla zararı park içerisindeki yürüme yolunun hemen kenarında yer alan A3 kodlu aydınlatma elemanı görmüştür.

Park içerisinde yer alan piknik masalarından P2 kodlu piknik masası aylık yapılan 12 gözlemin 8 tanesinde, P1,P3 ve P4 ise 9 tanesinde vandalizm eylemlerine maruz kalmıştır.

Çöp kutuları içerisinde en fazla zararı araç yolunun ve kaldırımın hemen kenarında yer alan Ç1 ve Ç2 kodlu çöp kutuları görmüştür.

Şekil 4.26. Gazi Bulvarı Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylemlerinin dağılımı

Murray vd (2001) belirttiğine göre, vandalizm eylemini etkileyen değişkenlerden biri de sokak istikametinde toplu taşıma durağının bulunup bulunmamasıdır. Çalışma sonuçlarına göre toplu taşıma durağının varlığı vandalizmin meydana gelmesini azaltmaktadır. Bunun nedeni ise, durakta bekleyen insanların görsel kontrolü sağlamış olduğu düşüncesidir (Ayhan 2007). Fakat bu çalışmada yapılan gözlemlerde durakların yakınının da yer alan donatı elemanlarının özellikle bankların yoğun kullanımdan dolayı daha fazla vandalizme maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

4.4. Ki-Kare Bağımsızlık Testleri

5 farklı bölgede yer alan parklardaki donatı elemanları (banklar, aydınlatma elemanları, piknik masaları, çöp kutuları) üzerinde 12 ay boyunca aylık yapılan gözlemler sonucunda elde edilen verilerin, parkın konumu, donatı elemanı türü, malzeme, renk ve donatı elemanının daha önceden vandalizme uğramış olup olmaması gibi etmenlere bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşma gösterip göstermediklerini saptamak amacıyla ki-kare testleri yapılmıştır. Testler sonucunda $p < 0,05$ şartını sağlayan bulgular çizelgelerle açıklanmaya çalışılmıştır.

4.4.1. Park'ın konumu ile vandalizm eylem türü arasındaki ilişki

Gözlemlenen donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin (kazıma, yazma, yakma, sökme, kırma, çizme, oyma ve boyama), 5 farklı bölgeden seçilen parklara (şehir merkezi, turizm yoğunluklu alan, kıyı bölgesi, gecekondu bölgesi ve kırsal kesim) göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. Vandalizm eylem türleri ile parkın konumu ki-kare çizelgesi

	Sayı	PARK		
		χ^2	df	p
Kazıma	169	41,521	28	0,048
Yazma	169	40,091	20	0,005
Yakma	169	4,219	4	0,377
Sökme	169	11,735	4	0,019
Kırma	169	7,190	4	0,126
Çizme	169	11,153	8	0,193
Oyma	169	7,190	4	0,126
Boyama	169	14,744	4	0,005

Yapılan testler sonucunda çizelgede yer alan vandalizm eylem türleri arasında, kazıma, yazma, sökme ve boyama eylemlerinin farklı bölgelerde yer alan parklara göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir.

Çalışma alanı içerisinde yer alan beş parkın konumu ile kazıma eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır (Çizelge 4.2). Yapılan ki-kare testi sonucunda parkın konumu ve kazıma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($\chi^2:41,521$ $p:0,048$). Veriler incelendiğinde kazıma eyleminin en çok % 28,6 oranı ile '7 ve fazlası' kazıma olarak Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gerçekleşmiş olduğu, kazıma

eyleminin en az gerçekleştiği park ise % 28,2 oranı ile ‘1 kazıma’ olarak Gazi Bulvarı Parkı’dır. Kazımanın gerçekleşmeme yüzdesinin en fazla olduğu park ise, % 47,4 oranı ile Konyaaltı Sahil Parkı’nın olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.2. Kazıma eyleminin parklara göre dağılımları

			KAZIMA								Toplam
			Kazıma yok	1 kazıma	2 kazıma	3 kazıma	4 kazıma	5 kazıma	6 kazıma	7 ve fazlası	
PARK İSİMLERİ	Nayla Atay Parkı	Sayı	9	10	3	5	2	7	2	4	42
		Oran	21,4%	23,8%	7,1%	11,9%	4,8%	16,7%	4,8%	9,5%	100,0%
	Aydın Kanza Parkı	Sayı	6	12	9	5	9	4	1	9	55
		Oran	10,9%	21,8%	16,4%	9,1%	16,4%	7,3%	1,8%	16,4%	100,0%
	Konyaaltı Sahil Parkı	Sayı	9	2	2	1	1	2	2	0	19
		Oran	47,4%	10,5%	10,5%	5,3%	5,3%	10,5%	10,5%	0,0%	100,0%
	Çamlıbel Mahalle Parkı	Sayı	2	1	2	0	1	2	2	4	14
		Oran	14,3%	7,1%	14,3%	0,0%	7,1%	14,3%	14,3%	28,6%	100,0%
	Gazi Bulvarı Parkı	Sayı	12	11	6	3	2	0	1	4	39
		Oran	30,8%	28,2%	15,4%	7,7%	5,1%	0,0%	2,6%	10,3%	100,0%
	Toplam	Sayı	38	36	22	14	15	15	8	21	169
		Oran	22,5%	21,3%	13,0%	8,3%	8,9%	8,9%	4,7%	12,4%	100,0%

χ^2 :41,521 df:28 p:0,048

Çalışma alanı içerisinde yer alan beş parkın konumu ile yazma eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır (Çizelge 4.3). Yapılan ki-kare testi sonucunda parkın konumu ve yazma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür (χ^2 :40,091 p:0,005). Veriler incelendiğinde yazma eyleminin en çok % 9,1 oranı ile ‘5 ve fazlası’ yazma olarak Aydın Kanza Parkı’nda gerçekleşmiş olduğu, yazma eyleminin en az gerçekleştiği park ise % 28,6 oranı ile ‘1 yazma’ olarak Çamlıbel Mahalle Parkı’dır. Yazma eyleminin gerçekleşmeme yüzdesinin en fazla olduğu park ise, % 89,5 oranı ile Konyaaltı Sahil Parkı’nın olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.3. Yazma eyleminin parklara göre dağılımları

			YAZMA EYLEMİ					Toplam	
			Yazma yok	1 yazma	2 yazma	3 yazma	4 yazma		5 ve fazlası
PARK İSİMLERİ	Nayla Atay Parkı	Sayı	37	5	0	0	0	0	42
		Oran	88,1%	11,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Aydın Kanza Parkı	Sayı	30	7	5	6	2	5	55
		Oran	54,5%	12,7%	9,1%	10,9%	3,6%	9,1%	100,0%
	Konyaaltı Sahil Parkı	Sayı	17	2	0	0	0	0	19
		Oran	89,5%	10,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Çamlıbel Mahalle Parkı	Sayı	10	4	0	0	0	0	14
		Oran	71,4%	28,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Gazi Bulvarı Parkı	Sayı	31	6	1	0	1	0	39
		Oran	79,5%	15,4%	2,6%	0,0%	2,6%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	125	24	6	6	3	5	169
		Oran	74,0%	14,2%	3,6%	3,6%	1,8%	3,0%	100,0%

χ^2 :40,091 df:20 p:0,005

Çalışma alanı içerisinde yer alan beş parkın konumu ile sökme eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır (Çizelge 4.4). Yapılan ki-kare testi sonucunda parkın konumu ve sökme eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:11,735$ p:0,019). Veriler incelendiğinde sökme eylemi % 15,4 oranı ile en fazla Gazi Bulvarı Parkı'nda gerçekleşmiştir. Aydın Kanza Parkı ve Çamlıbel Mahalle Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında ise sökme eyleminin gerçekleşmediği Çizelge 4.4'de görülmektedir.

Çizelge 4.4. Sökme eyleminin parklara göre dağılımları

		SÖKME EYLEMİ			Toplam	
		Sökme yok	Sökme var			
PARK İSİMLERİ	Nayla Atay Parkı	Sayı	40	2	42	
		Oran	95,2%	4,8%	100,0%	
	Aydın Kanza Parkı	Sayı	55	0	55	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Konyaaltı Sahil Parkı	Sayı	18	1	19	
		Oran	94,7%	5,3%	100,0%	
	Çamlıbel Mahalle Parkı	Sayı	14	0	14	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Gazi Bulvarı Parkı	Sayı	33	6	39	
		Oran	84,6%	15,4%	100,0%	
	Toplam		Sayı	160	9	169
			Oran	94,7%	5,3%	100,0%

$x^2:11,735$ df:4 p:0,019

Çalışma alanı içerisinde yer alan beş parkın konumu ile boyama eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır (Çizelge 4.5). Yapılan ki-kare testi sonucunda park ögesi ve boyama eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:14,744$ p:0,005). Veriler incelendiğinde boyama eylemi % 21,4 oranı ile en fazla Çamlıbel Mahalle Parkı'nda gerçekleşmiştir. Konyaaltı Sahil Parkı ve Gazi Bulvarı Parkı'nda yer alan donatı elemanlarında ise boyama eyleminin gerçekleşmediği Çizelge 4.5'te görülmektedir.

Çizelge 4.5. Boyama eyleminin parklara göre dağılımları

		BOYAMA EYLEMİ		Toplam		
		Boyama yok	Boyama var			
PARK İSİMLERİ	Nayla Atay Parkı	Sayı	39	3	42	
		Oran	92,9%	7,1%	100,0%	
	Aydın Kanza Parkı	Sayı	54	1	55	
		Oran	98,2%	1,8%	100,0%	
	Konyaaltı Sahil Parkı	Sayı	19	0	19	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Çamlıbel Mahalle Parkı	Sayı	11	3	14	
		Oran	78,6%	21,4%	100,0%	
	Gazi Bulvarı Parkı	Sayı	39	0	39	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	162	7	169
			Oran	95,9%	4,1%	100,0%

$x^2:14,744$ df:4 p:0,005

4.4.2. Donatı elemanı türü ile vandalizm eylem türü arasındaki ilişki

Gözlemlenen donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin (kazıma, yazma, yakma, sökme, kırma, çizme, oyma ve boyama), donatı elemanı türüne (bank, aydınlatma elemanı, piknik masası, çöp kutusu) göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır.

Yapılan testler sonucunda sadece, kırma eyleminin donatı elemanı türü arasındaki ilişkinin değerlendirildiği testte, anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Diğer vandalizm eylem türleri, donatı elemanı türleri ile anlamlı farklılıklar göstermektedir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Vandalizm eylem türleri ile donatı elemanı ki-kare çizelgesi

	Sayı	DONATI ELEMANI		
		χ^2	df	p
Kazıma	169	172,379	21	0,001
Yazma	169	99,528	15	0,001
Yakma	169	32,344	3	0,001
Sökme	169	11,062	3	0,011
Kırma	169	6,268	3	0,099
Çizme	169	25,929	6	0,001
Oyma	169	18,971	3	0,001
Boyama	169	41,351	3	0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı türü ve kazıma eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı türü ile kazıma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür (χ^2 :172,379 p:0,001). Veriler incelendiğinde kazıma eyleminin en çok % 73,7 oranı ile '7 ve fazlası' kazıma olarak piknik masalarında gerçekleşmiş olduğu, kazıma eyleminin en az gerçekleştiği donatı elemanının % 35,9 oranı ile '1 kazıma' olarak aydınlatma elemanlarında gerçekleşmiş olduğu ve kazıma eyleminin gerçekleşmeme oranının en fazla olduğu donatı elemanının ise, % 48,4 oranı ile yine aydınlatma elemanı olduğu görülmektedir (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7. Kazıma eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları

		KAZIMA EYLEMİ								Toplam	
		Kazıma yok	1 kazıma	2 kazıma	3 kazıma	4 kazıma	5 kazıma	6 kazıma	7 ve fazlası		
DONATI ELEMANI	Bank	Sayı	0	9	8	6	10	12	7	7	59
		Oran	0,0%	15,3%	13,6%	10,2%	16,9%	20,3%	11,9%	11,9%	100,0%
	Aydınlatma Elemanı	Sayı	31	23	9	1	0	0	0	0	64
		Oran	48,4%	35,9%	14,1%	1,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Piknik Masası	Sayı	0	0	0	0	2	2	1	14	19
		Oran	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10,5%	10,5%	5,3%	73,7%	100,0%
	Çöp Kutusu	Sayı	7	4	5	7	3	1	0	0	27
		Oran	25,9%	14,8%	18,5%	25,9%	11,1%	3,7%	0,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	38	36	22	14	15	15	8	21	169
		Oran	22,5%	21,3%	13,0%	8,3%	8,9%	8,9%	4,7%	12,4%	100,0%

χ^2 :172,379 df:21 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı türü ve yazma eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı türü ve yazma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:99,528$ p:0,001). Veriler incelendiğinde yazma eyleminin en çok % 21,1 oranı ile ‘5 ve fazlası’ yazma olarak piknik masalarında gerçekleşmiş olduğu, yazma eyleminin en az gerçekleştiği donatı elemanının % 28,8 oranı ile ‘1 kazıma’ olarak banklarda gerçekleşmiş olduğu ve yazma eyleminin hiç gerçekleşmediği donatı elemanı ise aydınlatma elemanlarıdır (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Yazma eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları

			YAZMA EYLEMİ					Toplam		
			Yazma yok	1 yazma	2 yazma	3 yazma	4 yazma		5 ve fazlası	
DONATI ELEMANI	Bank	Sayı	33	17	3	5	0	1	59	
		Oran	55,9%	28,8%	5,1%	8,5%	0,0%	1,7%	100,0%	
	Aydınlatma Elemanı	Sayı	64	0	0	0	0	0	64	
		Oran	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	Piknik Masası	Sayı	5	3	3	1	3	4	19	
		Oran	26,3%	15,8%	15,8%	5,3%	15,8%	21,1%	100,0%	
	Çöp Kutusu	Sayı	23	4	0	0	0	0	27	
		Oran	85,2%	14,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	125	24	6	6	3	5	169
			Oran	74,0%	14,2%	3,6%	3,6%	1,8%	3,0%	100,0%

$x^2:99,528$ df:15 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı türü ve yakma eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı türü ve yakma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:32,344$ p:0,005). Veriler incelendiğinde yakma eylemi % 21,1 oranı ile sadece piknik masalarında meydana geldiği görülmektedir (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9. Yakma eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları

			YAKMA EYLEMİ		Toplam	
			Yakma yok	Yakma var		
DONATI ELEMANI	Bank	Sayı	59	0	59	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Aydınlatma Elemanı	Sayı	64	0	64	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Piknik Masası	Sayı	15	4	19	
		Oran	78,9%	21,1%	100,0%	
	Çöp Kutusu	Sayı	27	0	27	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	165	4	169
			Oran	97,6%	2,4%	100,0%

$x^2:32,344$ df:3 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı türü ve yazma eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı türü ve sökme

eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($\chi^2:11,062$ $p:0,011$). Veriler incelendiğinde sökme eylemi en fazla % 12,5 oranı ile aydınlatma elemanlarında meydana geldiği görülmektedir. Bank ve piknik masalarında ise sökme eylemi gerçekleşmemiştir (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10. Sökme eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları

			SÖKME EYLEMİ		Toplam	
			Sökme yok	Sökme var		
DONATI ELEMANI	Bank	Sayı	59	0	59	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Aydınlatma Elemanı	Sayı	56	8	64	
		Oran	87,5%	12,5%	100,0%	
	Piknik Masası	Sayı	19	0	19	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Çöp Kutusu	Sayı	26	1	27	
		Oran	96,3%	3,7%	100,0%	
	Toplam		Sayı	160	9	169
			Oran	94,7%	5,3%	100,0%

$\chi^2:11,062$ $df:3$ $p:0,011$

Gözlem formundaki donatı elemanı türü ve çizme eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı türü ve çizme eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($\chi^2:25,929$ $p:0,001$). Veriler incelendiğinde çizme eyleminin en fazla % 15,8 oranı ile piknik masalarında meydana geldiği görülmektedir. Aydınlatma elemanlarında ise % 98,4 oranı ile çizme eylemi gerçekleşmemiştir (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. Çizme eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları

			ÇİZME EYLEMİ			Toplam	
			Çizme yok	1 çizme	2 ve fazlası		
DONATI ELEMANI	Bank	Sayı	42	11	6	59	
		Oran	71,2%	18,6%	10,2%	100,0%	
	Aydınlatma Elemanı	Sayı	63	1	0	64	
		Oran	98,4%	1,6%	0,0%	100,0%	
	Piknik Masası	Sayı	11	5	3	19	
		Oran	57,9%	26,3%	15,8%	100,0%	
	Çöp Kutusu	Sayı	17	6	4	27	
		Oran	63,0%	22,2%	14,8%	100,0%	
	Toplam		Sayı	133	23	13	169
			Oran	78,7%	13,6%	7,7%	100,0%

$\chi^2:25,929$ $df:6$ $p:0,001$

Gözlem formundaki donatı elemanı türü ve oyma eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı türü ve çizme eylemi

arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:18,971$ $p:0,001$). Veriler incelendiğinde oyma eyleminin en fazla % 18,6 oranı ile banklarda meydana geldiği görülmektedir. Aydınlatma elemanlarında ve çöp kutularında % 100 oranı ile oyma eylemi gerçekleşmemiştir (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12. Oyma eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları

			OYMA EYLEMİ		Toplam	
			Oyma yok	Oyma var		
DONATI ELEMANI	Bank	Sayı	48	11	59	
		Oran	81,4%	18,6%	100,0%	
	Aydınlatma Elemanı	Sayı	64	0	64	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Piknik Masası	Sayı	18	1	19	
		Oran	94,7%	5,3%	100,0%	
	Çöp Kutusu	Sayı	27	0	27	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	157	12	169
			Oran	92,9%	7,1%	100,0%

$x^2:18,971$ $df:3$ $p:0,001$

Gözlem formundaki donatı elemanı türü ve boyama eylemi verileri birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı türü ve boyama eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:41,351$ $p:0,001$). Veriler incelendiğinde boyama eyleminin en fazla % 31,6 oranı ile piknik masalarında meydana geldiği görülmektedir. Banklarda ve aydınlatma elemanlarında % 100 oranı ile boyama eylemi gerçekleşmemiştir (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13. Boyama eyleminin donatı elemanlarına göre dağılımları

			BOYAMA EYLEMİ		Toplam	
			Boyama yok	Boyama var		
DONATI ELEMANI	Bank	Sayı	59	0	59	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Aydınlatma Elemanı	Sayı	64	0	64	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Piknik Masası	Sayı	13	6	19	
		Oran	68,4%	31,6%	100,0%	
	Çöp Kutusu	Sayı	26	1	27	
		Oran	96,3%	3,7%	100,0%	
	Toplam		Sayı	162	7	169
			Oran	95,9%	4,1%	100,0%

$x^2: 41,351$ $df: 3$ $p: 0,001$

4.4.3. Malzeme ve vandalizm eylem türü arasındaki ilişki

Gözlemlenen donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin (kazıma, yazma, yakma, sökme, kırma, çizme, oyma ve boyama), donatı elemanlarının malzemelerine (ahşap, metal, ahşap-metal, cam-metal) göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır.

Yapılan testler sonucunda vandalizm eylem türlerinin tamamının donatı elemanının malzeme türü ile anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmektedir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14. Vandalizm eylem türleri ile malzeme ki-kare çizelgesi

	Sayı	MALZEME		
		χ^2	df	p
Kazıma	169	121,948	21	0,001
Yazma	169	56,864	15	0,001
Yakma	169	10,955	3	0,012
Sökme	169	13,633	3	0,003
Kırma	169	10,054	3	0,018
Çizme	169	28,503	6	0,001
Oyma	169	22,022	3	0,001
Boyama	169	19,526	3	0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı malzeme türü ve kazıma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanının malzeme türü ile kazıma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür (χ^2 :121,948 p:0,001). Veriler incelendiğinde kazıma eyleminin en çok % 30,4 oranı ile '7 ve fazlası' kazıma olarak ahşap malzemelerde gerçekleşmiş olduğu, kazıma eyleminin en az gerçekleştiği donatı elemanının % 35,9 oranı ile '1 kazıma' olarak cam-metal malzemelerde gerçekleşmiş olduğu ve kazıma eyleminin gerçekleşmeme oranının en fazla olduğu malzeme türü ise, % 83,3 oranı ile metal malzeme olduğu görülmektedir (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.15. Kazıma eyleminin malzemelere göre dağılımı

		KAZIMA EYLEMİ								Toplam	
		Kazıma yok	1 kazıma	2 kazıma	3 kazıma	4 kazıma	5 kazıma	6 kazıma	7 ve fazlası		
MALZEME	Ahşap	Sayı	2	4	6	8	5	4	3	14	46
		Oran	4,3%	8,7%	13,0%	17,4%	10,9%	8,7%	6,5%	30,4%	100,0%
	Metal	Sayı	5	1	0	0	0	0	0	0	6
		Oran	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Ahşap-Metal	Sayı	0	8	7	5	10	11	5	7	53
		Oran	0,0%	15,1%	13,2%	9,4%	18,9%	20,8%	9,4%	13,2%	100,0%
	Cam-Metal	Sayı	31	23	9	1	0	0	0	0	64
		Oran	48,4%	35,9%	14,1%	1,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	38	36	22	14	15	15	8	21	169
		Oran	22,5%	21,3%	13,0%	8,3%	8,9%	8,9%	4,7%	12,4%	100,0%

χ^2 :121,948 df:21 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı malzeme türü ve yazma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı malzeme türü ve yazma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:56,864$ p:0,001). Veriler incelendiğinde yazma eyleminin en çok % 8,7 oranı ile ‘5 ve fazlası’ yazma olarak ahşap malzemelerde gerçekleşmiş olduğu, yazma eyleminin en az gerçekleştiği malzeme türünün % 28,3 oranı ile ‘1 yazma’ olarak ahşap-metal malzemelerde gerçekleşmiş olduğu ve yazma eyleminin hiç gerçekleşmediği malzeme türünün ise, metal ve cam-metal malzemeler olduğu görülmüştür (Çizelge 4.16).

Çizelge 4.16. Yazma eyleminin malzemelere göre dağılımı

			YAZMA EYLEMİ					Toplam	
			Yazma yok	1 yazma	2 yazma	3 yazma	4 yazma		5 ve fazlası
MALZEME	Ahşap	Sayı	26	9	3	1	3	4	46
		Oran	56,5%	19,6%	6,5%	2,2%	6,5%	8,7%	100,0%
	Metal	Sayı	6	0	0	0	0	0	6
		Oran	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Ahşap-Metal	Sayı	29	15	3	5	0	1	53
		Oran	54,7%	28,3%	5,7%	9,4%	0,0%	1,9%	100,0%
	Cam-Metal	Sayı	64	0	0	0	0	0	64
		Oran	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	125	24	6	6	3	5	169
		Oran	74,0%	14,2%	3,6%	3,6%	1,8%	3,0%	100,0%

$x^2:56,864$ df:15 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı malzeme türü ve yakma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı malzeme türü ve yakma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:10,955$ p:0,012). Veriler incelendiğinde yakma eyleminin % 8,7 oranı ile ahşap malzemelerde meydana geldiği görülmektedir. Metal, ahşap-metal ve cam-metal malzemelerde % 100 oranı ile yakma eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17. Yakma eyleminin malzemelere göre dağılımı

			YAKMA EYLEMİ		Toplam
			Yakma yok	Yakma var	
MALZEME	Ahşap	Sayı	42	4	46
		Oran	91,3%	8,7%	100,0%
	Metal	Sayı	6	0	6
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Ahşap-Metal	Sayı	53	0	53
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Cam-Metal	Sayı	64	0	64
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	165	4	169
		Oran	97,6%	2,4%	100,0%

$x^2:10,955$ df:3 p:0,012

Gözlem formundaki donatı elemanı malzeme türü ve sökme eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı malzeme türü ve sökme eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:13,633$ p:0,003). Veriler incelendiğinde sökme eyleminin % 16,7 oranı ile en fazla metal malzemelerde meydana geldiği görülmektedir. Ahşap ve ahşap-metal malzemelerde ise sökme eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18. Sökme eyleminin malzemelere göre dağılımı

			SÖKME EYLEMİ		Toplam	
			Sökme yok	Sökme var		
MALZEME	Ahşap	Sayı	46	0	46	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Metal	Sayı	5	1	6	
		Oran	83,3%	16,7%	100,0%	
	Ahşap-Metal	Sayı	53	0	53	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Cam-Metal	Sayı	56	8	64	
		Oran	87,5%	12,5%	100,0%	
	Toplam		Sayı	160	9	169
			Oran	94,7%	5,3%	100,0%

$x^2:13,633$ df:3 p:0,003

Gözlem formundaki donatı elemanı malzeme türü ve kırma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı malzeme türü ve kırma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:10,054$ p:0,018). Veriler incelendiğinde kırma eyleminin % 16,7 oranı ile metal malzemelerde daha fazla meydana geldiği görülmektedir. Ahşap ve ahşap-metal malzemelerde % 100 oranı ile kırma eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19. Kırma eyleminin malzemelere göre dağılımı

			KIRMA EYLEMİ		Toplam	
			Kırma yok	Kırma var		
MALZEME	Ahşap	Sayı	46	0	46	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Metal	Sayı	5	1	6	
		Oran	83,3%	16,7%	100,0%	
	Ahşap-Metal	Sayı	53	0	53	
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%	
	Cam-Metal	Sayı	59	5	64	
		Oran	92,2%	7,8%	100,0%	
	Toplam		Sayı	163	6	169
			Oran	96,4%	3,6%	100,0%

$x^2:10,054$ df:3 p:0,018

Gözlem formundaki donatı elemanı malzeme türü ve çizme eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı malzeme türü ve çizme eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:28,503$ p:0,001). Veriler incelendiğinde çizme eyleminin % 17,4 oranı ile ahşap malzemelerde daha fazla meydana geldiği görülmektedir. Cam-metal malzemelerde ise % 98,4 oranı ile çizme eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.20).

Çizelge 4.20. Çizme eyleminin malzemelere göre dağılımı

			ÇİZME EYLEMİ			Toplam
			Çizme yok	1 çizme	2 ve fazlası	
MALZEME	Ahşap	Sayı	27	11	8	46
		Oran	58,7%	23,9%	17,4%	100,0%
	Metal	Sayı	4	1	1	6
		Oran	66,7%	16,7%	16,7%	100,0%
	Ahşap-Metal	Sayı	39	10	4	53
		Oran	73,6%	18,9%	7,5%	100,0%
	Cam-Metal	Sayı	63	1	0	64
		Oran	98,4%	1,6%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	133	23	13	169
		Oran	78,7%	13,6%	7,7%	100,0%

$x^2:28,503$ df:6 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı malzeme türü ve oyma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı malzeme türü ve oyma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:22,022$ p:0,001). Veriler incelendiğinde oyma eyleminin % 20,8 oranı ile ahşap-metal malzemelerde daha fazla meydana geldiği görülmektedir. Metal ve cam-metal malzemelerde ise % 100 oranı ile oyma eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21. Oyma eyleminin malzemelere göre dağılımı

			OYMA EYLEMİ		Toplam
			Oyma yok	Oyma var	
MALZEME	Ahşap	Sayı	45	1	46
		Oran	97,8%	2,2%	100,0%
	Metal	Sayı	6	0	6
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Ahşap-Metal	Sayı	42	11	53
		Oran	79,2%	20,8%	100,0%
	Cam-Metal	Sayı	64	0	64
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	157	12	169
		Oran	92,9%	7,1%	100,0%

$x^2:22,022$ df:3 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı malzeme türü ve boyama eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı malzeme türü ve boyama eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:19,526$ $p:0,001$). Veriler incelendiğinde boyama eyleminin % 15,2 oranı ile ahşap malzemelerde daha fazla meydana geldiği görülmektedir. Metal, ahşap-metal ve cam-metal malzemelerde ise % 100 oranı ile boyama eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.22).

Çizelge 4.22. Boyama eyleminin malzemelere göre dağılımı

			BOYAMA EYLEMİ		Toplam
			Boyama yok	Boyama var	
MALZEME	Ahşap	Sayı	39	7	46
		Oran	84,8%	15,2%	100,0%
	Metal	Sayı	6	0	6
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Ahşap-Metal	Sayı	53	0	53
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Cam-Metal	Sayı	64	0	64
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	162	7	169
		Oran	95,9%	4,1%	100,0%

$x^2:19,526$ $df:3$ $p:0,001$

4.4.4. Renk ve vandalizm eylem türü arasındaki ilişki

Gözlemlenen donatı elemanlarında meydana gelen vandalizm eylem türlerinin (kazıma, yazma, yakma, sökme, kırma, çizme, oyma ve boyama), donatı elemanlarının renklerine (siyah, yeşil, gri, kahverengi ve siyah-yeşil) göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır.

Yapılan testler sonucunda vandalizm eylem türlerinden kazıma, yazma, sökme, kırma ve çizme eylemlerinin donatı elemanlarının renkleriyle anlamlı bir farklılaşma gösterdiği, fakat yakma, oyma ve boyama eylem türlerinin ise anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmektedir (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23. Vandalizm eylem türleri ile renk ki-kare çizelgesi

	Sayı	RENK		
		x^2	df	p
Kazıma	169	111,141	28	0,001
Yazma	169	62,505	20	0,001
Yakma	169	6,248	4	0,181
Sökme	169	15,685	4	0,003
Kırma	169	11,234	4	0,024
Çizme	169	28,893	8	0,001
Oyma	169	8,104	4	0,088
Boyama	169	8,712	4	0,069

Gözlem formundaki donatı elemanı rengi ve kazıma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı rengi ve kazıma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($\chi^2:111,141$ p:0,001). Veriler incelendiğinde kazıma eyleminin en çok % 22,4 oranı ile ‘7 ve fazlası’ kazıma olarak yeşil renkli donatı elemanlarında gerçekleşmiş olduğu, kazıma eyleminin en az gerçekleştiği donatı elemanı rengi % 39,7 oranı ile ‘1 kazıma’ olarak siyah renkte gerçekleşmiş olduğu ve kazıma eyleminin gerçekleşmeme oranının en fazla olduğu renk ise, % 83,3 oranı ile siyah-yeşil renkte olduğu görülmektedir (Çizelge 4.24).

Çizelge 4.24. Kazıma eyleminin renklere göre dağılımı

			KAZIMA EYLEMİ							Toplam	
			Kazıma yok	1 kazıma	2 kazıma	3 kazıma	4 kazıma	5 kazıma	6 kazıma		7 ve fazlası
RENK	Siyah	Sayı	25	23	9	1	0	0	0	0	58
		Oran	43,1%	39,7%	15,5%	1,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Yeşil	Sayı	1	5	5	9	11	11	3	13	58
		Oran	1,7%	8,6%	8,6%	15,5%	19,0%	19,0%	5,2%	22,4%	100,0%
	Gri	Sayı	7	1	4	1	1	2	2	4	22
		Oran	31,8%	4,5%	18,2%	4,5%	4,5%	9,1%	9,1%	18,2%	100,0%
	Kahverengi	Sayı	0	6	4	3	3	2	3	4	25
		Oran	0,0%	24,0%	16,0%	12,0%	12,0%	8,0%	12,0%	16,0%	100,0%
	Siyah - Yeşil	Sayı	5	1	0	0	0	0	0	0	6
		Oran	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	38	36	22	14	15	15	8	21	169
		Oran	22,5%	21,3%	13,0%	8,3%	8,9%	8,9%	4,7%	12,4%	100,0%

$\chi^2 :111,141$ df:28 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı rengi ve yazma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı rengi ve yazma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($\chi^2:62,505$ p:0,001). Veriler incelendiğinde yazma eyleminin en çok % 8,6 oranı ile ‘5 ve fazlası’ yazma olarak yeşil renkli donatı elemanlarında gerçekleşmiş olduğu, yazma eyleminin en az gerçekleştiği renk % 36,0 oranı ile ‘1 yazma’ olarak kahverengi renkli donatı elemanlarında gerçekleşmiş olduğu ve yazma eyleminin hiç gerçekleşmediği renk ise, % 100 oranı ile siyah ve siyah-yeşil olduğu görülmüştür (Çizelge 4.25).

Çizelge 4.25. Yazma eyleminin renklere göre dağılımı

			YAZMA EYLEMİ					Toplam	
			Yazma yok	1 yazma	2 yazma	3 yazma	4 yazma		5 ve fazlası
RENK	Siyah	Sayı	58	0	0	0	0	0	58
		Oran	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Yeşil	Sayı	28	12	5	6	2	5	58
		Oran	48,3%	20,7%	8,6%	10,3%	3,4%	8,6%	100,0%
	Gri	Sayı	17	3	1	0	1	0	22
		Oran	77,3%	13,6%	4,5%	0,0%	4,5%	0,0%	100,0%
	Kahverengi	Sayı	16	9	0	0	0	0	25
		Oran	64,0%	36,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Siyah-Yeşil	Sayı	6	0	0	0	0	0	6
		Oran	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	125	24	6	6	3	5	169
		Oran	74,0%	14,2%	3,6%	3,6%	1,8%	3,0%	100,0%

$\chi^2 :62,505$ df:20 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanı rengi ve sökme eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı rengi ve sökme eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür (χ^2 :15,685 p:0,003). Veriler incelendiğinde sökme eyleminin % 16,7 oranı ile siyah-yeşil renkte meydana geldiği görülmektedir. Yeşil, gri ve kahverengi renklerde ise % 100 oranı ile sökme eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.26).

Çizelge 4.26. Sökme eyleminin renklere göre dağılımı

			SÖKME EYLEMİ		Toplam
			Sökme yok	Sökme var	
RENK	Siyah	Sayı	50	8	58
		Oran	86,2%	13,8%	100,0%
	Yeşil	Sayı	58	0	58
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Gri	Sayı	22	0	22
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Kahverengi	Sayı	25	0	25
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Siyah-Yeşil	Sayı	5	1	6
		Oran	83,3%	16,7%	100,0%
Toplam	Sayı	160	9	169	
	Oran	94,7%	5,3%	100,0%	

χ^2 :15,685 df:4 p:0,003

Gözlem formundaki donatı elemanı rengi ve kırma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı rengi ve kırma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür (χ^2 :11,234 p:0,024). Veriler incelendiğinde kırma eyleminin % 16,7 oranı ile siyah-yeşil renkte meydana geldiği görülmektedir. Yeşil, gri ve kahverengi renklerde ise % 100 oranı ile kırma eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.27).

Çizelge 4.27. Kırma eyleminin renklere göre dağılımı

			KIRMA EYLEMİ		Toplam
			Kırma yok	Kırma var	
RENK	Siyah	Sayı	53	5	58
		Oran	91,4%	8,6%	100,0%
	Yeşil	Sayı	58	0	58
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Gri	Sayı	22	0	22
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Kahverengi	Sayı	25	0	25
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Siyah-Yeşil	Sayı	5	1	6
		Oran	83,3%	16,7%	100,0%
Toplam	Sayı	163	6	169	
	Oran	96,4%	3,6%	100,0%	

χ^2 :11,234 df: 4 p:0,024

Gözlem formundaki donatı elemanı rengi ve çizme eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanı rengi ve çizme eylemi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür (χ^2 :28,893 p:0,001). Veriler incelendiğinde çizme eyleminin % 16,7 oranı ile siyah-yeşil renkte meydana geldiği görülmektedir. Siyah renkte ise % 98,3 oranı ile çizme eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.28).

Çizelge 4.28. Çizme eyleminin renklere göre dağılımı

		ÇİZME EYLEMİ			Toplam	
		Çizme yok	1 çizme	2 ve fazlası		
RENK	Siyah	Sayı	57	1	0	58
		Oran	98,3%	1,7%	0,0%	100,0%
	Yeşil	Sayı	42	10	6	58
		Oran	72,4%	17,2%	10,3%	100,0%
	Gri	Sayı	17	2	3	22
		Oran	77,3%	9,1%	13,6%	100,0%
	Kahverengi	Sayı	13	9	3	25
		Oran	52,0%	36,0%	12,0%	100,0%
	Siyah-Yeşil	Sayı	4	1	1	6
		Oran	66,7%	16,7%	16,7%	100,0%
	Toplam	Sayı	133	23	13	169
		Oran	78,7%	13,6%	7,7%	100,0%

χ^2 :28,893 df:8 p:0,001

4.4.5. Daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ile vandalizm türü arasındaki ilişki

Gözlemlenen donatı elemanlarının daha önceden vandalizm eylemine uğramış olup olmama durumu ile vandalizm türü arasında anlamlı farklılaşma gösterip göstermedikleri sorgulanmıştır.

Yapılan testler sonucunda vandalizm eylem türlerinden kazıma, yazma ve boyama eylemlerinin donatı elemanlarının daha önceden vandalizme maruz kalıp kalmaması ile anlamlı bir farklılaşma gösterdiği, fakat yakma, sökme, kırma, çizme ve oyma eylem türlerinin ise anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmektedir (Çizelge 4.29).

Çizelge 4.29. Vandalizm eylem türleri ile daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ki-kare çizelgesi

	Sayı	ÖNCEKİ TAHRİP		
		χ^2	df	p
Kazıma	169	68,617	7	0,001
Yazma	169	28,935	5	0,001
Yakma	169	3,596	1	0,058
Sökme	169	3,677	1	0,055
Kırma	169	0,450	1	0,503
Çizme	169	4,165	2	0,125
Oyma	169	2,454	1	0,117
Boyama	169	6,410	1	0,011

Gözlem formundaki donatı elemanının daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ile kazıma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanının daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ile kazıma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:68,617$ p:0,001). Veriler incelendiğinde kazıma eyleminin en çok % 23,3 oranı ile '7 ve fazlası' kazıma olarak daha önce vandalizm eylemine maruz kalmış olan donatı elemanlarında gerçekleşmiş olduğu, kazıma eyleminin en az gerçekleştiği donatı elemanının ise % 30,4 oranı ile '1 kazıma' olarak daha önceden vandalizm eylemine uğramamış donatı elemanlarında gerçekleşmiş olduğu ve kazıma eyleminin gerçekleşmeme oranının en fazla olduğu durum ise, % 43,0 oranı ile daha önceden vandalizm eylemine uğramamış donatı elemanlarında olduğu görülmektedir (Çizelge 4.30).

Çizelge 4.30. Kazıma eyleminin daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumuna göre dağılımı

			KAZIMA EYLEMİ							Toplam	
			kazıma yok	1 kazıma	2 kazıma	3 kazıma	4 kazıma	5 kazıma	6 kazıma		7 ve fazlası
TAHRİBAT	Yok	Sayı	34	24	10	5	4	1	1	0	79
		Oran	43,0%	30,4%	12,7%	6,3%	5,1%	1,3%	1,3%	0,0%	100,0%
	Var	Sayı	4	12	12	9	11	14	7	21	90
		Oran	4,4%	13,3%	13,3%	10,0%	12,2%	15,6%	7,8%	23,3%	100,0%
Toplam		Sayı	38	36	22	14	15	15	8	21	169
		Oran	22,5%	21,3%	13,0%	8,3%	8,9%	8,9%	4,7%	12,4%	100,0%

$x^2 :68,617$ df:7 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanının daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ile yazma eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanının daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ile yazma eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($x^2:28,935$ p:0,001). Veriler incelendiğinde yazma eyleminin en çok % 5,6 oranı ile '5 ve fazlası' yazma olarak daha önce vandalizm eylemine maruz kalmış olan donatı elemanlarında gerçekleşmiş olduğu, yazma eyleminin en az gerçekleştiği donatı elemanı ise, % 20,0 oranı ile '1 yazma' olarak daha önce vandalizm eylemine maruz kalmış olan donatı elemanlarında gerçekleşmiş olduğu ve yazma eyleminin gerçekleşmeme oranının en fazla olduğu durum ise, % 92,4 oranı ile daha önceden vandalizm eylemine uğramamış donatı elemanlarında olduğu görülmektedir (Çizelge 4.31).

Çizelge 4.31. Yazma eyleminin daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumuna göre dağılımı

			YAZMA EYLEMİ					Toplam	
			Yazma yok	1 yazma	2 yazma	3 yazma	4 yazma		5 ve fazlası
TAHRİBAT	Yok	Sayı	73	6	0	0	0	0	79
		Oran	92,4%	7,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Var	Sayı	52	18	6	6	3	5	90
		Oran	57,8%	20,0%	6,7%	6,7%	3,3%	5,6%	100,0%
Toplam		Sayı	125	24	6	6	3	5	169
		Oran	74,0%	14,2%	3,6%	3,6%	1,8%	3,0%	100,0%

$\chi^2 : 28,935$ df:5 p:0,001

Gözlem formundaki donatı elemanının daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ile boyama eylemi verilerine birlikte ki-kare testi yapılmıştır. Yapılan ki-kare testi sonucunda donatı elemanının daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumu ile boyama eylemi arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür ($\chi^2:6,410$ p:0,011). Veriler incelendiğinde boyama eyleminin % 7,8 oranı ile daha önce vandalizm eylemine maruz kalmış olan donatı elemanlarında gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Daha önceden vandalizm eylemine uğramamış donatı elemanlarında ise, % 100 oranı ile boyama eyleminin gerçekleşmediği görülmektedir (Çizelge 4.32).

Çizelge 4.32. Boyama eyleminin daha önceden vandalizme uğramış olup olmama durumuna göre dağılımı

			BOYAMA EYLEMİ		Toplam
			Boyama yok	Boyama var	
TAHRİBAT	Yok	Sayı	79	0	79
		Oran	100,0%	0,0%	100,0%
	Var	Sayı	83	7	90
		Oran	92,2%	7,8%	100,0%
Toplam		Sayı	162	7	169
		Oran	95,9%	4,1%	100,0%

$\chi^2 : 6,410$ df: 1 p:0,011

4.5. Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analizi (DOKKA)

Doğrusal olmayan kanonik korelasyon analizi, iki ve ikiden fazla değişken kümeleri arasındaki ilişkileri incelemeye kullanılan bir tekniktir. Diğer çok değişkenli analiz teknikleri gibi varsayımları olmaması ve kategorik verilere uygulanabilmesi analizin birçok alanda kullanımını sağlamaktadır. Geer'e (1987) göre, doğrusal olmayan kanonik korelasyon analizinin en temel özelliği değişkenlerin ölçek düzeylerini kullanıcının seçebilmesidir (Filiz ve Kolukısaoglu 2012). Analiz, kategorik verilere

uygulanabildiğinden sayısal değişken olması durumunda sayısal değişken kategorili hale getirilerek analize dâhil edilir (Filiz ve Kolukısaoglu 2012).

Vandalizmin meydana gelmesine neden olan etmenler arasındaki temel farkı ortaya koymak için gerçekleştirilen DOKKA'ya alınan 17 değişken 68 iterasyon (anlamli sonuçlar elde edilebilmesi için iterasyon değeri 100'ü geçmemelidir) ile yakınsama sağlanmıştır. Son iterasyonda belirtilen kesim noktasının altında bir fark değeri elde edilerek en uygun sonuç elde edilmiştir. Bunun anlamı 68 iterasyon ile sayısallaştırmaları ve nesne skorları değerleri belirlenmiş, kayıp fonksiyonu minimize edilmiş ve en uygun çözüme ulaşılmıştır.

Ele alınan DOKKA setleri ile ilgili olarak Çizelge 4.33 incelendiğinde ortalama kayıp değeri yani değişkenlerin ağırlıklı kombinasyonu tarafından açıklanamayan varyans oranı 1. Boyut için 0.080, 2. Boyut için ise 0.243 bulunmuştur. Kayıp değerinin sifıra yakın bir değeri çözümün açıklayıcı gücünün yüksek olduğunu göstermektedir. Ortalama kayıpların 1'den çıkarılmasıyla boyutlarda gösterilen ilişkinin miktarı yani özdeğer elde edilir. 1. Boyutta gösterilen ilişkinin miktarı 0.920 ve 2. Boyutta gösterilen ilişkinin miktarı 0.757 olarak bulunmuştur. Analiz için toplam uyum değeri 1.677 olarak hesaplanmıştır. Bu analiz için uyumun alabileceği en yüksek değeri 2 olacağından (% 83.85) bulunan değeri kabul edilebilir ölçüler açısından oldukça iyi olduğu söylenebilir.

Çizelge 4.33. Analize ilişkin uyum değerleri

		Boyut		Toplam
		1	2	
Kayıp Fonksiyonu	Set 1	0.091	0.257	0.348
	Set 2	0.072	0.263	0.335
	Set 3	0.076	0.209	0.285
	Ortalama	0.080	0.243	0.323
Özdeğer		0.920	0.757	1,677
Uyum				

Meulman and Heiser'a (2005) göre, analiz sonrasında kanonik korelasyon katsayısı görülememekte fakat aşağıdaki formül yardımıyla elde edilebilmektedir (Filiz ve Kolukısaoglu 2012).

$$\text{Kanonik Korelasyon} = [(\text{Set Sayısı} \times \text{Özdeğer}) - 1] / (\text{Set Sayısı} - 1)]$$

DOKKA için hesaplanan, Kanonik Korelasyon Katsayıları ise birinci boyut için 0,88 ve ikinci boyut için ise 0,64'dür. Bu değerler, birinci boyut ile ikinci boyutta orta düzeyde ele alınan değişken açısından setlerin pozitif yönde bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

Değişkenlere ilişkin ağırlık değerleri incelendiğinde (Çizelge 4.34), birinci boyut için en yüksek değere sahip değişkenler, kazıma eylemi (0.590), donatı elemanının türü (0.575) ile sonbahar mevsimi (0.480) olarak hesaplanmıştır. İkinci boyutta ise en önemli

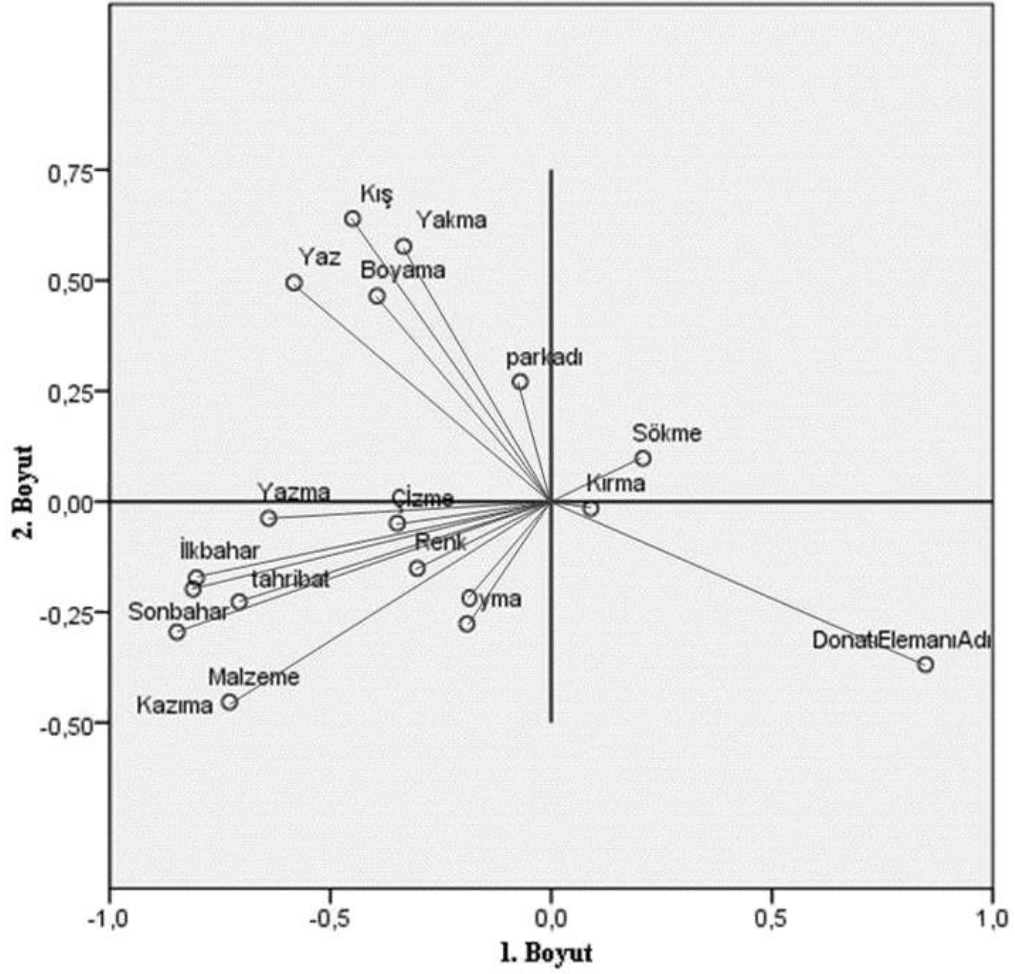
değişkenler donatı elemanının türü (0.815), malzeme (0.764) ile kış mevsimi (0.617) oluşturmuştur. Sözü edilen bu değişkenlerin, vandalizm eylemlerinin meydana gelmesine neden olan etmenler arasındaki temel farkı oluşturan etmenler olduğundan söz edebiliriz.

Çizelge 4.34. Değişkenlere ait ağırlık yükü

Değişkenler		Boyut	
		1	2
1	Donatı Elemanı Türü	.575	-.815
	Park Adı	.009	.194
	Renk	-.139	.011
	Malzeme	-.256	-.764
	Tahribat	-.274	-.199
2	Kazıma	-.590	-.499
	Yazma	-.310	.017
	Yakma	-.150	.569
	Sökme	.017	.049
	Kırma	-.075	-.074
	Çizme	-.247	.480
3	Oyma	-.119	-.136
	İlkbahar	-.447	-.347
	Yaz	-.179	.536
	Sonbahar	-.480	-.360
	Kış	-.160	.617

Bileşen yükleri grafiğinde (Şekil 4.27) ele alınan değişkenlerin orijinden mümkün olduğunca uzak olmaları beklenmektedir. Uzaklık derecesi ne kadar fazla ise bu değişkenlerin önemi o derece artmaktadır. Donatı elemanı adı, kış ve yaz mevsimi, yakma, boyama, kazıma ile malzeme etmenleri en önemli değişkenlerdir. Donatı elemanı adı ile kış ve yaz mevsimleri, yakma, boyama etmenleri arasında ters yönde kuvvetli bir ilişki olduğu söylenebilir. Ayrıca malzeme, kazıma eylemi, sonbahar ve ilkbahar mevsimi, renk, oyma, daha önceden tahribata uğrama durumu ile sökme eylemi arasında ters bir ilişki vardır.

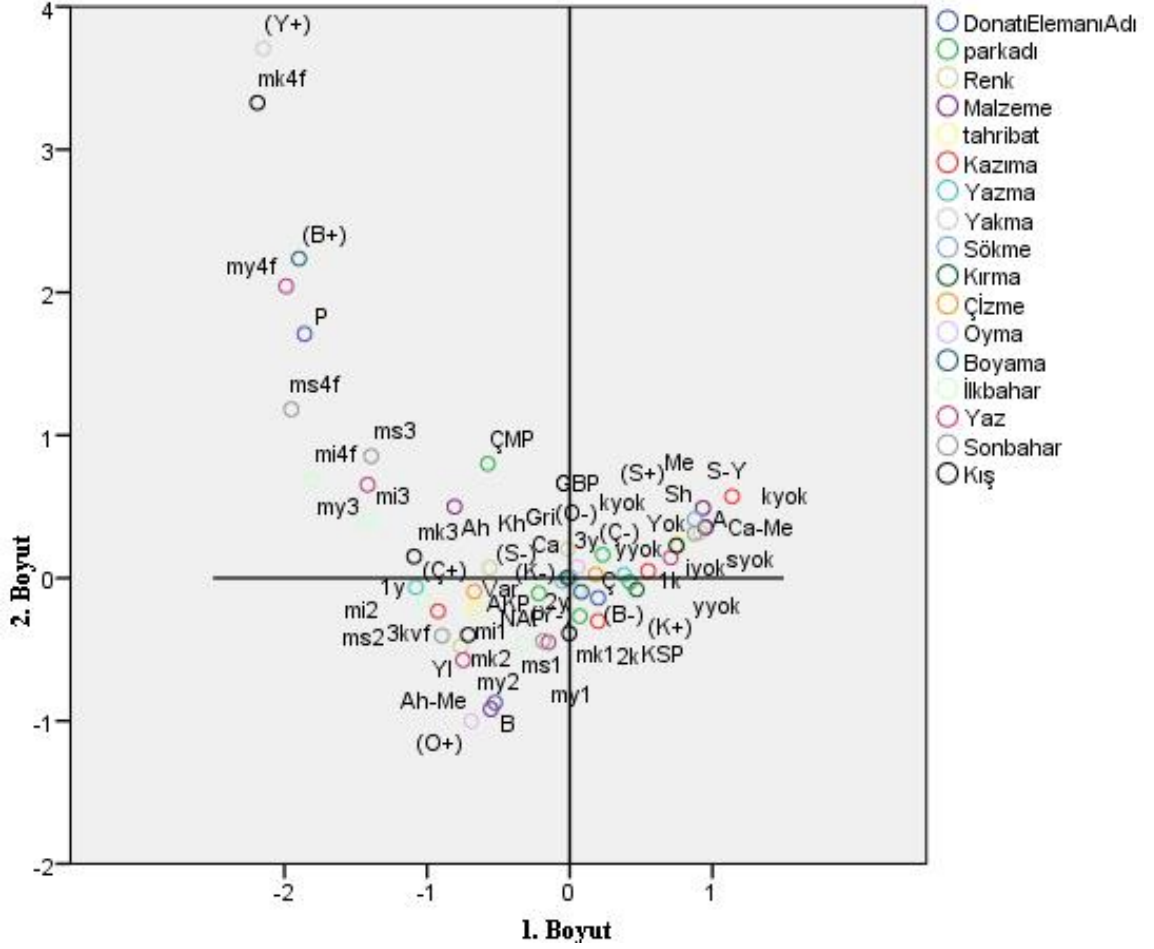
İlkbahar, sonbahar mevsimleri ve daha önceden tahribata uğrama durumu arasında güçlü bir ilişki vardır. Ayrıca kazıma eylemi ve malzeme türü arasında da güçlü bir ilişki olduğu Şekil 4.27'den görülmektedir.

Şekil 4.27. Bileşen yüklerinin grafiksel gösterimi

Centroids grafiği incelendiğinde (Şekil 4.28), donatı elemanının daha önceden vandalizme maruz kalmış olmasının, çizme eyleminin 3'ten fazla kazıma eyleminin ve yazma eyleminin meydana gelmesinde etkili olduğu görülmektedir.

Aydınlatma elemanının cam-metal malzemeden yapılmış olması ve renginin siyah olması daha az vandalizme uğramasına neden olduğu görülmektedir.

Şekil 4.28. Centroids Grafiği

Bankların ahşap- metal malzemeden yapılmış olması, renginin yeşil olması ve daha önceden vandalizme maruz kalmış olması, 3'ten fazla kazıma eylemi ile oyma, çizme ve 2 yazma eyleminin meydana gelmesinde etkili olduğu görülmektedir. Fakat sökme eyleminin meydana gelmesinde pozitif bir etkisi yoktur.

Kahverengi ve gri renge sahip olan ahşap piknik masaları boyama ve yakma eylemleri gerçekleşirken, sökme ve kırma eylemleri gerçekleşmemiştir. Ayrıca yılın dört mevsiminde de 4 ve daha fazla vandalizm eylemlerine maruz kalmıştır.

5. SONUÇ

Yeşil alanlarda vandalist eylemlerin çeşitliliği, sıklığı, miktarı ve sonuçlarının doğru anlaşılabilmesi, bu eylemlere karşı geliştirilebilecek önlemlerin henüz tasarım aşamasında iken başlamasına olanak sağlayacaktır. Böylece doğru malzeme seçimi ve uygulama şekli ile vandalist eylemler azaltılabilecek, gerek mekânların estetik kaliteleri korunacak gerekse ekonomik zararların boyutu azaltılabilecektir. Bu bağlamda bu çalışma ile aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Vandalizm eylemlerinin meydana gelmesindeki en önemli unsurlardan bir tanesi de sahiplenmenin az olması veya hiç olmamasıdır. Bireyler kendilerine ait olduğunu hissetmedikleri veya benimsemedikleri herhangi bir alan ve objeye karşı sahiplenme duygusu hissetmemekte ve koruma duygusuyla yaklaşmamaktadır. Bu nedenle, özellikle kentsel yeşil alanların ve kentsel yeşil alanlar içerisinde yer alan parkların planlanması ve tasarımı aşamasında çevresiyle ilişkisi dikkate alınmalıdır. Bölgede yaşayan ve kullanıcı potansiyelini oluşturan kişilerin sosyo-kültürel yapısının da dikkate alındığı halkın planlamaya katılımının sağlandığı tasarımlar uygulamada tercih edilmelidir.

Vandalizm eylemleri üzerine çalışmalar yapan araştırmacıların, vandalizmin nedenleri arasında görüş birliğine vardıkları noktalardan bir tanesi de eğitim seviyesidir. Kentte yaşayan bireyler üzerinde kent bilincinin zayıf olması vandalizm eylemlerinin çok fazla yaşanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle kentte yaşayan bireylere kenti sahiplenme ve koruma duygusunun aşılması amacıyla konferanslar, seminerler gibi etkinlikler düzenlenmelidir.

Antalya kenti sınırları içerisinde yer alan ve beş farklı bölgeden seçilen beş parkta 12 ay boyunca aylık yapılan gözlemler sonucunda vandalizm eylemlerinin söz konusu parkların tamamında meydana geldiği tespit edilmiştir.

Birçok vandalizm eyleminin meydana gelmesinde, herhangi bir başlatıcı sebebin olması yeterlidir. Herhangi bir donatı elemanında meydana gelen vandalizm eylemi (kazıma, yazma, yakma, kırma, sökme vb.) donatı elemanı üzerinde başka vandalizm eylemlerinin oluşmasında tahrik edici bir unsur olmaktadır. Yapılan analizler sonucunda daha önceden vandalizm eylemine maruz kalmış herhangi bir donatı elemanının tekrar vandalizme maruz kalma oranı daha önceden vandalizme uğramamış olan donatı elemanına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle kentsel yeşil alanlarda yer alan donatı elemanlarında (banklar, aydınlatma elemanları, piknik masaları, çöp kutuları vb.) meydana gelen tahribatın kısa süre içerisinde bakım ve onarımı yapılmalıdır. Bu sayede daha önce meydana gelen vandalizm eylemlerinin, tekrar vandalizm eylemlerinin meydana gelmesindeki tahrik edici özelliği ortadan kaldırılmış olacaktır.

Vandalizm eylemlerinin meydana geldiği donatı elemanlarının yakınında yer alan donatı elemanlarının da vandalizm eylemlerinden etkilendiği gözlemlenmiştir. Bu nedenle herhangi bir donatı elemanında meydana gelen vandalizm eyleminden sonra, diğer donatı elemanlarında da vandalizm eylemlerinin meydana gelmesinde tahrik edici olmaması için donatı elemanının en kısa sürede bakım ve onarımı yapılmalıdır.

Kentsel yeşil alan kapsamında oluşturulan mekânların görsel kontrolünün düşük olması denetlenebilir bir yapıya sahip olmamasından dolayı bu mekânlarda vandalizm eylemler meydana gelmektedir. Bu nedenle görsel kontrolün rahat bir şekilde sağlanabildiği denetlenebilir mekânlar, vandalizm eylemlerini gerçekleştirenler için caydırıcı bir hale gelecektir.

Park içerisindeki ana yolların ve tali yolların kenarında yer alan donatı elemanlarının özellikle bankaların daha fazla vandalizm eylemlerine maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Park içerisinde yer alan donatı elemanlarının araç yoluna, kaldırıma ve park içerisinde yer alan yürüme yollarına olan mesafesi dikkate alınarak konumlandırılmalıdır.

Parklar içerisinde görsel kontrolün yetersiz olduğu bölgelerde yer alan donatı elemanlarının vandalizm eylemlerinden etkilenme olasılıklarının daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle kullanılan donatı elemanlarının birbirine olan uzaklıkları görsel kontrolün sağlanmasını engelleyecek şekilde olmamalıdır. Özellikle de bitkilendirme ile donatı elemanları üzerindeki görsel kontrol zayıflatılmamalıdır.

Kentsel yeşil alanlarda bulunan kentsel donatı elemanları üzerindeki vandalizm eylemlerinde donatı elemanlarının malzemelerinin de önemi büyüktür. Pürüzlü yüzeyler ile oluşturulan malzemelerde yazma, çizme gibi vandalizm eylemlerini gerçekleştirmek oldukça zordur. Ayrıca pürüzlü yüzeylere sahip donatılarda yazma veya çizme yoluyla oluşturulmak istenen şekiller elde edilememektedir. Bu nedenle pürüzlü yüzeylere sahip olan donatı elemanları, düzgün yüzeylere sahip olan donatı elemanlarına göre daha az vandalizme maruz kalmaktadır.

Murray vd'nin (2001) belirttiğine göre, vandalizm eylemini etkileyen değişkenlerden biri de sokak istikametinde toplu taşıma durağının bulunup bulunmamasıdır. Çalışma sonuçlarına göre toplu taşıma durağının varlığı vandalizmin meydana gelmesini azaltmaktadır. Bunun nedeni ise, durakta bekleyen insanların görsel kontrolü sağlamış olduğu düşüncesidir (Ayhan 2007). Fakat yapılan gözlemlerde durakların yakının da yer alan donatı elemanlarının özellikle de bankaların yoğun kullanımdan dolayı daha fazla vandalizme maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

Malzeme seçiminde iklim özellikleri de önemlidir. İklim özellikleri olarak Akdeniz iklimine giren Antalya yazları sıcak ve kurak geçmektedir. Bu nedenle vandalizm eylemlerine karşı önlem olarak ahşap malzemelerin daha fazla vandalizm eylemlerine maruz kalmasına rağmen metal malzemeler iklim koşulları nedeniyle kullanılamamaktadır.

Yaşanan mevsimsel farklılıklar vandalizm eylemlerinin meydana gelme yoğunluğunu etkilemektedir. Bu nedenle donatı elemanlarında en fazla vandalizm eylemi diğer mevsimlere oranla kış mevsiminde meydana gelmiştir.

Beş park içerisinde gözlemlenen donatı elemanlarında en fazla meydana gelen vandalizm eylem türü kazıma eylemidir.

Ward'ın (1973) yapmış olduğu çalışmaya göre, yüzeye uygulanan boyanın rengi ile yüzeyin orijinal rengi arasındaki ilişki, bu yüzeyin tahribata uğramamasında önemli bir rol oynamaktadır. Boyalı yüzey çizildiğinde, orijinal yüzeyle arasında çarpıcı bir farklılık oluşuyor ise yazma ve çizme eyleminin hızlandığı ve kısa zamanda tahribata uğradığı araştırmacılar tarafından ortaya konan bir görüştür. Araştırmacılara göre, iki renk farklı okunaklı bir görünüm arz etmediği zaman vandalizm eylemi için gerekli doğal motif oluşmamış olur (Dinçtürk 2007). Yapılan gözlemlerde donatı elemanlarının orijinal rengi ile yüzeyine sonradan uygulanan renk arasında belirgin bir fark oluşuyorsa vandalizm eylemlerinin daha fazla meydana geldiği tespit edilmiştir. Bu nedenle kentsel yeşil alanlarda kullanılan donatı elemanlarına uygulanacak boyaların renginin seçiminde donatı elemanının orijinal rengi ile kontrast oluşturmayacak renklerin seçilmesine özen gösterilmelidir.

Donatı elemanlarının yüzeyinin büyüklüğü ile vandalizmin meydana gelme oranı doğru orantılı olarak artış göstermektedir. Yapılan gözlemler ve analizler sonucunda yüzeyleri diğer donatı elemanlarına göre daha geniş olan piknik masalarında ve banklarda kazıma ve yazma eylemlerinin daha fazla meydana geldiği görülmüştür. Yıldırım'ın (2000) yapmış olduğu çalışmada önerdiği, 'yazma eyleminin yoğun olduğu donatılarda özellikle piknik masaları veya banklarda kullanıcı konumuna dik olarak yerleştirilen lataların oluşturduğu donatılar tercih edilmelidir' ifadesi, yapılan çalışmadan elde edilen veriler içinde geçerlidir. Bu şekilde tasarlanan donatı elemanları üzerinde kişinin yazma eylemi ve kazıma eylemini gerçekleştirmesi diğer donatı elemanlarına oranla daha güç olacaktır.

Yapılan istatistiki analizler sonucunda, gecekondu bölgesinde yer alan Çamlıbel Mahalle Parkı'nda, diğer bölgelerde yer alan parklara oranla daha fazla oranda vandalizm eylemlerinin meydana geldiği tespit edilmiştir.

Yapılan istatistiki analizler sonucunda yeşil renge sahip olan banklar, gri ve kahverengi renge sahip olan banklara oranla daha fazla kazıma ve yazma eylemlerine maruz kalmıştır.

Nayla Atay Parkı, Aydın Kanza Parkı ve Gazi Bulvarı Parkı'nda yer alan aydınlatma elemanlarında kırma, sökme ve siyah renge sahip olan direkleri üzerinde kazıma eylemleri meydana gelmiştir. Fakat Konyaaltı Sahil Parkı ve Çamlıbel Mahalle Parkı'nda yer alan yüksek boylu (10-12 m) aydınlatma elemanlarında 12 boyunca aylık yapılan gözlemlerde hiçbir vandalizm eylemine rastlanmamıştır. Bu nedenle yüksek boylu aydınlatma elemanlarının yapılan gözlemler sonucunda daha az vandalizm eylemlerine maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

İstatistiki analizler sonucunda en fazla kazıma ve boyama eylemleri gecekondu bölgesinde yer alan Çamlıbel Mahalle Parkı'nda meydana gelmiştir. Yazma eylemi en fazla turizm yoğunluklu alanda yer alan Aydın Kanza Parkı'nda, sökme eylemi ise en fazla kırsal kesimde yer alan Gazi Bulvarı Parkı'nda gerçekleşmiştir.

Donatı elemanları içerisinde ki piknik masaları, diğer donatı elemanlarına göre en yüksek oranda kazıma, yazma, çizme ve boyama eylemlerine maruz kalmıştır. Yazma eylemi ise sadece piknik masalarında meydana gelmiştir. Sökme eylemi en

yüksek oranda aydınlatma elemanlarında gerçekleşirken, oyma eylemi en yüksek oranda banklarda meydana gelmiştir. Bu nedenle donatı elemanının türü meydana gelecek vandalizm eylem türünde belirleyici bir etkidir.

Donatı elemanlarının malzemeleri vandalizm eylem türünün ortaya çıkmasında önemli etkiye sahiptir. Ahşap malzemeye sahip donatı elemanlarında kazıma, yazma, yakma, çizme ve boyama eylemleri diğer malzemelere göre en yüksek oranda gerçekleşmiştir. Metal malzemeye sahip donatı elemanlarında sökme ve kırma eylemi en yüksek oranda gerçekleşirken Ahşap-Metal malzemelerde oyma eylemi en yüksek oranda gerçekleşmiştir.

Yerel yönetimlerin vandalizm konusunda duyarlı olması gerekmektedir. Özellikle belediyelerin, sınırları içerisinde yer alan kentsel yeşil alanlarda meydana gelen vandalizm eylemlerine ait verileri, bakımı veya onarımı için harcadıkları maliyetleri hesaplamaları gerekmektedir. Bu sayede en çok karşılaşılan eylemlere karşı alınacak önlemler ile vandalizmin neden olduğu zararların boyutları anlaşılabilir ve uygun çözüm önerileri ile bu zararlar azaltılabilecektir.

Vandalizm eylemlerinin çok fazla meydana geldiği alanlarda özellikle belirli bölgelerde yer alan parklarda güvenlik önlemleri geliştirilmelidir. Örneğin, parklara güvenlik görevlisi yerleştirilmesi, kamera sisteminin kurulması, etrafının tel örgülerle çevrilmesi veya görsel kontrolün sağlanması amacıyla büfe gibi satış birimlerinin yerleştirilmesi vandalizm eylemlerini azaltıcı unsurlardır.

Kentsel yeşil alanlar içerisinde yer alan parklarda meydana gelen vandalizm eylemleri, parklar içerisinde bulunan donatı elemanlarının estetik ve fonksiyonel kayıplara uğramasına neden olmaktadır. Bu nedenle gerek planlama ve tasarım aşamasında alınabilecek önlemlerle gerekse de yapılan uygulamalardan sonra bakım ve onarım çalışmaları ile düzeltilmeye çalışılması vandalizm eylemlerini büyük oranda azaltacaktır.

Banklarda ve piknik masalarında meydana gelen sökme eylemlerine karşı, donatıların bağlantı noktalarında bulunan elemanlar sağlam bir şekilde monte edilmeli ve mümkün ise gizlenmelidir. Aydınlatma elemanları ve çöp kutuları belirlenen standartlara uygun bir şekilde zemine monte edilmelidir.

Parklar, kent içerisinde insanların gezip dolaştığı, eğlendiği ve dinlendiği alanlardır. Yılın büyük bir kısmı sıcak ve ılık geçen Antalya kenti için parklar yoğun kullanıma sahip alanlardır. Her yıl milyonlarca yerli ve yabancı turist ziyaret ettiği Antalya kenti içerisinde bulunan parklarda yer alan donatı elemanları, gerek estetik gerekse de işlevsellik açısından önemlidir. Bu nedenle yukarıda belirtilen araştırma sonuçları doğrultusunda donatı elemanlarında estetik ve işlevselliği sürdürülebilir kılmak amacıyla vandalizm eylemlerine karşı önlemler alınmalıdır.

6. KAYNAKLAR

- AKYOL, E. 2006. Kent Mobilyaları Tasarım ve Kullanım Süreci. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul, 138 s.
- ALKAY, E. ve OCAKCI, M. 2003. Kentsel Yeşil Alanların Ekonomik Değerlerinin Ölçülmesinde Kullanılabilecek Yöntemlerin İrdelenmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Planlama, Tasarım Dergisi, 2 (1): 60-68.
- ALLEN, V.L. 1984. "Toward an Understanding of The Hedonic Component of Vandalism". Elsevier Science Publishers, Claude Levé Leboyer (Ed.), Vandalism: Behaviour and motivations, pp. 77-89, New York.
- ANONİM1, 2013. <http://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-image-vandalized-payphone-2-image4838946>. (Erişim Tarihi: 11/06/2013).
- ANONİM2, 2013. <http://www.mersinportal.com/ozel-haber/zonguldakta-pess-dedirten-hirsizlik-h1119.html>. (Erişim Tarihi: 13/06/2013).
- ANONİM3, 2013. <http://egoistokur.com/gezi-parki-fotograflari-bahcemizi-koruyoruz/> (Erişim Tarihi: 13/06/2013).
- ANONİM4, 2013. http://yagmurlubirgundegormustumseni.blogspot.com/2011_05_01_archive.html (Erişim Tarihi: 13/06/2013).
- ANONİM5, 2013. <http://gundem.bugun.com.tr/> (Erişim Tarihi: 20/07/2013).
- ANONİM6, 2013. <http://mdautofix.com/vehicle-vandalism> (Erişim Tarihi: 20/07/2013).
- ANONİM7, 2013. <http://www.hebdenbridge.co.uk/news/2011/114.html> (Erişim Tarihi: 05/11/2013).
- ANONİM8, 2013. www.createblog.com (Erişim Tarihi: 05/11/2013).
- ANONİM9, 2013. <http://www.cbc.ca/news/canada/newfoundlandlabrador/story/2008/12/01/wesport-vandalism.html>. (Erişim Tarihi: 05/11/ 2013).
- ANONİM10, 2013. <http://www.btpolice.com/Vandal.cfm> (Erişim Tarihi: 20/11/2013).
- ANONİM11, 2013. <http://sonsozsayimalkazak.blogspot.com/2013/01/insanliktan-nasibinialamayan-iki.html> (Erişim Tarihi: 20/08/2013).
- ANONİM12, 2013. <http://www.ilgazetesi.com.tr> (15/02/2013).
- ANONİM13, 2013. <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=72401> (Erişim Tarihi: 15/10/2013).

- ANONİM14, 2013. <http://www.dispatch.com/content/stories/local/2011/10/31/arrest-school-vandalism-madison-county.html> (Erişim Tarihi: 21/11/2013).
- ANONİM15, 2013. <http://www.dispatch.com/content/stories/local/2011/11/01/two-men-charged-in-school-vandalism.html> (Erişim Tarihi: 05/06/2013).
- AYDOĞDU, S.A. 2007. Cumhuriyet Dönemi Kentsel Açık Alanlarının Sanat Akımları Açısından İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, İstanbul Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul, 233 s.
- AYHAN, İ. 2007. Kentte Suç Oranının Ekonomik, Sosyal ve Mekânsal Değişkenlerle Modellenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehir Planlama Anabilim Dalı, İzmir, 81 s.
- BILCHIK, S. 1998. Wipe Out Vandalism and Graffiti. U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, Youth in Action, Number: 2, pp. 1-8.
- BINS, M., BASS, S.A., GARRETT, J.R., CASSERLY, M.D. 1979. Program Model School Vandalism. Aspen Systems Corporation, 232 p.
- BOZ, B. ve BEYAZTAŞ, F.Y. 2001. Vandalizm. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, Mart Sayısı, <http://www.ttb.org.tr/STED/sted0301/5.html> (Erişim Tarihi: 03/07/2013).
- BUDAK, E.Z. 2010. Cumhuriyet Döneminde Antakya Kenti Açık ve Yeşil Alan Sistemlerinin İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Hatay, 137 s.
- BURCU, E., DANACIOĞLU, N. ve VAZSONYI A. 2007. Arkadaş Grubuna Sahip Olmaya Verilen Önemin Gençlerin Vandalizmi Üzerindeki Etkisi. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 24 (2): 23-44.
- CEYLAN, A. 2007. Yaşam Kalitesinin Arttırılmasında Kentsel Yeşil Alanların Önemi ve Kentsel Dönüşüm ile İlişkilendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul, 166 s.
- D'ELDEN, K.H.V. 1992. Gangs and Graffiti: A Minneapolis Perspective, United States Department of Agriculture Forest Service, General Technical Report PNW-QTR-293 November, 163 p.
- DİL, M. 2004. İstanbul'un Yeşil Alan Sisteminin Planlama Kriterleri Açısından İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul, 121 s.

- DİNÇTÜRK, S. 2007. Türkiye’de Vandalizmin Sosyal, Ekonomik ve Psikolojik Boyutları. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, 96 s.
- DOĞAN, C. 2007. Türkiye Stadyumları Oturma Elemanı Tasarımında Sorunlar ve Bir Çözüm Önerisi. Sanatta Yeterlik Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul, 123 s.
- DOĞAN, S. ve DEMİR, İ. 2012. Genel Lise Öğrencilerinin Okul Tahripçiliği Algıları. Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 13 (1): 133-147.
- DOĞAN, S. 2011. Genel Lise Öğrencilerinin Algılarına Göre Okul Tahripçiliği İle Okul İklimi Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara, 162 s.
- DOLU, O. 2009. Bir Fırsat Olarak Suç: Suçun Durumsal Belirleyicileri, Suç Fırsatları ve Rutin Faaliyetler Teorisi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11 (2): 1-30.
- ERDOĞAN, G. 2009. Kamusal Mekânda Sokak Sanatı: Grafiti İstanbul, Beyoğlu, Yüksek Kaldırım Sokak İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Trabzon, 206 s.
- EREL, B. 2007. Kentsel Açık Alan Kavramı Bağlamında İskele Meydanlarının İncelenmesi, İstanbul Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul, 239 s.
- ERGAN, D. 2011. Kentsel Yoksunluk Bağlamında Kentsel Yeşil Alanlar: Osmaniye Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul, 160 s.
- ERKAN, N.Ç. 2005. Yaşam Kalitesini Etkileyen Bir Faktör: Kentsel Vandalizm. TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, ss. 309-316, İstanbul.
- FISHER, J. and BARON, M.R. 1982. An Equity-Based Model of Vandalism. *Population and Environment*, 5 (3): 182-199.
- FİLİZ, Z. ve KOLUKISAOĞLU, S. 2012. Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analizi ve Bir Uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8 (16): 59-75.
- GÜL, A. ve KÜÇÜK, V. 2001. Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, 2: 27-48.
- JOHNSON, K.D. 2005. School Vandalism and Break-Ins. U.S. Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services, Problem-Oriented Guides for Police Problem-Specific Guides Series, No.35, 61 p.

- KELEŞ, R. 1980. Kentbilim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 196 s.
- KURŞUN, P. ve YIMAZ, H. 2003. Erzurum Kent Bütününde Donatı Elemanlarının Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi, 34 (4): 345-351.
- MALEK, N.A., MARIAPAN, M. 2009. Visitors Perception on Vandalism and Safety Issues in a Malaysian Urban Park. Theoretical and Empirical Researches in Urban Management, 4 (13): 93-107.
- MORRISSEY, M. 1976. The Designer as the Vandal. Vandalism and Outdoor Recreation: Symposium Proceedings, Forest Service U.S. Department of Agriculture P.O. Box 245, Berkeley, pp. 34-35, California.
- MOSER, G. 1992. What Is Vandalism? Towards a Psycho-Social Definition and Its Implications, United States Department of Agriculture Forest Service, General Technical Report PNW-QTR-293 November, pp. 49-59.
- NAMBA, R. and DUSTIN, D. 1992. Towards New Definitions of Depreciative Behavior and Vandalism, United States Department of Agriculture Forest Service, General Technical Report PNW-QTR-293 November, pp. 61-69.
- OKTAY, H.E. 2011. Akarsu Kıyılarına Yönelik Halkın Rekreatif Tercihlerinin Boğaçay ve Yakın Çevresi Üzerinde İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Antalya, 198 s.
- ÖĞÜLMÜŞ, S. 1995. Vandalizm (Tahripçilik) veya Toplumda Çevreye Karşı Bir Manifesto. *İlim ve Sanat Dergisi*, 39: 76-79.
- ÖĞÜLMÜŞ, S. 2000. Tahripçilik (Vandalizm). Düşük Yoğunluklu Bir Sapma. *Polis Bilimleri Dergisi*, 2 (7-8): 73-86.
- ÖZEN, Y., GÜLAÇTI, F. ve ÇIKILI, Y. 2004. Saldırganlığın Psikolojik-Kültürel Boyutu ve Vandalizm. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, Atatürk Üniversitesi, Erzurum Eğitim Fakültesi, ss. 144-150, Erzurum.
- ÖZTÜRK, B. 2004. Kentsel Açık ve Yeşil Alan Sistemi Oluşturulması: Kayseri Kent Bütünü Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara, 193 s.
- RITTERSBERGER, H. 2013. Kavram Olarak Kent Sosyolojisi. F. Güneş (Editör), Kent Sosyolojisi, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1932, Eskişehir, 346 s.

- ROOS, H.E. 1992. Vandalism as a Symbolic Act in "Free Zones", United States Department of Agriculture Forest Service, General Technical Report PNW-QTR-293 November, pp. 71- 87.
- SATICI, F.K. 2009. Sanatta bir özgürleşme ve kapatılma biçimi olarak grafiti. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul, 125 s.
- TARCAN, S. 2007. İlköğretim Okullarında Ders Sırasında Öğrenciler Arasında Görülen Vandalist Davranışlar. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Mersin, 162 s.
- TDK 2013. Güncel Türkçe Sözlük. <http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 21/06/2013).
- TER, Ü. 2002. Konya Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Tasarımı Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara, 291 s.
- TÜRK CEZA KANUNU 2004. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html> (Erişim Tarihi: 12/11/2013).
- YAVUZER, Y. 1998. Niğde İlindeki Öğretmenlerin Okul Tahripçiliğine Karşı ideolojik Yönelimleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimin Psikolojik Temelleri Anabilim Dalı, Ankara, 102 s.
- YILDIRIM, A. 2000. Kamusal Alanlarda Vandalizm. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Trabzon, 124 s.
- VLIET, W.V. 1992. The Cherry Question or the Role of Social Science Research in Designing Against Vandalism, United States Department of Agriculture Forest Service, General Technical Report PNW-QTR-293, pp. 41-47.
- WILSON, P. and HEALY, P. 1987. Research Brief: Graffiti and Vandalism on Public Transport. *Australian Institute of Criminology*, No: 6, pp. 1-4, Australia.

7. EKLER

Ek 1: Nayla Atay Parkı'nda yer alan bankların, çöp kutularının ve piknik masalarının aylık gözlem çizelgesi

RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
B1	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	-	Kazıma	Çizme	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	-
B2	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	Kazıma	-	-	-	Kazıma-Yazma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma
B3	Yeşil Ahşap-Metal	Var	-	Kazıma	-	-	Kazıma	Kazıma	Yazma	Çizme	-	-	-	Oyma
B4	Yeşil Ahşap-Metal	Var	-	-	-	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	-	-	Kazıma
B5	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Oyma	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma
B6	Yeşil Ahşap-Metal	Var	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-
B7	Yeşil Ahşap-Metal	Var	-	-	-	-	-	-	-	Kazıma	-	-	Kazıma	Çizme
B8	Yeşil Ahşap-Metal	Var	-	-	Kazıma	Oyma	Kazıma	-	-	Kazıma	-	-	Kazıma	Kazıma
B9	Yeşil Ahşap-Metal	Var	-	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-	-	-	Kazıma	-	-	Kazıma
B10	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	Kazıma	Yazma	-	Kazıma	-	-	Kazıma	-	-	Kazıma
B11	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	-	Kazıma	-	Kazıma	-	-	-	-	-	Kazıma
B12	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	-	Kazıma	-	-	Oyma	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma
B13	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	-	-	-	Kazıma	-	Çizme	Çizme	-	Kazıma	Kazıma
B14	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Oyma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma
B15	Yeşil Ahşap-Metal	Var	Oyma	-	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	-	Kazıma	-	-	-	Kazıma

RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
Ç1	Yeşil Ahşap	Var	Çizme	-	-	Çizme	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-
Ç2	Yeşil Ahşap	Var	Kazıma	-	-	Çizme	Kazıma-Yazma	Kazıma	-	-	-	-	-	-
Ç3	Yeşil Ahşap	Var	Boyama	-	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Yazma	-	-	Kazıma	-	Kazıma
Ç4	Yeşil Ahşap	Yok	-	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-
Ç5	Yeşil Ahşap	Var	-	-	-	Kazıma	Kazıma	-	-	-	-	Kazıma	-	-
Ç6	Yeşil Ahşap	Var	Çizme	-	-	Kazıma	Kazıma	-	Çizme	-	-	-	Kazıma	-

RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
P1	Yeşil Ahşap	Var	Kazıma	-	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Boyama	Kazıma
P2	Yeşil Ahşap	Var	Kazıma	Kazıma	-	-	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	-	-	Boyama	-

Ek 2: Nayla Atay Parkı'nda yer alan aydınlatma elemanlarının gözlem çizelgesi

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
A1	Siyah	Metal-Cam	Var	Kırma	-	-	-	Çizme	-	-	-	-	-	-	-
A2	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A3	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A4	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	Kazma	-	-	-	-	-	-	-
A5	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	Kazma	-	Sökme	-	-	-	Kazma	Kırma	-
A6	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A7	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A8	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	Kazma	-	-	-	-	-	-	-	-
A9	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kazma	-
A10	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	Kazma	-	-	-	-	-	-	-	-
A11	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A12	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	Kazma	-	-	-	-	-	-	-	-
A13	Siyah	Metal-Cam	Var	Kırma	-	Kırma	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A14	Siyah	Metal-Cam	Var	Kazma	-	Sökme	-	-	-	-	-	-	-	-	Kazma
A15	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	Kazma	-	-	-	Kırma	-	-	-	-
A16	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A17	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	Kazma	-	-	-	-
A18	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A19	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	Kazma	-	-	-

Ek 3: Aydın Kanza Parkı'nda yer alan bankların gözlem çizelgesi

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
B1	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Yazma	-	-	-	Kazma	-	-	-	-	-	Yazma	Yazma
B2	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	-	Kazma	Kazma	-	-	Kazma	-	Yazma	Yazma	-	Kazma-Yazma	-
B3	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Kazma	Kazma	-	Kazma	Kazma	-	Kazma	Kazma	Kazma	Kazma	Kazma-Yazma	-
B4	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Kazma	-	Kazma	-	Kazma	-	Kazma	Kazma-Yazma	Kazma	-	Kazma-Yazma	-
B5	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	-	Yazma-Kazma	-	Kazma	-	Kazma	-	Yazma	Yazma	-	-	Kazma
B6	Yeşil	Ahişap-Metal	Yok	-	-	-	-	-	-	Kazma	Kazma	-	-	-	Yazma
B7	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Kazma	Kazma	Kazma	-	Kazma	Yazma	-	Yazma	Kazma	-	Yazma	-
B8	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Yazma	Kazma	-	-	Kazma	-	-	Kazma	-	Çizme	-	-
B9	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	-	Kazma	Kazma	-	-	Kazma	Kazma	Kazma-Yazma	Kazma	Kazma-Yazma	-	-
B10	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Kazma-Yazma	Kazma	-	-	-	Kazma	Kazma	Kazma-Yazma	Kazma	Kazma	Kazma	Kazma
B11	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Kazma-Yazma	Kazma	-	Yazma	-	-	-	Kazma-Yazma	Yazma	Kazma	Kazma-Yazma	Yazma
B12	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Yazma	-	-	-	Kazma	-	Kazma	-	-	-	-	-
B13	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kazma	-	-
B14	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	-	Kazma	-	-	Kazma	-	-	Yazma	Kazma	Kazma	-	-
B15	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	Yazma	-	-	-	Kazma	-	-	Kazma-Yazma	Yazma	Kazma	-	Kazma
B16	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	-	-	-	-	Kazma	Kazma	-	Oyna	-	-	-	-
B17	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	-	Kazma	Kazma	-	Kazma	-	-	Kazma	Kazma	-	-	-
B18	Yeşil	Ahişap-Metal	Var	-	Kazma	-	-	Kazma	-	Kazma	-	Kazma	-	Yazma	-

Ek 4: Aydın Kanza Parkı'nda yer alan aydınlatma elemanlarının gözlem çizelgesi

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
A1	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-
A3	Siyah	Metal-Cam	Var	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A4	Siyah	Metal-Cam	Var	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A5	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-
A6	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A7	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-
A8	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-	Kazıma	-	-	-
A9	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	Kazıma	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	Kazıma
A10	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A11	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A12	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-
A13	Siyah	Metal-Cam	Var	Kazıma	-	-	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-
A14	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A15	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	Kazıma	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-
A16	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-
A17	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-
A18	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	Kazıma	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-
A19	Siyah	Metal-Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A20	Siyah	Metal-Cam	Var	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-

Ek 5: Aydın Kanza Parkı'nda yer alan piknik masalarının ve çöp kutularının gözlem çizelgesi

RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
P1	Ahşap	Var	Kazma	Kazma	Yazma-Boyama	Kazma	Kazma	-	-	Kazma	Kazma-Yazma	-	-	Kazma-Yazma
P2	Ahşap	Var	Kazma-Yazma	Kazma-Yazma	Yazma	Kazma	Çizme	-	Kazma	Yazma-Çizme	Yazma-Çizme	Kazma-Çizme	Yazma	Kazma
P3	Ahşap	Var	Kazma	Yazma	Kazma-Yazma	Çizme	Kazma	-	Kazma-Yazma	-	Yazma	Kazma	Kazma-Yazma	Kazma-Yazma
P4	Ahşap	Var	-	Kazma-Yazma	Kazma-Yazma	Yazma-Yakma	-	-	Kazma	-	Çizme	Kazma	Yazma	-
P5	Ahşap	Var	Yazma-Çizme	-	-	Kazma	Kazma	Kazma	Kazma	Kazma-Yazma	Kazma	Çizme-Yazma	Kazma	Yazma
P6	Ahşap	Var	Kazma-Yazma	Kazma	Kazma	-	Kazma	-	Kazma	Çizme	Kazma-Yazma	Kazma	-	Kazma
P7	Ahşap	Var	Kazma	-	-	Kazma	Kazma	Kazma	Kazma	-	Kazma-Yazma	Kazma-Yazma	-	-
P8	Ahşap	Var	-	Yazma	-	Kazma	Kazma-Çizme	Kazma-Yazma	Çizme	Kazma	Yazma	Kazma	Yazma	Yazma
P9	Ahşap	Var	Kazma-Yazma	Yazma	-	Kazma	Kazma	Yazma	-	Yazma	Çizme	Kazma	-	Yazma

RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
C1	Ahşap	Yok	-	-	-	-	Kazma	Kazma	-	-	Kazma	Kazma	-	-
C2	Ahşap	Yok	Kazma	-	-	Kazma	Kazma	-	-	-	-	Kazma	-	-
C3	Ahşap	Var	-	Yazma	-	Kazma	-	-	-	Kazma	-	Kazma	-	-
C4	Ahşap	Var	-	-	-	Kazma	-	-	-	-	-	Kazma	-	-
C5	Ahşap	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Çizme
C6	Ahşap	Var	-	-	-	-	-	-	-	Kazma	-	-	-	-
C7	Ahşap	Yok	Kazma	-	-	-	-	-	-	Kazma	-	-	Kazma	-
C8	Ahşap	Var	Kazma	-	Kazma	-	-	Kazma	-	-	-	-	-	-

Ek 6: Konyaaltı Sahil Parkı'nda yer alan bankların, aydınlatma elemanlarının ve çöp kutularının gözlem çizelgesi

RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
B1	Gri	Ahşap	Kazma	Kazma	-	Kazma	-	Kazma	-	-	-	-	Kazma	Kazma
B2	Gri	Ahşap	Kazma	-	-	-	-	Çizme	Kazma	Kazma	Kazma	Yazma	Kazma	-
B3	Gri	Ahşap	Kazma	Çizme	-	-	-	-	Çizme	-	-	Yazma	-	-
B4	Gri	Ahşap	-	-	-	-	Kazma	-	-	-	Kazma	-	-	-
B5	Gri	Ahşap	Kazma	Kazma	Kazma	Kazma	-	-	-	-	-	-	Kazma	Kazma
B6	Gri	Ahşap	Kazma	-	Çizme	-	Kazma	-	-	-	Kazma	-	Çizme	Çizme
B7	Gri	Ahşap-Metal	Çizme	Çizme	Kazma	Kazma	-	Kazma	-	-	-	Kazma	-	-
B8	Gri	Ahşap-Metal	Oyma	Kazma	Kazma	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B9	Gri	Ahşap-Metal	Kazma	-	Kazma	Kazma	-	Kazma	-	-	Kazma	-	-	-
RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
A1	Gri	Metal-Cam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2	Gri	Metal-Cam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A3	Gri	Metal-Cam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A4	Gri	Metal-Cam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
Ç1	Siyah-Yeşil	Metal	-	-	-	-	-	Çizme	-	-	Kazma	-	Çizme	-
Ç2	Siyah-Yeşil	Metal	-	Sökme	-	-	Çizme	-	-	-	-	-	-	-
Ç3	Siyah-Yeşil	Metal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ç4	Siyah-Yeşil	Metal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ç5	Siyah-Yeşil	Metal	Kırma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ç6	Siyah-Yeşil	Metal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ek 7: Çamlıbel Mahalle Parkı'nda yer alan bankların, aydınlatma elemanlarının, piknik masalarının ve çöp kutularının gözlem çizelgesi

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
B1	Kahverengi	Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	-	Kazıma	-	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	-
B2	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	-	-	-	Çizme	-	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-
B3	Kahverengi	Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	Kazıma	Çizme	Kazıma-Yazma	-	Çizme	-	-	-	Kazıma	Kazıma
B4	Kahverengi	Ahşap-Metal	Var	-	-	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	-	-	Kazıma

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
A1	Gri	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2	Gri	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
P1	Kahverengi	Ahşap	Var	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma-Boyama	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma
P2	Kahverengi	Ahşap	Var	Kazıma	Kazıma	Kazıma-Boyama-Yakma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma-Boyama	Kazıma-Boyama	Kazıma-Yakma	Kazıma
P3	Kahverengi	Ahşap	Var	Kazıma	-	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma	Çizme	Kazıma
P4	Kahverengi	Ahşap	Var	Kazıma	-	-	Kazıma	Kazıma-Yazma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma-Boyama	Kazıma	-

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
Ç1	Kahverengi	Ahşap	Yok	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-	Yazma	-	-	Kazıma
Ç2	Kahverengi	Ahşap	Yok	-	-	Kazıma	-	-	Kazıma	-	-	Kazıma	Çizme	-	Kazıma
Ç3	Kahverengi	Ahşap	Yok	-	-	-	-	Çizme	Kazıma	Kazıma	-	-	-	Çizme	-
Ç4	Kahverengi	Ahşap	Yok	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	Çizme	-

Ek 8: Gazi Bulvarı Parkı'nda yer alan bankların ve piknik masalarının gözlem çizelgesi

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
B1	Kahverengi	Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	-	Çizme	-	Kazıma	-	-	-	-	Kazıma	Kazıma
B2	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	Çizme	-	-	-	Çizme	-	Yazma	-	-	-	Çizme	Kazıma
B3	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	-	Çizme	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	Kazıma
B4	Kahverengi	Ahşap-Metal	Var	Kazıma	-	Kazıma	-	-	-	-	-	Kazıma	-	-	-
B5	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	Çizme	-	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	-	-	Kazıma	Kazıma
B6	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	Kazıma	-	-	-	Kazıma	-	-	Kazıma	-	Oyma	-	Kazıma
B7	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	-	Kazıma	Kazıma	-	Çizme	-	-	-	Kazıma	-	-	-
B8	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	-	-	-	-	Yazma	Kazıma	-	-	-	-	Oyma	-
B9	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	-	-	-	-	-	Kazıma	Yazma	-	-	Oyma	-	-
B10	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	Kazıma	Kazıma	-
B11	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	-	-	-	-	Kazıma	Kazıma	-	-	-	-	-	-
B12	Kahverengi	Ahşap-Metal	Var	-	-	-	-	-	-	Kazıma-Yazma	-	-	-	-	-
B13	Kahverengi	Ahşap-Metal	Yok	-	Yazma	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	Çizme	-

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
P1	Gri	Ahşap	Var	-	Kazıma	Kazıma-Yakma	Yazma	Kazıma	-	Yazma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma
P2	Gri	Ahşap	Var	-	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma
P3	Gri	Ahşap	Var	-	Kazıma	-	-	Yazma-Oyma	Kazıma-Yazma	Kazıma	Kazıma	Kazıma	Yazma	Kazıma-Yazma	Kazıma-Oyma
P4	Gri	Ahşap	Var	-	Kazıma	Kazıma-Yakma	-	Kazıma	Kazıma	-	Kazıma	Kazıma-Yazma	Kazıma	Kazıma	Kazıma

Ek 9: Gazi Bulvarı Parkı'nda yer alan aydınlatma elemanlarının ve çöp kutularının gözlem çizelgesi

	RENK	MALZEME	ÖNCEKİ TAHRİP	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12
A1	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	Kazıma	-	Sökme	-	-	-
A2	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A3	Siyah	Metal+Cam	Var	Kazıma	-	Kazıma	Sökme	-	-	-	-	-	Sökme	-	-
A4	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sökme	-
A5	Siyah	Metal+Cam	Yok	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A6	Siyah	Metal+Cam	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A7	Siyah	Metal+Cam	Yok	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A8	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A9	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A10	Siyah	Metal+Cam	Var	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A11	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A12	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sökme	-	-
A13	Siyah	Metal+Cam	Var	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A14	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	Sökme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A15	Siyah	Metal+Cam	Var	Kazıma	-	-	-	-	-	-	Kırma	-	-	-	-
A16	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A17	Siyah	Metal+Cam	Var	Kazıma	-	-	-	Kazıma	-	-	-	-	-	-	-
A18	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	Sökme	-	-	-	-	-	-	-
A19	Siyah	Metal+Cam	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ç1	Gri	Ahşap	Var	-	-	-	-	Kazıma	Kazıma	-	-	-	-	-	-
Ç2	Gri	Ahşap	Var	-	Çizme	-	Kazıma	-	-	-	-	-	Kazıma	-	-
Ç3	Gri	Ahşap	Yok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ek 10: Aydın Kanza Parkı'nda bulunan B1 kodlu bankta gerçekleştirilen 12 aylık gözlem

1. Gözlem

2. Gözlem

3. Gözlem

4. Gözlem

5. Gözlem

6. Gözlem

7. Gözlem

8. Gözlem

9. Gözlem

10. Gözlem

11. Gözlem

12. Gözlem

Ek 11: Gazi Bulvarı Parkı'nda bulunan A3 kodlu aydınlatma elemanında gerçekleştirilen 12 aylık gözlem

1. Gözlem

2. Gözlem

3. Gözlem

4. Gözlem

5. Gözlem

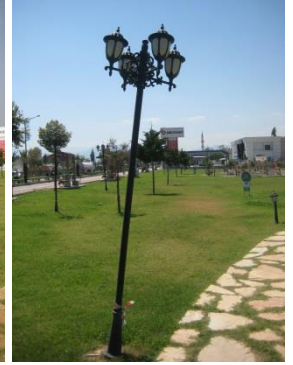
6. Gözlem

7. Gözlem

8. Gözlem

9. Gözlem

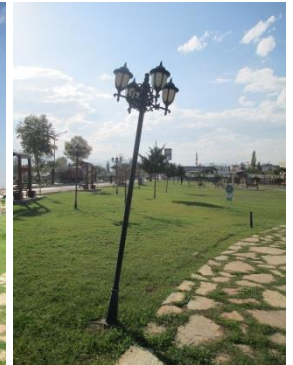
10. Gözlem

11. Gözlem

12. Gözlem

Ek 12: Çamlıbel Mahalle Parkı'nda bulunan P2 kodlu piknik masasında gerçekleştirilen 12 aylık gözlem

1. Gözlem

2. Gözlem

3. Gözlem

4. Gözlem

5. Gözlem

6. Gözlem

7. Gözlem

8. Gözlem

9. Gözlem

10. Gözlem

11. Gözlem

12. Gözlem

Ek 13: Nayla Atay Parkı'nda bulunan Ç3 kodlu çöp kutusunda gerçekleştirilen 12 aylık gözlem

1. Gözlem

2. Gözlem

3. Gözlem

4. Gözlem

5. Gözlem

6. Gözlem

7. Gözlem

8. Gözlem

9. Gözlem

10. Gözlem

11. Gözlem

12. Gözlem

ÖZGEÇMİŞ

Rifat OLGUN 19 Aralık 1988 tarihinde Antalya’da doğdu. İlköğretim ve lise eğitimini Antalya’nın Finike ilçesinde tamamladı. 2006 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nden 2010 yılında Peyzaj Mimarı olarak mezun oldu. Eylül 2011 yılından beri Akdeniz Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans öğrenimine devam etmektedir.